

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano

Väliarviointi 2011

Sisäinen turvallisuus

SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA 10/2011

<p>Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Sisäisen turvallisuuden ohjelman ohjausryhmä Puheenjohtaja kansliapäällikkö Ritva Viljanen Sihteeri sisäisen turvallisuuden sihteeristön päällikkö Tarja Mankkinen</p>	<p>Julkaisun laji Työryhmämuistio</p>		
<p>Julkaisun nimi Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano</p>	<p>Toimeksiantaja Sisäasiainministeriö</p>		
<p>Julkaisun osat Muistio</p>	<p>Toimielimen asettamispäivä 6.6.2008 SM102:00/2008</p>		
<p>Tiivistelmä Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen toisesta sisäisen turvallisuuden ohjelmasta 8.5.2008. Ohjelmassa hallitus määrittää poikkihallinnollisesti sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjelma ulottuu vuoteen 2015. Ohjelmassa on päätetty, että ohjelman väliarviointi tehdään vuonna 2011 ja evaluaatio vuonna 2015.</p> <p>Sisäisen turvallisuuden ohjelma sisältää tavoitteet, toimenpiteet sekä tunnusluvut ja mittarit, joilla ohjelman toteutumista seurataan. Kunkin toimenpiteen kohdalla on vahvistettu toimenpiteestä päävastuussa oleva taho ja toimenpiteen toteuttamisen aikataulu. Ohjelma toimeenpannaan osana eri hallinnonalojen toiminnan ja talouden suunnittelua ja paikallista turvallisuussuunnittelua. Ohjelman toimeenpanoon osallistuvat lähes kaikki ministeriöt sekä järjestöt, elinkeinoelämä ja tutkimuslaitokset.</p> <p>Ohjelman toimeenpanoa johtaa sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä, joka seuraa sisäisen turvallisuuden kehitystä myös laajemmin. Ohjelman toimeenpanoa ohjaa sisäisen turvallisuuden ohjausryhmä. Järjestöjen ohjelman toimeenpanoa koskevat suunnitelmat liitetään osaksi viranomaisten toimeenpanosuunnitelmia. Ohjelman toimeenpanoa koordinoi ja yhteen sovittaa sisäasiainministeriö.</p> <p>Ohjelman toimeenpanosuunnitelma vahvistettiin sisäisen turvallisuuden ministeriryhmän kokouksessa 30.9.2009. Suunnitelmaa on tämän jälkeen täydennetty muun muassa Jokelan ja Kauhajoen kouluampumisista johtuvilla toimenpiteillä.</p> <p>Väliarvioinnissa 1/2011 kuvataan ohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Raportissa esitetään, miten ohjelmassa päätetyt toimenpiteet ovat toteutuneet ja ohjelmaan sisältyvät tunnusluvut ovat kehittyneet. Lisäksi raportissa kuvataan eräitä toimenpiteitä, joita on toteutettu osana ohjelman toimeenpanoa. Näitä toimenpiteitä on runsaasti, ja ne käyvät yksityiskohtaisesti ilmi sisäasiainministeriön ylläpitämästä ekstranetistä.</p> <p>Väliarviointi on valmisteltu yhteistyössä ohjelman toimeenpanoon osallistuvien järjestöjen, ministeriöiden ja virastojen ja laitosten kanssa. Ohjelman toimeenpanosta on raportoitu vuosittain väliraporteissa (Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano. Väliraportti 1/2010. SM julkaisu 5/2010. Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano. Väliraportti 1/2009. SM julkaisu 15/2009)</p>			
<p>Avainsanat (asiasanat) turvallisuus, yhteistyö, onnettomuudet, rikokset</p>			
<p>Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-652-3 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut</p>			
<p>Sarjan nimi ja numero Sisäasiainministeriön julkaisut 10/2011</p>	<p>ISSN 1236-2840</p> <p>ISBN 978-952-491-651-6</p>		
<p>Kokonaissivumäärä 101</p>	<p>Kieli suomi</p>	<p>Hinta 25,00</p>	<p>Luottamuksellisuus julkinen</p>
<p>Jakaja Sisäasiainministeriö</p>	<p>Kustantaja/julkaisija Sisäasiainministeriö</p>		

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Styrgrupp för programmet för den inre säkerheten Ordförande, kanslichef Ritva Viljanen Sekreterare, chefen för sekretariatet för den inre säkerheten Tarja Mankkinen		Typ av publikation Promemoria av arbetsgruppen	
		Uppdragsgivare Inrikesministeriet	
		Datum för tillsättandet av organet 6.6.2008 SM102:00/2008	
Publikation (även den finska titeln) Genomförandet av programmet för den inre säkerheten (Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano)			
Publikationens delar Promemoria			
Referat Statsrådet fattade den 8 maj 2008 ett principbeslut om det andra programmet för den inre säkerheten. I programmet fastslår regeringen de viktigaste sektorsövergripande målen och åtgärderna för den inre säkerheten. Programmet sträcker sig till 2015. I programmet har beslutats att en halvtidsutvärdering av programmet genomförs 2011 och den slutliga utvärderingen 2015. Programmet för den inre säkerheten omfattar målen, åtgärderna samt de nyckeltal och indikatorer som används för att följa upp genomförandet av programmet. För varje åtgärd har en huvudansvarig aktör fastställts och ett tidschema för genomförandet av åtgärden. Programmet genomförs som en del av planeringen av de olika förvaltningsområdenas verksamhet och ekonomi samt den lokala säkerhetsplaneringen. I genomförandet deltar nästan alla ministerier samt organisationer, näringslivet och forskningsinstitut. Genomförandet av programmet leds av en ministergrupp för den inre säkerheten som även ur ett bredare perspektiv följer upp hur den inre säkerheten utvecklas. En styrgrupp för den inre säkerheten samordnar genomförandet. De planer som organisationerna har gjort upp för att genomföra programmet ska bli en del av myndigheternas planer. Inrikesministeriet samordnar genomförandet. Planerna för hur programmet ska genomföras fastställdes vid ett möte för ministergruppen för den inre säkerheten den 30 september 2009. Efter detta har planerna kompletterats med bl.a. åtgärder som utvecklats efter skolmassakrerna i Jokela och Kauhajoki. I mellanrapporten 1/2011 presenteras hur de i programmet uppsatta målen har uppnåtts. Rapporten presenterar hur åtgärderna som fastställts i programmet har genomförts och hur nyckeltalen i programmet har utvecklats. Dessutom beskriver rapporten de olika åtgärder som har vidtagits som en del av genomförandet av programmet. Dessa åtgärder är åtskilliga och de presenteras mer utförligt på inrikesministeriets extranet. Mellanrapporten har beretts i samarbete med de organisationer, ministerier, ämbetsverk och inrättningar som deltar i genomförandet. Årliga mellanrapporter har utarbetats om genomförandet av programmet (Genomförandet av programmet för den inre säkerheten. Mellanrapport 1/2010. Inrikesministeriets publikation 5/2010. Genomförandet av programmet för den inre säkerheten. Mellanrapport 1/2009. Inrikesministeriets publikation 15/2009)			
Nyckelord säkerhet, samarbete, olyckor, brott			
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-652-3 (PDF), www.intermin.fi/publikationer			
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 10/2011		ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-651-6
Sidoantal 101	Språk finska	Pris 25,00	Sekretessgrad offentlig
Distribution Inrikesministeriet		Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Johdanto

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta Turvallinen elämä jokaiselle 8.5.2008. Ohjelmassa valtioneuvosto on määritellyt poikkihallinnollisesti sisäisen turvallisuuden keskeiset tavoitteet ja keskeiset toimenpiteet. Ohjelma ulottuu vuoteen 2015. Ohjelman keskeisenä tavoitteena on parantaa sisäistä turvallisuutta vähentämällä rikosten, onnettomuuksien, tapaturmien ja häiriöiden määrää. Tämä edellyttää ennalta ehkäisevien toimien tehostamista. Sisäisen turvallisuuden ennalta ehkäisevien toimenpiteiden toteuttaminen on usean eri hallinnonalan vastuulla. Myös järjestöillä ja elinkeinoelämällä on keskeinen rooli turvallisuuden ennalta ehkäisevässä työssä.

Ohjelman toimeenpanoon osallistuvat ministeriöt, järjestöt sekä elinkeinoelämä. Ohjelman toimeenpanoa koskevan suunnitelman on vahvistanut sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä, joka johtaa ohjelman toimeenpanoa. Ohjelman toimeenpanosta ja tuloksista raportoidaan vuosittain siten, kuin valtioneuvoston päätöksessä on vahvistettu.

Ohjelman väliraportit on julkaistu vuosina 2009 ja 2010¹. Ohjelmassa päätetyn mukaisesti vuonna 2011 valmistellaan väliarviointi ja vuonna 2015 toteutetaan ohjelman evaluaatio.

Raportin sisällöstä

Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoite on, että Suomi on Euroopan turvallisimaa maa vuonna 2015. Ohjelmassa on kuvattu sisäisen turvallisuuden toimintaympäristön muutoksia, joiden pohjalta on päätetty yhteisistä ja erityisistä tavoitteista sisäisen turvallisuuden parantamiseksi. Kullekin ohjelman osa-alueelle on vahvistettu tavoite. Ohjelmassa on toimenpiteiden lisäksi vahvistettu keskeiset kehittämiskohteet ja strategiset linjaukset, jotka edistävät tavoitteen saavuttamista. Lisäksi ohjelmassa on päätetty konkreettisista toimenpiteistä, niiden toimeenpanon vastuutahoista ja aikatauluista sekä tunnusluvuista, joilla kehitystä seurataan.

Väliarviointiraportissa esitetään ohjelmassa päätetyt tavoitteet ja arvioidaan, miten tavoitteet on saavutettu ottaen huomioon, että ohjelma ulottuu vuoteen 2015. Raportissa esitellään joitakin toteutettuja toimenpiteitä sekä kuvataan ohjelmassa päätettyjen toimenpiteiden toimeenpanon tilanne. Valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden ohjelmasta sisälsi 73 toimenpidettä, ja näiden kaikkien toimenpiteiden tulosten esittely tässä raportissa olisi tehnyt raportista erittäin laajan. Tästä syystä väliarviointiraportissa kuvataan vain osaa toimenpiteistä ja niiden tuloksista tavoitteena

¹ Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano. Väliraportti 1/2009. SM julkaisu 15/2009, Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano. Väliraportti 1/2010. SM julkaisu 5/2010.

on antaa lukijalle konkreettinen käsitys siitä laajasta toiminnasta, joka on liittynyt ohjelman toimeenpanoon.

Lisäksi raportissa esitetään valtioneuvoston periaatepäätökseen sisältyvien tunnuslukujen arvot ja niiden kehitys vuosittain.

Raportin käsittelystä

Sisäisen turvallisuuden ohjelman väliarviointi 2011 on valmisteltu niiden tietojen pohjalta, joita toimenpiteistä vastuussa olevat ministeriöt ja muut ohjelman toimeenpanoon osallistuneet ovat toimittaneet sisäasiainministeriön hallinnoimaan ekstranettiin. Raportti on käsitelty sisäisen turvallisuuden ministeriöiden välisessä yhteistyöverkostossa ja sisäisen turvallisuuden ohjelman ohjausryhmässä. Lisäksi se on toimitettu tiedoksi yritysturvallisuuden kansalliselle yhteistyöryhmälle. Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä hyväksyi raportin kokouksessaan 10.3.2011.

Sisällys

1 MITEN SISÄISEN TURVALLISUUDEN OHJELMAA ON TOIMEENPANTU	5
2 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	7
3 OHJELMAN TOIMEENPANO JA TULOKSET	10
3.1 Yhteiset tavoitteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi	12
3.1.1 Syrjäytymisen ehkäisy ja alkoholihaittojen torjunta	12
3.1.2 Koulutus ja osaamisen kehittäminen.....	17
3.1.3 Sisäisen turvallisuuden tutkimuksen kehittäminen.....	21
3.1.4 Tilannekuvatoiminnan kehittäminen.....	24
3.1.5 Paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen.....	26
3.1.6 Turvallisuusseikkojen huomioon ottaminen rakennetun ympäristön suunnittelussa	31
3.2 Erityiset tavoitteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi	33
3.2.1 Kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen..	33
3.2.2 Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen	39
3.2.3 Väkivallan vähentäminen	46
3.2.4 Kilpailukyvyn lisääminen yritystoiminnan turvallisuutta parantamalla	52
3.2.5 Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy	57
3.2.6 Rajaturvallisuus, laittoman maahantulon estäminen ja tullivarmuus	62
3.2.7 Ihmiskaupan ja siihen rinnastuvan rikollisuuden estäminen	69
3.2.8 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta.....	74
3.2.9 Tietoverkkorikollisuuden ja internetin käyttöön liittyvien riskien torjunta.....	78
3.2.10 Terrorismin torjunta, ääriliikkeiden laittoman toiminnan ehkäisy ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisy	83
3.3 Koulusurmien johdosta päätetyt toimet.....	86
3.4 Yhteenveto ohjelmassa päätetyistä toimenpiteistä, jotka eivät ole edenneet.....	89

Liitteet

Liite 1: Turvallisuussuunnitelmien valmistelun tilanne 2010/2011 91

Liite 2: Sisäisen turvallisuuden ohjelma, VNP 8.5.2008 100

1 MITEN SISÄISEN TURVALLISUUDEN OHJELMAA ON TOIMEENPANTU

Toimeenpanon ohjaus ja seuranta

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanon johtoryhmänä on toiminut sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä, jonka valtioneuvosto asetti 4.9.2008. Ministeriryhmän puheenjohtajana toimii sisäasiainministeri Anne Holmlund ja jäseninä oikeusministeri Tuija Brax, peruspalveluministeri Paula Risikko, puolustusministeri Jyri Häkämies, liikenneministeri Anu Vehviläinen sekä maahanmuutto- ja eurooppaministeri Astrid Thors. Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmän asiantuntijajäseninä toimivat kansliapäälliköt Tiina Astola, Ritva Viljanen, Kari Rimpi (1.1.2011 lähtien Arto Rätty), Harri Pursiainen, Kari Välimäki ja alivaltiosihteeri Heikki Aaltonen. Ministeriryhmän sihteerinä toimii sisäisen turvallisuuden sihteeristön päällikkö Tarja Mankkinen. Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä on kokoontunut yksitoista kertaa vuosina 2008–2011.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoa on seurannut ja ohjannut sisäisen turvallisuuden ohjelman ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö Ritva Viljanen sisäasiainministeriöstä ja varapuheenjohtajina kansliapäälliköt Tiina Astola oikeusministeriöstä ja Kari Välimäki sosiaali- ja terveysministeriöstä. Ryhmässä ovat edustettuina eri ministeriöt, keskeiset virastot, Suomen Kuntaliitto ja aluehallintovirasto. Lisäksi ohjausryhmässä ovat Suomen Punaisen Ristin ja Keskuskauppakamarin edustajat. Ohjausryhmä on kokoontunut viisitoista kertaa vuosien 2008–2011 aikana. Lisäksi ohjausryhmä on järjestänyt pyöreän pöydän keskustelutilaisuuksia ajankohtaisista aiheista.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman järjestöyhteistyön seurantaryhmässä on edustajat 27 järjestöstä. Seurantaryhmä on kokoontunut kahdeksan kertaa vuosina 2008–2011. Ryhmän puheenjohtajana toimii sisäasiainministeriön kansliapäällikkö Ritva Viljanen. Seurantaryhmä on seurannut ohjelman toimeenpanoa sekä käsitellyt ohjelman toimeenpanoon liittyviä kysymyksiä järjestönäkökulmasta.

Ohjelman toimeenpano osana toiminnan ja talouden suunnittelua ja tulosoehjausta

Valtioneuvoston periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta toimeenpanoon ovat osallistuneet laajasti eri viranomaiset, järjestöt ja elinkeinoelämä.

Toimeenpanon lähtökohtana on, että viranomaiset toimeenpanevat ohjelmassa päätettyjä toimenpiteitä osana toiminnan ja talouden suunnittelua ja tulosoehjausta. Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteet sisältyvät eri hallinnonalojen toiminta- ja

taloussuunnitelmaan. Niiden käytännön toimeenpano on varmistettu osana tulosohjausmenettelyä tulosneuvotteluissa ja tulossopimuksissa.

Ohjelman toimeenpano osana paikallista turvallisuussuunnittelua

Sisäisen turvallisuuden ohjelmaa on toimeenpantu myös osana paikallista turvallisuussuunnittelua. Sisäasiainministeriön johdolla valmisteltujen linjausten² mukaisesti paikallisia turvallisuussuunnitelmia on laadittu kunnallisina tai laajempina, usean kunnan tai maakunnan kattavina suunnitelmina. Paikalliset turvallisuussuunnitelmat perustuvat paikallisesti tehtyyn turvallisuustilanteen arviointiin, jonka pohjalta on päätetty toimista turvallisuuden parantamiseksi ja turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi. Näissä paikallisesti laadittavissa suunnitelmissa on otettu huomioon myös kansalliset, sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetetut tavoitteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi.

Mukana ministeriöt ja muu hallinto, järjestöt ja elinkeinoelämä

Ministeriöt ja niiden hallinnonalat ovat olleet pääsääntöisesti vastuussa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa päätettyjen toimenpiteiden toimeenpanosta. Pääosa toimenpiteistä on liittynyt ministeriöiden perustyöhön ja sen kehittämiseen.

Järjestöt ovat osallistuneet laajasti sisäisen turvallisuuden ohjelmassa päätettyjen toimenpiteiden toimeenpanoon. Järjestöjen toiminta liittyy kiinteästi ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin ja järjestöt ovat ottaneet ohjelman linjaukset huomioon oman toimintansa suuntaamisessa.

Elinkeinoelämä on toteuttanut sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetettuja tavoitteita ja toimenpiteitä yritystoiminnan turvallisuuden parantamiseksi ja kilpailukyvyyn vahvistamiseksi. Elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteistyötä sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanossa on koordinoitunut yritysturvallisuuden kansallinen yhteistyöryhmä, jossa ovat edustettuina eri viranomaiset, elinkeinoelämän järjestöt ja työntekijäjärjestöt.

Lääninhallitukset ja vuodesta 2010 lukien aluehallintovirastot ovat koordinoineet ja edistäneet sisäisen turvallisuuden ohjelman mukaisten tavoitteiden toteutumista omalla alueellaan. Vakiintuneinta toiminta on Lapin aluehallintoviraston alueella. Lapin aluehallintovirasto on koonnut eri toimijat yhteen ja luonut yhteistyömenettelyt, joilla eri toimijoiden sisäistä turvallisuutta edistävä työ luo koko maakunnan turvallisuutta lisäävän kokonaisuuden. Lapissa turvallisuutta koskevat tavoitteet on liitetty maakunnallisiin suunnitelmiin³.

² Paikallisen turvallisuustyön kehittäminen. SM julkaisu 19/2006.

³ Kuvaus siitä, miten työtä on toteutettu Lapissa on esitetty raportissa Marko Palmgren: Lapin malli sisäisen turvallisuuden verkostoyhteistyössä. Sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää arjen turvaa. Maaseudun arjen turvaverkko -hankkeen loppuraportti. Lapin aluehallintoviraston julkaisuja 1/2011.

Paikalliset turvallisuussuunnitelmat on laadittu lähes kattavasti koko maassa. Turvallisuussuunnitelmien tilannetta koskeva raportti on liitteenä 2. Sisäisen turvallisuuden ohjelmaa on toimeenpantu tiiviissä yhteistyössä muiden poikkihallinnollisten ohjelmien kanssa. Näistä voidaan mainita yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen strategia (YETTS) sekä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelma ja terveyden edistämisen politiikkaohjelma.

Ohjelman toimeenpanon rahoitus

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpanoon kokonaisuudessaan ei ole budjetissa osoitettu erillisrahoitusta. Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimenpiteiden rahoitusta koskevat esitykset on valmisteltu osana ministeriöiden kehysvalmistelua ja budjettiesityksiä.

2 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Sisäisen turvallisuuden ohjelman merkitys

Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta kaksi kertaa, vuosina 2004 ja 2008. Ohjelman tavoitteena on parantaa arjen turvallisuutta normaaliolojen aikana. Arjen turvallisuudessa keskeistä on ennalta ehkäisevä toiminta, joka tähtää siihen, että rikoksia, häiriöitä ja onnettomuuksia tapahtuu vähemmän ja ihmisten turvallisuuden tunne paranee. Arjen turvallisuus ja siihen liittyvä yhteistyö lisää toimintakykyä ja -valmiutta normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja kriiseissä.

Ohjelma on kehittynyt toimeenpanon edetessä. Ensimmäinen ohjelma valmisteltiin ja toimeenpantiin viranomaisten toimin. Toisen ohjelman valmistelussa ja toimeenpanossa ovat järjestöt ja elinkeinoelämä olleet keskeisesti mukana. Tämä on lisännyt ohjelman merkitystä ja vaikuttavuutta. Sisäasiainministeriö on esittänyt, että seuraavan hallituksen kaudella ohjelmaa kehitetään edelleen niin, että kansallisesti määritellään keskeiset sisäisen turvallisuuden tavoitteet ja päätetään muutamasta, valtakunnallisesti toteutettavasta toimenpiteestä. Ohjelman toimeenpanemiseksi laaditaan alueelliset sisäisen turvallisuuden ohjelmat, joissa voidaan ottaa huomioon alueelliset erot ja erityispiirteet. Alueelliset sisäisen turvallisuuden ohjelmat vastaavat pitkälle maakunnallisia turvallisuussuunnitelmia, joita on jo laadittu. Alueellisten sisäisen turvallisuuden ohjelmien toimeenpano varmistetaan paikallisessa turvallisuussuunnittelussa ja -yhteistyössä.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmatyön käynnistämisen yksi tärkeimmistä tavoitteista oli luoda sisäisen turvallisuuden alueelle yhteiset tavoitteet ja toiminnalle yhteinen suunta. Sisäisen turvallisuuden haasteet ovat kasvaneet ja ne ylittävät eri sektoreiden ja eri

hallinnonalojen rajat. Sisäisen turvallisuuden alueella on yhteistyöllä pitkät perinteet, mutta tämän lisäksi tarvittiin näkökulmaa, joka kattaisi koko sisäisen turvallisuuden moninaisen kentän. Sisäisen turvallisuuden ohjelman yksi suurimmista saavutuksista on se, että se on koonnut laajasti yhteen eri toimijat, luonut yhteistä näkemystä sisäisen turvallisuuden tilanteesta ja kehityksen suunnasta sekä edistänyt näiden yhdessä tekemistä.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman johdosta sisäisen turvallisuuden keskeisiä osa-alueita ja niiden kehitystä on voitu tarkastella kokonaisuutena ottaen huomioon myös järjestöjen toiminta. Tämä on tehostanut resurssien käyttöä, sillä eri toimijoiden mahdollisuudet kohdentaa omia resursseja kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisesti ovat lisääntyneet.

Toinen tärkeä syy sisäisen turvallisuuden ohjelman taustalla on ollut tarve luoda aiempaa kiinteämpi yhteys ennalta ehkäisevien ja korjaavien toimien välille. Rikoksia, häiriöitä ja onnettomuuksia ennalta ehkäisevät toimet ovat laajasti eri toimijoiden vastuulla. Vastuu ennalta ehkäisevistä toimista on lähes pääsääntöisesti toisella organisaatioilla kuin mikä on vastuussa tilanteen aikaisesta toiminnasta. Tiivis yhteistyö eri viranomaisten välillä ja järjestöjen kanssa antaa mahdollisuuden ajoittaa ja yhteen sovittaa ennalta ehkäiseviä toimia niin, että ne vähentävät rikosten, häiriöiden ja onnettomuuksien määrää. Ennalta ehkäisevällä työllä on suuri taloudellinen merkitys, sillä turvallisuusongelmien korjaaminen vaatii paljon rahaa eikä sitä aina pystytä tekemään lainkaan.

Kolmas tärkeä seikka, jonka merkitystä sisäisen turvallisuuden ohjelma on korostanut, on turvallisuuden tunne. Ihmisten kokemana turvallisuus koostuu kahdesta asiasta, objektiivisesta turvallisuudesta ja subjektiivisesta turvallisuudesta. Objektiivisen turvallisuuden tilasta kertovat esimerkiksi tilastot. Subjektiivinen turvallisuus on ihmisen kokemana turvallisuuden tunne. Hyvä turvallisuus edellyttää, että sekä objektiivinen että subjektiivinen turvallisuus ovat hyvällä tasolla. Haasteena on, että turvallisuuden tunne voi olla heikko vaikka turvallisuustilanne olisi hyvä. Ikääntyneen väestön määrän kasvu korostaa turvallisuuden tunteen merkitystä, sillä ikääntyneet kokevat enemmän turvattomuutta kuin nuoremmat ikäluokat.

Viimeisenä seikkana, jonka sisäisen turvallisuuden ohjelmatyö on nostanut esille, on turvallisuuden kiinteä suhde hyvinvointiin, elinvoimaisuuteen ja kilpailukykyyn. Turvallisuus ja turvallisuuden tunne ovat hyvinvoinnin edellytys. Turvallisuuden yhteys elinvoimaisuuteen korostuu erityisesti harvaan asutuilla alueilla, joissa turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen väheneminen voi lisätä muuttoliikettä kasvukeskuksiin, joka taas heikentää näiden alueiden elinvoimaisuutta. Yrityksille hyvä sisäinen turvallisuus on tärkeä tekijä, joka vaikuttaa myös yritystoiminnan sijoittumista koskeviin päätöksiin. Huono turvallisuustilanne ja uhkiin varautuminen lisäävät yritysten kustannuksia ja vaikuttavat myös henkilöstön hyvinvointiin ja saatavuuteen.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano on onnistunut hyvin ja toiminta on ollut tuloksellista

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano on onnistunut hyvin siitä huolimatta, että sisäisen turvallisuuden toimintaympäristön haasteet ovat lisääntyneet. Useilla alueilla on edetty hyvään suuntaan. Esimerkkinä voidaan mainita tapaturmien ja väkivallan määrä, joiden kasvu on tahtunut ja määrä jopa hieman kääntynyt laskuun. Uusiin uhkiin, kuten koulusurmiin on pystytty reagoimaan nopeasti ja poikkihallinnollisesti sovittaen yhteen eri viranomaisten ennalta ehkäiseviä toimia. Internettiin sisältyviä riskejä on tunnistettu ja niihin on puututtu hyvässä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tieto ja osaaminen kasvavan maahanmuuttajaväestön turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä on lisääntynyt. Paikallinen turvallisuussuunnittelu on edennyt merkittävästi ja tuonut uusia mahdollisuuksia paikallisen turvallisuuden parantamiseksi ja ongelmiin puuttumiseksi. Globaalit uhkat on tunnistettu ja niihin on vaikutettu niin kansallisesti kuin myös kansainvälisellä yhteistyöllä.

Toimintaympäristön haasteet turvallisuudelle ovat lisääntyneet. Alkoholin käytön kasvu on tahtunut, mutta se on silti korkealla tasolla. Alkoholi on tärkein yksittäinen tekijä väkivallan ja tapaturmien taustalla. Taloudellinen laskukausi, joka alkoi vuonna 2009, heijastui myös Suomeen erityisesti lisääntyvänä nuorisotyöttömyytenä. Kuntien taloustilanteen vaikeutuminen on vaikuttanut peruspalveluihin, jotka ovat keskeisiä ennalta ehkäisevän työn kannalta ja jotka luovat ihmisille turvallisuuden tunnetta. Taloudellisista vaikeuksista huolimatta tietoisuus ennalta ehkäisevän turvallisuustyön merkityksestä niin taloudellisesti kuin myös hyvinvoinnin kannalta on lisääntynyt kunnissa.

Syrjäytyminen on entistä monimuotoisempaa. Perinteisen huono-osaisuudesta johtuvan syrjäytymisen rinnalle on tullut henkinen syrjäytyminen, joka kohdistuu myös niihin ihmisiin, joiden taloudellinen tilanne on hyvä. Ihminen, joka kokee, että hän ei pysty täyttämään yhteiskunnan hänelle asettamia vaatimuksia, kokee avuttomuutta. Tämä saattaa johtaa syrjäytymiseen yhteiskunnasta. Turvallisuuden näkökulmasta ihminen, joka ei koe osallisuutta yhteiskuntaan, saattaa olla riski itselleen ja muille. Syrjäytyminen on edelleen sisäisen turvallisuuden suurin uhka, johon voidaan vaikuttaa vain laajalla yhteistyöllä.

3 OHJELMAN TOIMEENPANO JA TULOKSET

Arvio ohjelmassa esitettyjen tavoitteiden toteutumisesta on esitetty tähdillä yhdestä viiteen niin, että viidellä tähdellä kuvataan parasta tulosta.

Tähdillä kuvataan, miten ohjelmassa asetetut tavoitteet on saavutettu ja onko toiminta ollut ohjelmassa asetettujen linjausten mukaista. Arviointi on toteutettu niin, että sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetettuja tavoitteita ja vahvistettuja linjauksia on tarkasteltu suhteessa toteutettuihin toimenpiteisiin, niiden tuloksiin ja tunnuslukujen kehitykseen.

Yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi

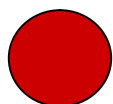
- 3.1.1 Syrjäytymisen ehkäisy ja alkoholihaittojen torjunta ★★★
- 3.1.2 Koulutus ja osaamisen kehittäminen★★
- 3.1.3 Sisäisen turvallisuuden tutkimuksen kehittäminen★★
- 3.1.4 Tilannekuvan kehittäminen★★
- 3.1.5 Paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen★★★★★
- 3.1.6 Turvallisuusseikkojen huomioon ottaminen rakennetun ympäristön suunnittelussa★★★★★

Erityiset tavoitteet ja toimenpiteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi

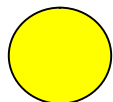
- 3.2.1 Kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen★★★★
- 3.2.2 Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen★★★★
- 3.2.3 Väkivallan vähentäminen★★★
- 3.2.4 Kilpailukyvyyn lisääminen yritystoiminnan turvallisuutta parantamalla★★★★★
- 3.2.5 Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy★★★
- 3.2.6 Rajaturvallisuus, laittoman maahantulon estäminen ja tullivarmuus★★★★★
- 3.2.7 Ihmiskaupan ja siihen rinnastuvan rikollisuuden estäminen★★
- 3.2.8 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta★★★★
- 3.2.9 Tietoverkkorikollisuuden ja internetin käyttöön liittyvien riskien torjunta★★★★
- 3.2.10 Terrorismin torjunta, ääriliikkeiden laittoman toiminnan ehkäisy ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisy★★

3.3 Koulusurmien johdosta päätetyt toimet

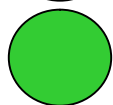
Toimenpiteiden toimeenpanon tilanne on havainnollistettu jokaisen osa-alueen jälkeen alla olevien liikennevalojen mukaisesti:

Punainen = Toimenpiteitä ei aloitettu

Keltainen = Toimenpiteet käynnissä

Vihreä = Valmis

3.1 Yhteiset tavoitteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi

(sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5)

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa päätettyjen yhteisten tavoitteiden tarkoituksena on lisätä edellytyksiä parantaa sisäistä turvallisuutta. Tavoitteilla pyritään vaikuttamaan sellaisiin taustatekijöihin, jotka vaikuttavat sisäiseen turvallisuuteen. Näitä ovat muun muassa syrjäytymisen ehkäisy ja alkoholihaittojen torjunta, osaamisen ja tiedon lisääminen, paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen sekä rakennetun ympäristön turvallisuus.

Kohdassa Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä on kuvattu toimintaa, joka on liittynyt ohjelman toimeenpanoon. Kaikkea sitä toimintaa, josta on raportoitu osana ohjelman toimeenpanoa, ei ole voitu tilanpuutteen vuoksi liittää tähän väliarviointiraporttiin. Kaikki raportointiaineisto on kerätty sisäisen turvallisuuden ohjelman yhteyshenkilöiden käyttöön sisäasiainministeriön ylläpitämään sisäisen turvallisuuden ohjelman seurannan ekstranettisivuille.

3.1.1 Syrjäytymisen ehkäisy ja alkoholihaittojen torjunta

(sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.1)

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa tavoitteeksi asetettiin alkoholin kulutuksen vähentäminen vuoden 2003 tasolle. Vuonna 2003 alkoholin kokonaiskulutus oli 9,4 litraa 100% alkoholia asukasta kohden. Vuonna 2010 määrä oli 10 litraa, joka oli korkeampi kuin vuonna 2003 mutta alhaisempi kuin kahtena edellisenä vuotena.

Tavoitteena oli myös tiedon levittäminen alkoholin ja turvallisuusongelmien välisestä yhteydestä ammattihenkilöstön keskuudessa, varhaisen puuttumisen toimintamallien käyttöönoton edistäminen turvallisuusalan toimijoiden keskuudessa, yhteisöllisyyden tukeminen ja nuorten syrjäytymisen torjunta.

Syrjäytyminen on edelleen yleisin väylä rikollisuuteen. Yhteiskunnasta syrjäytyneiden rikosten tekijöiden osuus on huomattava kaikissa rikoslajeissa lukuun ottamatta talousrikollisuutta. Tutkimusten mukaan syrjäytyneiden ja huono-osaisten keskimääräinen elinikä on muuta väestöä lyhyempi ja heidän terveydentilansa on heikompi. Heillä on myös suurempi riski joutua tapaturmien tai väkivallan uhriksi. Runsas alkoholinkäyttö lisää näitä riskejä. Yhteiskunnasta syrjäytyneet ja eri tavoin

huono-osaiset henkilöt ovat suurin ryhmä niin henkirikosten uhreissa kuin myös tekijöissä. Alkoholi on suurin yksittäinen tekijä tapaturmien ja väkivallan taustalla.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Syrjäytymisen ehkäisy

Varhaisen puuttumisen toimintamallien käyttö on juurtunut ja laajentunut. Ne koetaan yleisesti hyväksi keinoksi puuttua sellaisten nuorten toimintaan, jolla on nähtävissä oleva riski joutua rikoskierteeseen. Nuorten tekemät rikokset kasaantuvat pienelle joukolle nuoria, ja näiden kohdalla varhaisen puuttumisen toimintamalli on osoittautunut varsin toimivaksi⁴. Kutsunnoissa tai palveluksen alkuvaiheessa varusmies- tai siviilipalveluksen ulkopuolelle jääneiden tai palveluksen keskeyttäneiden tukemiseksi on valmisteltu Aikalisä -toimintamalli, jonka käyttöönotto kaikissa kunnissa on käynnissä.

Nuorisolakiin on lisätty säännökset paikallisten viranomaisten monialaisesta yhteistyöverkostosta sekä etsivästä nuorisotyöstä ja siihen liittyvästä tietojen luovuttamisesta sekä lakia opiskelijavalintarekisteristä ja ylioppilastutkintorekisteristä on muutettu vastaavasti. Lait tulivat voimaan 1.1.2011.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut valtakunnallisia nuorisojärjestöjä ja nuorisotyötä tekeviä järjestöjä 15,3 milj. eurolla vuonna 2010. Lasten ja nuorten paikallista harrastustoimintaa on tuettu 1,6 milj. eurolla. Toimintaa mitataan toimintaan osallistuvina nuorina, joita on satoja tuhansia.

Sisäisen turvallisuuden ohjelma on osallistunut lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelman toimeenpanoon. Päijät-Hämeen turvallisuussuunnitelman valmistelussa lasten ja nuorten turvallisuus otettiin yhdeksi painopistealueeksi. Lapsia ja nuoria kuultiin työn aikana eri tavoin ja kokemuksista laadittiin raportti valtakunnallisesti levitettäväksi. Aihe on herättänyt laajasti kiinnostusta.

Vuonna 2010 valmisteltiin poikkihallinnollinen ohjelma kaupunkien turvallisuuden parantamiseksi⁵. Ohjelma sisältää toimintapolitiikan lasten ja nuorten turvallisuuden parantamiseksi.

Poliisitoimen kannalta keskeisenä syrjäytymistä ehkäisevänä yhteistyön muotona on ollut poliisilaitoksille sijoitetut sosiaalityöntekijät. Suomessa on yhteensä 24 poliisilaitosta. Näistä 19 poliisilaitoksen tiloissa työskentelee eri tavoin sosiaalityöntekijä. Järjestelyt vaihtelevat poliisilaitoksittain. Joillain poliisilaitoksilla

⁴ Esimerkki hyvää tulosta tuottaneesta toimintamallista on Ankkuri-malli.

⁵ Pelottomat puistot, kodikkaat korttelit. Kaupunkien turvallisuusohjelma. SM julkaisu 33/2010.

(4/19) on sosiaalityöntekijä sekä pää- että kaikilla poliisiasemilla, joillain sosiaalityöntekijä on vain pääpoliisiasemalla (6/19) tai vain poliisiasemalla(2/19). Viidellä poliisilaitoksella ei työskentele sosiaalityöntekijää. Sosiaalityöntekijän palkkauksen maksaa kunta lukuun ottamatta yhtä sosiaalityöntekijää, jonka palkan maksaa valtio. Toimintaa kehitetään edelleen erityisesti palvelun jatkuvuuden varmistamiseksi.

Viranomaisyhteistyötä lasten ja nuorten rikosprosessin nopeuttamiseksi on vahvistettu. Pelastustoimessa on otettu laajasti käyttöön Tulipysäkki -toimintamalli, jolla puututaan lasten ja nuorten tulensyöttelyyn, jonka taustalla voi usein olla muita ongelmia.

Järjestöjen toimintaedellytyksiä ja rahoitusta on käsitelty sisäisen turvallisuuden ohjelman toimielimissä.

Suomen Punaisen Ristin osastot ovat toteuttaneet huono-osaisuutta ehkäiseviä ohjelmia. Ohjelma tai toiminta toteutetaan yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen ja usein myös eri järjestöjen kanssa. Tavoitteena on löytää muun muassa ne nuoret, jotka eivät harrastustoimintaa ole löytäneet, mutta syrjäytymisen ehkäisemiseksi tarvitsisivat tätä toimintaa. Vuonna 2009 näitä nuorisoon tai lapsiperheisiin kohdistuneita huono-osaisuutta ehkäiseviä hankkeita on toteutettu 9 paikkakunnalla. Suomen Punaisen Ristin toiminnassa oli vuonna 2010 mukana noin 200 henkilöä, jotka ovat saaneet päihdeneuvojakoulutuksen.

Myös muut järjestöt, kuten Naisten Valmiusliitto, ovat järjestäneet toimintaa, jonka tarkoituksena on tavoittaa nuoria ja tukea yhteisöllisyyttä.

Alkoholihaittojen torjunta

Alkoholiveroa on korotettu kolme kertaa hallituskaudella 2007–2011. Alkoholimainonnan rajoittamista koskevat päätökset siirtyivät käsiteltäviksi seuraavalla hallituskaudella.

Alkoholiohjelman toimeenpanoa on jatkettu sosiaali- ja terveysministeriön johdolla. Ohjelmassa linjatun mukaisesti on järjestetty koulutustilaisuuksia, uusimpana ikääntyneiden parissa työskenteleville suunnattu koulutus. Alkoholihaittojen torjunta on liitetty osaksi paikallista turvallisuusyhteistyötä ja -suunnittelua.

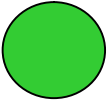
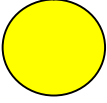
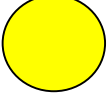
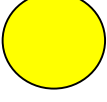
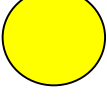
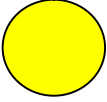
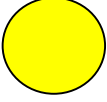
Pakka on laaja alkoholipolitiikan tutkimus- ja kehittämishanke, joka on osa Alkoholiohjelmaa. Pakassa kehitetään paikallistason alkoholipolitiikkaa yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa. Hanketta on toteutettu useilla paikkakunnilla ja se on tuottanut hyviä tuloksia. Pakka-hanke on tarkoitus levittää valtakunnalliseksi, ja sen käyttöönottoa koskeva tutkimus julkaistaan vuonna 2014.

Tietoa alkoholin yhteydestä onnettomuuksiin ja tapaturmiin on levitetty Pakka-hankkeessa sekä erilaisissa seminaareissa ja koulutustilaisuuksissa.

A-klinikkasäätiö on toteuttanut uusia toimintamalleja muun muassa lastensuojelun ja päihdetyön sekä päihde- ja mielenterveystoimintaan liittyvissä hankkeissa. Säätiö on tehnyt työtä kaikkein syrjäytyneimpien, suonensisäisesti huumeita käyttävien nuorten tavoittamiseksi, kouluttamiseksi huumeiden käyttöön liittyvässä riskitietoisuudessa ja tämän tiedon levittämiseksi vapaaehtoisen vertaistoiminnan muodossa heidän omissa verkostoissaan Vertaistoiminnan edistäminen lisääntyi vuonna 2010 ja vahvistuu uusien hankkeiden kautta edelleen vuonna 2011.

3.1.1 Syrjäytymisen ehkäisy ja alkoholihaittojen torjunta

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.1)

	tp 1	Nostetaan alkoholiveroa. Valtiovarainministeriö / 2008-2011
	tp 2	Laajennetaan turvallisuusalan toimijoiden osallistumista monialaiseen varhaisen puuttumisen toimintaan. Sisäasiainministeriö / 2008-2011
	tp 3	Painotetaan terveyshaittojen rinnalla päihteiden käyttöön liittyviä tapaturma- ja muita riskejä. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2008-2011
	tp 4	Päihdetapaturmien merkitys turvallisuuden riskitekijänä otetaan huomioon eri ammattiryhmien perehdyttämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2008-2011
	tp 5	Tuetaan yhteisöllisyyttä lisäämällä viranomaisten ja järjestöjen välistä yhteistoimintaa, edistämällä kylätoimintaa ja uusia palvelujen tuottamismuotoja. Sisäasiainministeriö / 2008-2015
	tp 6	Kehitetään nuorten työpajatoimintaa koko maan kattavaksi. Opetusministeriö / 2008-2011
	tp 7	Luodaan edellytyksiä kansalaisjärjestöjen toiminnalle nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä. Järjestöt / 2008-2011

3.1.2 Koulutus ja osaamisen kehittäminen (sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.2)

Koulutuksen ja osaamisen kehittämisen tavoitteeksi asetettiin turvallisuustaitojen opetuksen lisääminen osana perusopetusta, väkivallan tunnistamiseen ja vähentämiseen liittyvän osaamisen kehittäminen, turvallisuussuunnittelun osaamisen tason parantaminen sekä yhteinen koulutus ja harjoitukset suuronnettomuuksiin ja ympäristötuhoihin varautumisen parantamiseksi. Tavoitteen mukaisia toimenpiteitä on toteutettu. Koulutuksen ja osaamisen kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, jonka tulokset näkyvät viipeellä.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Koulutuksen ja osaamisen kehittäminen

Turvallisuustaitojen opetuksen kehittäminen osana perusopetusta on saanut laajaa kannatusta ja sitä valmistellaan osana opetussuunnitelmien uudistamistyötä. Turvataito-kasvatus sisältyy voimassa olevaan opetussuunnitelmaan. Haasteena on, että opetussuunnitelmiin haluttaisiin sisällyttää varsin paljon uusia aiheita ja teemoja. Opetussuunnitelmien uudistaminen jatkuu seuraavalla hallituskaudella.

Kaikki ammatilliset perustutkinnot on uudistettu. Terveys, turvallisuus ja toimintakyky yhtenä elinikäisen oppimisen avaintaitona on huomioitu kaikissa tutkinnoissa, työväkivaltaherkkien alojen tutkinnoissa on kiinnitetty erityistä huomiota väkivallan uhan hallintaan. Perustutkintojen toimeenpanon seuranta on käynnistymässä.

Turvallisuusseikat on otettu huomioon keskeistä opetukseen liittyvää lainsäädäntöä uudistettaessa. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita on uudistettu perusopetuslain muutosta koskevan lain 642/2010 edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelman oppilashuoltoa ja kodin ja koulun yhteistyötä (perusopetus määräys 29.10.2010) ja oppilashuoltoa ja kodin kanssa tehtävää yhteistyötä (esiopeus, määräys valmistuu marraskuun 2010 lopulla) koskevia opetussuunnitelman lukuja on täydennetty turvallisuuden edistämistä, turvallista koulun toimintakulttuuria ja kriisitilanteisiin varautumista koskevilla tavoitteilla. Oppilashuoltolukuun on lisätty

luku turvallisuuden edistämisestä ja paikallisen opetussuunnitelman laadintaa koskevaa ohjeistusta on täsmennetty ja tarkistettu.

Ammattikorkeakoulu Laurea on toteuttanut vuosittain sisäisen turvallisuuden opintokokonaisuuden, joka on opintokokonaisuus korkeakoulututkinnon suorittaneille, jo ammatissa toimiville eri turvallisuusalojen ammattilaisille. Opintokokonaisuudessa korostuu poikkihallinnollinen lähestymistapa ja turvallisuusyhteistyö.

Pelastakaa Lapset ylläpitää, välittää ja kehittää oppimateriaaleja turvallisten ja hyödyllisten mediataitojen kasvatukseen erityisesti esi- ja alkuopetuksesta neljanteen luokkaan.

Väkivallan tunnistamiseen ja vähentämiseen liittyvän osaamisen kehittäminen on viranomaisten osalta edennyt hitaasti. Järjestöt ovat toteuttaneet useita eri hankkeita, joissa on lisätty tietoa väkivallasta mukaan lukien uudet ilmiöt kuten kunniaan liittyvä väkivalta. Järjestöt ovat toteuttaneet väkivaltaan, sen tekijään ja uhriin liittyvää koulutusta, joka on suunnattu viranomaisille.

Sisäasiainministeriö asetti 20.1.2011 työryhmän tekemään esityksen siitä, miten viranomaisten koulutus kunniaan liittyvän väkivallan tunnistamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi tulisi järjestää. Työryhmän tehtäväksiinto perustuu sisäisen turvallisuuden ministeriryhmän 10.3.2010 tekemiin päätöksiin. Tyttöjen ympärileikkausta ja sen ennaltaehkäisyä koskevaa tietoa on sisällytetty osaksi viranomaisten ohjeistusta ja neuvontaa.

Tapaturmien torjunnan osaamista on kehitetty. Kansallinen lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn ohjelma, joka julkaistiin vuonna 2009, sisältää työturvallisuusopetuksen kehittämistä koskevia ehdotuksia. Kuuden ammattikorkeakoulun opettajien muodostama verkosto on luonut Suomen virtuaaliammattikorkeakouluun 25 opintopisteen laajuiset Tapaturmien ehkäisyn verkko-opinnot.

Kuritusväkivallan vähentäminen

Kansallinen lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan vähentämisen toimintaohjelma vuosille 2010–2015 valmistui. Ohjelmaan sisältyy myös kampanja kuritusväkivallan vähentämiseksi.

Koulutuksen ja harjoitusten kehittäminen suuronnettomuuksiin varautumiseksi

Pelastusopiston, Poliisiammattikorkeakoulun ja Raja- ja merivartiokoulun rehtorit laativat raportin oppilaitosten yhteistoiminnasta vuonna 2009. Yhteisten koulutusjaksojen osalta oppilaitoksilla on syksyllä 2010 käynnistetty kaksi pilottihanketta, joissa oppilaitosten tutkintoon johtavan koulutuksen opiskelijat

opiskelevat tilannejohtamista yhteisesti tuotetuissa opintopaketeissa. Oppilaitosten yhteistoimintaprosessi on käynnistynyt hyvin ja konkreettinen tekeminen laajenee em. raportin osoittamassa suunnassa.

Monet ammattikorkeakoulut ja yliopistot antavat koulutusta öljyntorjunnassa. Jatkossa tulisi pohtia, tulisiko tällä alueella annettavan koulutuksen koordinaatiota vahvistaa.

Pelastustoimen harjoitusstrategia on vahvistettu. Vesipelastustoiminnan harjoittelu perustuu vahvistettuun 5-vuotissuunnitelmaan. Meripelastuslohkojen alueella on järjestetty suuronnettomuustilanteen monialaharjoitukset suunnitelmien mukaisesti. Tiedot meripelastustoimen vuosittaisista keskeisistä kansallisista ja kansainvälisistä harjoituksista on koottu, yhdistetty ja välitetty edelleen mm. meripelastustoimen neuvottelukunnan jäsenten kautta keskeisille sidosryhmille. Meripelastuksen kansainvälisiin harjoituksiin osallistuminen on ohjeistettu. Naapurimaiden kanssa on sovittu harjoitustoiminnan tehostamisesta.

3.1.2 Koulutus ja osaamisen kehittäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.2)

	tp 1	Suoritetaan osana peruskoulutusta turvallisuuskortti. Sisäasiainministeriö, Opetushallitus / "valmistelu 2009, toteutus 2010-2014"
	tp 2	<i>kohta 1</i> Perustutkintoihin (<i>poliisi, sosiaalityö, terveydenhuolto, oikeussektori, varhaiskasvatus-, nuoriso- ja opetustoimi</i>) sisällytetään tietoa väkivaltailmiöstä ja siihen puutumisesta. Opetushallitus / "suunnittelu 2009, toteutus 2011"
		<i>kohta 2</i> Parannetaan valmiuksia tunnistaa kunniaan liittyvää väkivaltaa. Sisäasiainministeriö / 2008-2011
		<i>kohta 3</i> Tehostetaan tyttöjen ympärileikkausten ennaltaehkäisyä. Sosiaali- ja terveysministeriö / <i>pysyvä</i>
		<i>kohta 4</i> Järjestetään täydennyskoulutusta alueellisesti siten, että mukana ovat kaikki väkivallan uhrin kanssa tekemisiin joutuvat viranomais- ja järjestötahot. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2008-2011
		<i>kohta 5</i> Parannetaan lasten valmiuksia suojata itseään nettigroomingilta. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2008-2011
		<i>kohta 6</i> Laaditaan kansallinen lapsiin kohdistuvan kuritusväkivallan vastainen laaja-alainen valistusohjelma. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2009
	tp 3	Opiskelijat saavat kokonaisnäkemys ja perusvalmiudet huolehtia turvallisuuden edistämisestä ja turvallisuussuunnittelusta ammatissaan. Sosiaali- ja terveysministeriö / "esitys 2009, muutokset 2010-2014"
	tp 4	Liikennekasvatuksen asemaa perusopetuksessa vahvistetaan... Liikenne- ja viestintäministeriö / 2010-2014
	tp 5	Selvitetään sisäisen turvallisuuden toimijoiden oppilaitosten koulutussisällön yhteensopivuus ja yhteiskoulutusjaksojen mahdollisuudet suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen torjunnan kannalta. Sisäasiainministeriö / 2009
	tp 6	Laaditaan turvallisuusharjoituksille yhteinen kansallinen ohjelma. Sisäasiainministeriö / 2009

3.1.3 Sisäisen turvallisuuden tutkimuksen kehittäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.3.)

Tavoitteena on vakiinnuttaa ja toteuttaa säännöllisesti väkivallan vähentämistyön kannalta keskeiset tutkimukset, kuten uhritutkimukset sekä toteuttaa tutkimuksia alueilla, joilla tarvitaan uutta tietoa. Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa päätetyt, sisäisen turvallisuuden tutkimuksen kehittämistä koskevat hankkeet liittyvät sektoritutkimuksen uudistamistyöhön, joka on edennyt hitaasti. Tutkimustoiminta on tästä huolimatta ollut varsin vilkasta, ja useita sisäisen turvallisuuden kannalta tärkeitä tutkimuksia on toteutettu.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Tutkimustietoa väkivallan vähentämistyön tueksi

Yleis- ja erityisuhritutkimuksia koskeva selvitys valmistuu vuoden 2011 alkupuolella. Tämän jälkeen päätetään uhritutkimusten aikataulutuksesta ja rahoituksesta. Sisäisen turvallisuuden ohjelman kaudella on toteutettu lapsiuhritutkimus 2008 (Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos Optula, Polamk), nuorisoriikollisuustutkimus 2008 (Optula), kansallinen uhritutkimus 2009 (eri ministeriöt yhteistyössä, Optula, THL, Polamk) ja yritysuhritutkimus 2011 (Optula, Tekes). Ensimmäinen miesuhritutkimus julkaistiin 2010 (Heuni). Henkirikollisuuden seurantajärjestelmää ylläpitää Optula.

Oikeusministeriössä on valmisteilla muistio, jossa selvitetään miten väkivallan vähentämistoimenpiteet kohdistuvat eri uhri- ja tekijäryhmiin.

Tapaturmien ja väkivallan seurannan kehittäminen

Vuoden 2011 alusta lähtien terveyskeskukset on veloitettu tilastoimaan avovastaanotolla hoidetuista potilaista lähes vastaavat tiedot kuin vuodeosastohoidoistakin. Valtaosa terveyskeskuksista tulee tilastoimaan käynnit kansainvälisen tautiluokituksen (ICD 10) mukaisesti. Tämä mahdollistaa avohoidettujen tapaturmapotilaiden seurannan vamman, tapaturmatyyppin ja ulkoisen syyn mukaan. Koko maan kattava tilastoaineisto avohoidettujen tapaturma- ja väkivaltapotilaiden osalta tullaan saamaan oletettavasti seuraavan viiden vuoden aikana

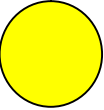
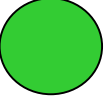
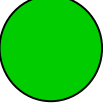
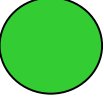
Tutkimustoiminta alueilla, joilla tarvitaan uutta tietoa

Petosrikostutkimus ja Talousrikokset rikosprosessissa -tutkimus ovat valmistuneet (Polamk). Yritysturvallisuustutkimus käynnistyi yhdessä SM:n TTL:n ja Deloitte Oy:n yhteishankkeena keväällä 2009.

Yhteistyössä viranomaisten ja elinkeinoelämän kanssa on toteutettu Liiketoiminnan turvallisuus turbulenteilla markkinoilla -tutkimus, jonka on toteuttanut Helsingin kauppakorkeakoulu ja TEKES. Toisessa tutkimushankkeessa on selvitetty liiketoiminnan riskejä Kiinassa ja Venäjällä.

Poliisiammattikorkeakoulun ja Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimesta valmistui vuoden 2010 lopussa tutkimus/ selvitys ympäristörikoksista eri toimijoiden näkökulmasta. Tutkimuksen nimi on "Vakavan ympäristörikoksen ilmitulon ja käsittelyprosessin vaikutuksia eri toimijoiden näkökulmasta".

3.1.3 Sisäisen turvallisuuden tutkimuksen kehittäminen (Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.3)

	tp 1	Väkivallan osoitinjärjestelmät, pysyvästi rahoitetut ja säännöllisesti toteutetut uhritutkimukset. Oikeusministeriö / "2009, jonka jälkeen pysyvä"
	tp 2	Avohoidon tilastointiin liitetään tapaturmien ja väkivallan seuranta. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2008
	tp 3	Tutkimus talousrikosten ja ympäristörikosten ilmisaattamiseen, rikostutkintaan ja syyttämisen- ja rangaistuskäytäntöihin liittyvistä ongelmista. Sisäasiainministeriö / 2009
	tp 4	Nostetaan turvallisuustutkimuksen taso kilpailijamaiden tasolle toteuttamalla tutkimusohjelma yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Sisäasiainministeriö / 2013

3.1.4 Tilannekuvatoiminnan kehittäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.4)

Tavoitteena on luoda säännöllinen tilannekuvatoiminta aluehallintoon, tukea alue- ja paikallishallinnon tilannekuvan muodostamista sekä parantaa säännöllisellä tilannekuvatoiminnalla elinkeinoelämän ja yritysten edellytyksiä varautua häiriötilanteisiin ja lisätä niiden kriisivalmiutta. Aluehallinnon uudistaminen on osaltaan hidastanut toimenpiteiden etenemistä. Tilannekuvatoiminnan kehittäminen on varsin vaativa tehtävä, sillä toimijoita on paljon ja eri toimijoilla saattaa olla erilaisia käsityksiä tilannekuvatoiminnasta ja siitä, miten sitä tulisi toteuttaa..

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Sisäasiainministeriö asetti vuonna 2010 työryhmän, jonka tehtävänä oli VALHA 2010-harjoituksen tarpeet huomioiden kuvata ja tehdä esitys pysyvästä käytännöstä alueellisen turvallisuustilannekuvan muodostamisesta ja välittämisestä. Työryhmän raportti valmistui helmikuussa 2011.

Sisäisen turvallisuuden tilannekuvajärjestelmää valmistellaan.

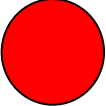
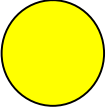
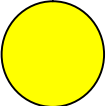
Ehdotus siitä, miten elinkeinoelämää palveleva tilannekuvatoiminta voitaisiin toteuttaa, on valmistunut ja se on toimitettu Huoltovarmuuskeskukselle käytännön toteuttamista varten. Huoltovarmuuskeskus on tehnyt ehdotuksen siitä, miten tilannekuvatoiminta voitaisiin käynnistää.

Alueelliset pelastuslaitokset ovat ryhtyneet kehittämään tilannekuvajärjestelmiä omalla alueellaan.

Maakunnallisesti laadittaviin turvallisuussuunnitelmiin on liitetty menettelyjä, joilla varmistetaan maakunnallinen turvallisuustilannekuva.

3.1.4. Tilannekuvan kehittäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.4)

	tp 1	Aluehallintoon luodaan poikkihallinnollinen tilannekuvajärjestelmä, joka toimii yhteistyössä keskushallinnon tilannekuvajärjestelmän kanssa. Valtioneuvoston kanslia / <i>2009 lukien</i>
	tp 2	Alue- ja paikallishallinnon ennakoivan tilannekuvan muodostamista tuetaan ainakin kahdesti vuodessa koottavalla valtakunnallisella teemaluonteisella tilannekuvakatsauksella. Valtioneuvoston kanslia / <i>"tilannekuva helmi- ja syyskuussa, muulloin tarvittaessa"</i>
	tp 3	Parannetaan elinkeinoelämän ja yritysten edellytyksiä varautua häiriötilanteisiin ja lisätään niiden kriisivalmiutta laatimalla vaikeita häiriö- ja onnettomuusuhkia arvioiva tilannekuva yritysten käyttöön. Valtioneuvoston kanslia / <i>"tilannekuva helmi- ja syyskuussa, muulloin tarvittaessa"</i>

3.1.5 Paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.5)

Tavoitteena on, että uusimuotoiset turvallisuussuunnitelmat kattavat koko maan vuoden 2010 loppuun mennessä. Tämä tavoite on toteutunut varsin hyvin. Suunnitelmat tulee tehdä laajassa yhteistyössä niin, että mukana ovat myös järjestöt ja elinkeinoelämä. Turvallisuussuunnittelun painopisteenä on väkivallan ja tapaturmien määrän vähentäminen sekä alkoholihaittojen torjunta. Etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien turvallisuusasiat tulee ottaa huomioon. Kylien turvallisuutta parannetaan liittämällä turvallisuutta käsittelevä osa kyläsuunnitelmiin. Tavoitteet ovat kaiken kaikkiaan edenneet hyvin.

Tavoitteeksi asetettiin harvaan asuttujen alueiden turvallisuuden varmistaminen. Tähän liittyen on toteutettu paljon erilaisia toimia ja tieto harvaan asuttujen alueiden erityiskysymyksistä on lisääntynyt. Sopimuspalokuntien osallistuminen laajempaan turvallisuustyöhön on edennyt.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Paikallinen turvallisuussuunnittelu

Paikallinen turvallisuussuunnittelu on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Asukasmäärällä tarkasteltuna turvallisuussuunnitelmat on laadittu lähes kattavasti. Suunnitelmat puuttuvat edelleen eräistä kunnista, jotka kuitenkin asukasmäärällä mitaten ovat varsin pieniä. Tulosta voidaan pitää hyvänä. Liitteenä 2 on yhteenveto turvallisuussuunnitelmien tilanteesta. Turvallisuussuunnitelmia laaditaan maakunnallisina, seudullisina, kunnallisina ja kylien suunnitelmina. Turvallisuussuunnitteluun osallistuvien viranomaisten määrä on kasvanut ja eri toimialat ovat entistä laajemmin mukana yhteistyössä. Esimerkiksi pelastustoimessa on pelastuslainsäädäntöä tarkistettu niin, että paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön osallistuminen säädetään pelastuslaitosten tehtäväksi.

Turvallisuussuunnittelua on edistetty valmistelemalla eri teemoin liittyviä suosituksia, jotka on julkaistu sisäasiainministeriön julkaisusarjassa. Aiheina ovat olleet järjestöjen ottaminen mukaan turvallisuussuunnitteluun, etnisten vähemmistöjen ja

maahanmuuttajien asioiden ottaminen huomioon turvallisuussuunnittelussa sekä lasten ja nuorten kuuleminen osana turvallisuussuunnittelua⁶.

Järjestöt ovat aiempaa laajemmin mukana paikallisessa turvallisuussuunnittelussa. Valtakunnallisesti järjestöt ovat mukana kaikissa turvallisuussuunnittelun keskeisissä toimielimissä. Aluehallintovirastoihin on asetettu sisäisen turvallisuuden työryhmät, joissa on myös järjestöjen edustajia. Kunnissa ja kaupungeissa järjestöt ovat jo varsin kattavasti mukana turvallisuusyhteistyössä. Järjestöjen ja elinkeinoelämän edustusta turvallisuussuunnittelussa tulee kuitenkin edelleen vahvistaa.

Kunnat ovat kuitenkin usein alueellisesti laajoja, ja tästä syystä on tärkeää huolehtia kuntien turvallisuudesta ja omatoimisesta varautumisesta eri turvallisuustilanteisiin. Yhä laajemmin kyläsuunnitelmiin liitetään turvallisuutta käsittelevä osa, jossa arvioidaan kylän tärkeimmät turvallisuusriskit, esitetään miten niitä voidaan ennalta ehkäistä ja miten niihin varautumista voidaan parantaa. Lapissa on käynnissä hanke, jossa valmistellaan kylien turvallisuussuunnittelumallia työn tueksi.

Harvaan asuttujen alueiden turvallisuus

Harvaan asuttujen alueiden turvallisuudesta ja turvallisuuspalvelujen tilanteesta valmisteltiin kattava raportti vuonna 2009, ja se käsiteltiin sisäisen turvallisuuden ministeriryhmässä. Jatkossa raportti laaditaan joka toinen vuosi.

Harvaan asuttujen alueiden toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä on edistetty säännöllisesti vuosittain järjestetyissä seminaareissa. Sisäasiainministeriö käynnisti hankkeen, jossa kehitettiin toimintamalleja operatiivisen yhteistyön lisäämiseksi harvaan asutuilla alueilla. Hankkeen loppuraportti valmistui helmikuussa 2011. Hankkeessa pilotoituja yhteistyökäytänteitä jatketaan lainsäädännön ja normaalin tulosohjauksen puitteissa.

Lapin aluehallintovirasto valmisteli alueellisen sisäisen turvallisuuden yhteistyön toimintamallin⁷. Toimintamalli kuvaa, miten alueellista turvallisuutta voidaan edistää viranomaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistyönä ja näin varmistaa pitkäjänteinen toiminta yli hankkeiden ja projektien. Lapissa kehitettyä mallia hyödynnetään valtakunnallista alueellista sisäisen turvallisuuden yhteistyön toimintamallia valmistelevan työryhmän työssä, jonka määräaika on 30.6.2011.

Harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalveluiden kehittämiseksi Suomen Punainen Risti toteutti Elämisen arvoista hyvinvointia ja turvallisuutta EHYT-projektin.

⁶ Järjestöt mukaan turvallisuussuunnitteluun. SM julkaisu 4/2010. Etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien turvallisuus paikallisissa turvallisuussuunnitelmissa. SM julkaisu 29/2009. Lapset ja nuoret mukaan turvallisuussuunnitteluun. Kokemuksia ja malleja Päijät-Hämeestä. SM julkaisu 7/2010.

⁷ Lapin malli sisäisen turvallisuuden verkostoyhteistyössä. Sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää arjen turvaa. Lapin aluehallintoviraston julkaisu 1/2011.

Projektissa kuntien ja kylien asukkaat oli koottu yhteen kokeilemaan, arvioimaan ja luomaan uusia vapaaehtoisuuskuntia, joilla tuetaan eri alueiden ja kylien yhteisöllisyyden kasvua ja omaehtoista selviytymistä. Projekti päättyi, mutta siinä aloitettua työtä jatketaan muiden projektien yhteydessä.

Kaupunkien turvallisuus

Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmän toimeksiannosta sisäasiainministeriö asetti poikkihallinnollisen hankkeen valmistelemaan kaupunkien turvallisuusohjelmaa. Ohjelmassa ovat mukana 16 suurinta kaupunkia. Ohjelma ”Pelottomat puistot, kodikkaat korttelit” valmistui 3.3.2011⁸. Kaupunkien turvallisuustilannetta ja ohjelman toimeenpanon tuloksia kuvaava raportti valmistellaan jatkossa joka toinen vuosi. Ohjelman valmistelun yhteydessä koottiin ja julkaistiin hyviä käytäntöjä, joilla voidaan parantaa kaupunkien turvallisuutta⁹.

Sopimuspalokunnat mukaan laajaan turvallisuustyöhön

Sisäasiainministeriön on selvittänyt hyviä käytäntöjä, joissa pelastuslaitos osallistuu sopimuksen tekemiseen työnantajan ja sopimuspalokuntatoimintaan osallistuvan työntekijän välillä, koskien hälytystehtävään poistumisen edellytyksiä ja ehtoja. Käytäntöjä on esitelty pelastustoimen johdon foorumissa.

Päivä paloasemalla -tapahtumia on järjestetty säännöllisesti paloasemilla eri puolilla maata ja ne ovat olleet hyvin suosittuja. Päivät ovat avanneet paloasemat yleisölle. Sopimuspalokunnat antavat muun muassa turvallisuuskoulutusta.

Huolena on edelleen vapaaehtoista palokuntatyötä tekevien määrän väheneminen ja ikääntyminen muun muassa nuorten paikkakunnalta muuttojen vuoksi. Tilanteen selvittämiseksi käynnistettiin hanke, jossa erääksi keskeiseksi haasteeksi havaittiin palokuntayhdistysten oma valmius ottaa vastaan uusia jäseniä. Myös rekrytoinnin ottaminen osaksi perustoimintaa niin palokuntayhdistyksissä kuin alaa edustavissa järjestöissä on tärkeää.

Sisäasiainministeriössä selvitettiin uuden pelastuslain valmistelun yhteydessä yhteistyössä keskeisten tahojen kanssa vapaaehtoishenkilöstön asemaan ja toiminnan perusteisiin liittyviä asioita, joita liittyvien kysymysten ratkaiseminen saattaa edellyttää uutta lainsäädäntöä, muuta normiohjausta tai ohjeistusta.

Uusi pelastuslakiehdotus erottaa varsinaisen vapaaehtoistoiminnan ja sopimukseen perustuvan toiminnan. Vapaaehtoistoiminnalla tarkoitetaan lakiehdotuksessa toimintaa, joka ei perustu alueen pelastustoimen kanssa tehtyyn sopimukseen. Sopimukseen

⁸ SM julkaisu 33/2010

⁹ Onnistumisen iloa. Turvallisuuden hyviä käytäntöjä. SM julkaisu 34/2010

perusteella palokuntatoimintaan osallistuvia yhteisöjä kutsutaan sopimuspalokunniksi. Erottelun perustana ei ole palkan maksaminen vaan sopimuksen tekeminen. Sopimus liittyy sopimuspalokunnan osaksi pelastustoimen säännönmukaista järjestelmää ja luo velvollisuuden muun muassa terveystarkastusten järjestämiseen.

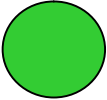
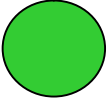
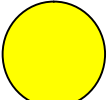
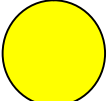

Pelastuslakiehdotuksessa on määritelty ja säädelty varsin kattavasti sopimuspalokuntien ja vapaaehtoisten oikeudet ja velvollisuudet. Merkittävää julkisen vallan käyttöä, viranomaisasemaa ja siihen liittyviä toimivaltuuksia sopimuspalokuntien henkilöstölle ei voida säätää.

Pelastuslakiehdotus sisältää säännöksen, jonka mukaan pelastustoimen viranomaisten tulee edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Säännös on uusi ja sen tarkoituksena on korostaa pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden merkitystä koko pelastustoimen järjestelmälle ja sen toimivuudelle.

Sosiaali- ja terveysministeriö on yhteistyössä sisäasiainministeriön kanssa valmistellut esityksen työttömyysturvalain muuttamiseksi niin, että työttömyysetuuden sovittelessa otettaisiin käyttöön 300 euron suojaosa. Ehdotuksen mukaan pelastuslaitoksen sivutoiminen henkilöstö ja sopimuspalokunnan tai muun pelastusalalla toimivan yhteisön henkilöstö voisi ansaita pelastustoimintaan osallistumisesta 300 euroa sovittelessa aikana ilman, että se vaikuttaa työttömyysetuuden määrään. Muutoksen tavoitteena on myötävaikuttaa vapaaehtoiseen pelastustoimintaan osallistumiseen. Lakiehdotus on eduskunnan käsiteltävänä ja lain on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2011.

3.1.5 Paikallisen turvallisuussuunnittelun kehittäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.5)

	tp 1	Paikalliset turvallisuussuunnitelmat, valmiina vuoden 2010 lopussa, järjestöt ja elinkeinoelämä mukaan, painopisteet väkivallan ja tapaturmien määrän vähentäminen, alkoholihaittojen torjunta. Maahanmuuttajien asiat. Sisäasiainministeriö / 2012
	tp 2	Varmistetaan poikkihallinnollisen sisäisen turvallisuuden yhteistyön jatkuvuus uudessa aluehallinnossa. Sisäasiainministeriö / 2010
	tp 3	Kyläsuunnitelmiin liitetään kylien turvallisuussuunnitelmat. Sisäasiainministeriö / 2008-2011
	tp 4	Varmistetaan harvaan asuttujen alueiden turvallisuuspalvelut. Sisäasiainministeriö / 2011
	tp 5	Sopimuspalokuntien toimintaedellytysten parantaminen otetaan huomioon pelastuslain uudistamisen yhteydessä. Sisäasiainministeriö / 2010

3.1.6 Turvallisuusseikkojen huomioon ottaminen rakennetun ympäristön suunnittelussa

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.6)

Tavoitteena on, että turvallisuusseikat otetaan huomioon aiempaa paremmin, kun uuden sekä olemassa olevan rakennetun ympäristön kehittämistä suunnitellaan ja toteutetaan. Työ tavoitteen saavuttamiseksi on edennyt hyvin. Tietoisuus rakennetun ympäristön ja yhdyskuntasuunnittelun merkityksestä turvallisuudelle levinnyt laajalle, sisäisen turvallisuuden ohjelma on osaltaan ollut levittämässä tätä tietoa.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Toimenpiteenä päätettiin valmistella turvallisuuskysymyksiä yhdyskuntasuunnittelussa käsittelevä manuaali, jonka pohjalta laaditaan verkkosivusto ja kehitetään alan tiedotusta ja koulutusta. Käsikirja on valmisteltu ympäristöministeriön ja muiden toimijoiden laajana yhteistyönä ja sen kokoajana on Aalto-yliopiston Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus. Se julkaistaan verkkosivustona vuoden 2011 aikana ja sitä tullaan täydentämään jatkossa.

Tietämys rakennetun ympäristön merkityksestä turvallisuudelle on laajentunut. Tästä on esimerkkinä kaupunkien turvallisuusohjelma,¹⁰ jossa yksi neljästä toimintapolitiikasta on turvallinen elinympäristö.

¹⁰ Pelottomat puistot, kodikkaat korttelit. Kaupunkien turvallisuusohjelma. SM julkaisu 33/2010

3.1.6 Turvallisuusseikkojen huomioon ottaminen rakennetun ympäristön suunnittelussa

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 5.6)

tp 1

Laaditaan turvallisuusseikkoja yhdyskuntasuunnittelussa käsittelevä manuaali, jonka pohjalta laaditaan verkkosivusto ja järjestetään koulutusta ja tiedotusta.
Ympäristöministeriö / *"manuaali 2009, www 2010, suunnitelma & toteutus 2011-2012"*

3.2 Erityiset tavoitteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6)

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetetut erityiset tavoitteet ja toimenpiteet sisäisen turvallisuuden parantamiseksi perustuvat toimintaympäristön muutosten arviointiin. Arvioinnin perusteella nostettiin esille yhteensä 10 aluetta, joihin tulee kohdistaa poikkihallinnollisesti toimenpiteitä. Osa näistä on alueita, joiden ongelmat ovat olleet laajasti tiedossa ja joiden ongelmat vaativat lisää toimenpiteitä. Esimerkkinä näistä voidaan mainita liikkumisen turvallisuus, tapaturmien, onnettomuuksien ja väkivallan määrän vähentäminen. Osa esille nostetuista alueista ovat sellaisia, joihin kohdistuu uusia haasteita. Näitä ovat esimerkiksi suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy, ihmiskaupan torjunta, tietoverkkorikollisuus ja terrorismin torjunta.

Jokaiselle osa-alueelle on asetettu tavoite, määritelty keskeiset kehittämiskohteet ja toteutettavat toimenpiteet sekä asetettu tunnusluvut, joilla kehitystä seurataan.

3.2.1 Kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.1)

Tavoitteena on, että tapaturmissa menehtyneiden määrän kasvu taittuu ja vakavien tapaturmien määrä vähenee systemaattisesti. Kansalaisten tietoisuus tapaturmariskeistä sekä tiedot tapaturmien ehkäisystä paranevat.

Tulipaloissa kuoli vuonna 2010 yhteensä 80 henkilöä. Asumisen paloturvallisuuden parantamiseksi on toteutettu laajasti toimia.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrän kasvu on taittunut viime vuosien aikana. Vuonna 2009 tapahtui noin 800 000 fyysisen vammän aiheuttanutta koti- ja vapaa-ajan tapaturmaa ja koti- ja vapaa-ajan turmissa menehtyi alustavan tiedon mukaan 2 595 ihmistä. Työtapaturmakuolemia tapahtui vuonna 2009 yhteensä 25 ja työmatkalla tapaturmaisesti kuoli 11 henkilöä.

Tieliikenteessä menehtyi vuonna 2010 yhteensä 270 henkilöä. Jalankulkijoita ja pyöräilijöitä menehtyi 160. Vuonna 2010 mopo-onnettomuuksissa 15–18-vuotiaita kuoli ennakkotietojen mukaan 5 ja loukkaantui 817.

Kansalaisten tietoisuus tapaturmista arjen suurimpana riskinä on kasvanut. Erityisesti tietoisuus koti- ja vapaa-ajan tapaturmien määrästä, niiden aiheuttamista kärsimyksistä ja hoidon aiheuttamista kustannuksista on lisääntynyt. Tämä on lisännyt ennalta ehkäisevän työn merkitystä kuntien ja kaupunkien toiminnassa.

Ikääntyvien turvallisuuteen on kiinnitetty entistä enemmän huomiota ikääntyneiden määrän kasvaessa. Erityisesti kaatumiset ja putoamiset ovat merkittävä riski ikääntyneille.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Asumisen turvallisuus

Tupakkalaki, jossa on vaatimukset itsestään sammuvista savukkeista, tuli voimaan 1.4.2010.

Toimenpideohjelmaa asumisen turvallisuuden parantamiseksi on toteutettu poikkihallinnollisena yhteistyönä aluehallintovirastoissa ja sisäasiainministeriössä.

Erityisryhmien asumisen turvallisuuden parantaminen on ollut usean pelastuslaitoksen keskeinen tavoite, jota on toteutettu osana paikallista turvallisuussuunnittelua. Pelastustoimi on kouluttanut kuntien sosiaalitoimea, erityisesti kotipalvelu- ja sairaanhoitohenkilöstöä. Viranomaisten yhteistyössä toteuttamaa alkoholiriippuvaisten asuinrakennuksiin kohdistettua tarkastustoimintaa kokeiltiin Päijät-Hämeessä. Pelastuslaitokset ovat myös toteuttaneet hankkeita, joilla on parannettu kerrostalojen ja kaupungin vuokratilojen paloturvallisuutta ja parannettu porraskäytävien turvallisuutta.

Vaasassa on laadittu viranomaisten yhteistyönä Kodin Turva-kansio, joka on jaettu jokaiseen kotiin.

Eräät kaupungit ovat käynnistäneet erityisryhmien asumisen turvallisuuden parantamisen laajassa yhteistyössä. Esimerkkinä tästä voidaan mainita Helsinki, jossa perustettiin erityisryhmien asumisen turvallisuuden kehittämisryhmä vuonna 2009.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK on laatinut riskienarviointikoulutuspaketin, jonka käyttöönottoa on edistetty.

Maahanmuuttajaväestön määrän kasvaessa heidän asumisen turvallisuuteen on kiinnitetty huomiota. SPEKin toimesta valmistui vuonna 2010 maahanmuuttajille ja heidän opastamiseensa tarkoitettu asumisen paloturvallisuusaineisto. Aineisto tulee myös osaksi maahanmuuttajille suunnattua, sähköisesti julkaistavaa opastusaineistoa. Myös vastaanottokeskusten paloturvallisuutta on parannettu Turvallisuuskulttuurin jalkauttaminen vastaanottokeskuksiin ja maahanmuuttajille – projektissa.

Tapaturmien torjunta

Tapaturmien ennalta ehkäisy ja määrän vähentäminen on yksi paikallisten turvallisuussuunnitelmien keskeisistä tavoitteista. Tämä on lisännyt laajasti tietoisuutta tapaturmariskeistä, niiden määristä ja merkityksestä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL on tehnyt laajasti työtä tapaturmia koskevan tiedon keräämiseksi ja ennalta ehkäisevän työn edistämiseksi. Tapaturmatilastointia on kehitetty. Ennalta ehkäisevän työn painopisteenä on ollut ikääntyneiden murtumien ja kaatumisten ehkäisy sekä lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisy. Toimintasuunnitelma lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisemiseksi valmistui vuonna 2009. Lisäksi THL on tukenut paikallisesti tehtävää työtä. Esimerkkinä tästä ovat säännöllisesti julkaistavat tapaturmakatsaukset, jotka on laadittu pelastusalueittain.

Kotitapaturmien ehkäisykampanjaa on jatkettu. Mukana yhteistyössä ovat SPR, SPEK, Suomen Kuntaliitto, Finanssialan keskusliitto, Maanpuolustuskoulutusyhdistys, SM, THL, STM ja Terveyden edistämisen keskus ry.

Useat järjestöt ovat ottaneet tapaturmien ehkäisyn yhdeksi tehtäväksi. Esimerkiksi Naisten Valmiusliitto on toteuttanut erilaisia koulutus-, tiedotus- ja valistustilaisuuksia, joissa käsitellään tapaturmien ehkäisyä. Syksyllä 2010 Naisten Valmiusliitto haastoi kaikki Suomen naiset tarkastamaan oman keittiönsä turvallisuuden kuudella haasteessa määritellyllä tavalla. Haaste sai innokkaan vastaanoton.

Suomen Punainen Risti on sisällyttänyt tapaturmien ehkäisyn integroituna ensiapukoulutukseen. Koulutusta painotetaan kohderyhmän mukaisesti.

Liikkumisen turvallisuus

Liikenteessä menehtyi vuonna 2010 yhteensä 270 henkilöä. Määrä oli alhaisin vuosikymmeniin. Loukkaantuneiden määrä oli alle 8 000, joka sekin on aiempia vuosia alempi. Hirvikolareissa ei menehtynyt yhtään henkilöä vuonna 2010. Tunnuslukujen kehityksen perusteella liikenneturvallisuus on parantunut.

Useita liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä on toteutettu. Poliisin puuttumiskynnys yhdenmukaistettiin valtakunnallisesti. Tienpitäjät ovat käynnistäneet kokeiluja, joilla pyritään vähentämään kohtaamisonnettomuuksia (esim. leveä keskialue) ja parantamaan suojateiden turvallisuutta (esim. havainnepylväitä valotehosteilla).

Lainsäädäntöä on kehitetty liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Alkolukko määrättiin pakolliseksi koulu- ja päivähoitokuljetuksiin. Alkolukkovaatimus merkitsee laitteen asentamista noin 7 000–10 000 ajoneuvoon. Kesällä 2010 tuli voimaan lainsäädäntö, jonka tavoitteena on parantaa jalankulun ja pyöräilyn turvallisuutta liikenteen ohjausta koskevia säännöksiä kehittämällä.

Nuorten liikenneturvallisuuden ja päihteettömän liikenteen edistämiseksi on käynnistetty hankkeita. Näitä on edistetty muun muassa hankkeessa, jossa kehitetään yhteisölähtöisiä toimintamalleja onnettomuuksien ennalta ehkäisyssä.

Ajokorttilainsäädännön uudistuksella on tehty muutoksia sekä mopon että auton ajokorttiin tähtäävään kuljettajaopetukseen. Eduskunta on hyväksynyt ajokorttilain tammikuussa 2011. Mopokortin vaatimukset tiukentuvat. Jatkossa mopoa ei saa ajaa enää pelkän teoriakokeen perusteella vaan vasta teoria- ja ajo-opetuksen ja käsittelykokeen jälkeen.

Liukastumisten ehkäisy

Liukastumisten ehkäisykampanjaa "Pysy pystyssä" on jatkettu laajassa yhteistyössä. Kampanjan teemat vaihtuvat vuosittain, ja vuonna 2011 kohderyhmänä ovat erityisesti ikääntyneet. Seitsemässä kaupungissa on otettu käyttöön liukkaista keleistä varoittava tekstiviestipalvelu. Ilmatieteen laitos antaa osana varoituspalveluaan myös jalankulkusääennusteita.

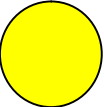

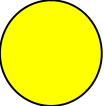
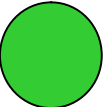

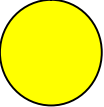
Hoiva- ja huoltolaitosten turvallisuus

Tavoitteeksi asetettiin, että vuoteen 2011 mennessä 20 % ja vuoteen 2015 mennessä 50 % hoiva- ja huoltolaitoksista on varustettu automaattisilla sammutuslaitteistoilla. Hankkeeseen liittyvä sammutuslaitteist selvitys julkaistiin loppuvuodesta 2009. Kustannusvaihtoehtojen arviointi ei ole edennyt aikataulun mukaisesti, ja laaja asumispaloturvallisuuden kehittämistarpeita pohtiva yhteistyöryhmä ottaa kantaa esityksen kustannuksiin maaliskuussa 2011.

Mittari	Lähtötaso 2007	Toteutu- ma 2008	Toteutu- ma 2009	Toteutu- ma 2010	Välita- voite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Kotona ja vapaa-ajalla sattuneet tapaturmaiset kuolemat, lkm	2639	2640	2595 (alustava arvio)		2440	2200	THL
Kaatumis- ja putoamiskuo- lemat, lkm	1112	1154	1188		1060	950	THL
Alkoholimyrky- tyksiin ja muihin tapaturmiin päihdyksissä kuolleet, lkm	1072	1052	937		1060	950	THL
Palokuolemien määrä	91	107	107	80	65	50	Pelastus- toimen resurssi- ja onnetto- muus- tilasto Pronto
Palovahinkojen aiheuttamat vahingot, €	150 M€	Arvio yli 200 M€	arvio 177 M€		150 M€	150 M€	FK
Vuoteen 2011 mennessä 20 % ja 2015 mennessä 50 % hoito- ja huoltolaitoksis- sa on suojattu automaattisella sammuuslaittei- stolla.	13 %	17 %	20 %	23 %	20 %	50 %	SM erillissel- vitys
Liikenneonnetto muuksissa kuolleet, lkm	378	344	281 (et)	270	250 (2010)	200	Liikenne- turva
Rattijuoppojen määrä / 10 000 kuljettajaa	15	16	14		11	10	THL / Poliisi

3.2.1 Kodin, vapaa-ajan ja liikkumisen turvallisuuden parantaminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.1)

	tp 1	Tapaturmien ehkäisylle määritellään työtä ohjaavat tavoitteet, sekä yhdenmukaiset toimintaperiaatteet ja toimintatavat. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2009
	tp 2	Lisätään alueellisten pelastuslaitosten tiedonvaihtoa THL:n kanssa. Sisäasiainministeriö / 2008-2009
	tp 3	Turvallisuusasioiden käsittely sisällytetään koulujen ja päiväkotien työhön. Sosiaali- ja terveysministeriö / "malli 2008, toteutus 2008-"
	tp 4	Panostetaan kohtaamis- ja suistumisonnettomuuksien sekä rattijuopumusten torjumiseen. Edistetään alkolukon vapaaehtoista käyttöä. Rauhoitetaan taajamien liikennettä. Liikenne- ja viestintäministeriö / 2011
	tp 5	Vähennetään jalankulkijoiden liukastumisia. Liikenne- ja viestintäministeriö / <i>pysyvä</i>
	tp 6	Taataan koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn voimavarat. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2010
	tp 7	Laajennetaan kotitalousvähennyksen käyttöä asumisen turvallisuuden parantamiseksi. Valtiovarainministeriö / 2009
	tp 8	Suojataan hoito- ja hoivalaitokset automaattisella sammutuslaitteistolla Sisäasiainministeriö / 2015

3.2.2 Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.2)

Tavoitteena on, että etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien turvallisuus paranee. Turvallisuuspalvelut ovat nykyistä paremmin maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen saatavilla ja saavutettavissa. Viranomaisten tietoisuus ja toimintavalmiudet maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuteen liittyvistä erityiskysymyksistä paranee.

Tiedonkeruuta maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuudesta on lisätty erityisesti ottaen huomioon riskiryhmät. Eri viranomaiset ovat lisänneet maahanmuuttajille suunnattua turvallisuustiedotusta ja -opastutusta. Viranomaisten tietoa ja ymmärrystä maahanmuuttajien turvallisuuteen liittyvistä erityiskysymyksistä on lisätty.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Kotouttaminen

Kotouttamislainsäädäntö uudistettiin ja uusi laki kotoutumisen edistämisestä tulee voimaan 1.9.2011. Lähtökohtana uudessa kotoutumislaisissa on vastata maahanmuutossa tapahtuneisiin muutoksiin ja laajentaa nykyisen kotouttamislain soveltamisalaa. Hallituksen esitys kattaa kaikki maahanmuuttajat lyhytaikaista maassa oleskelua lukuun ottamatta ja esityksen keskeisimmät tavoitteet voidaan kiteyttää kotoutumisen kaksisuuntaiseen edistämiseen, kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuuden tehostamiseen sekä maahanmuuttajien osallisuuden lisäämiseen. Esityksellä pyritään varmistamaan, että nykyistä useampi maahanmuuttaja saisi tukea kotoutumiseen heti maahantulonsa jälkeen.

Em. tavoitteita edistetään antamalla kaikille maahanmuuttajille perustietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja palveluista. Perustietoon sisältyy myös tietoa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä. Perustiedon ohella tärkeätä on alkukartoituksen järjestäminen myös muille kuin työttömille tai toimeentulotuen varassa oleville maahanmuuttajille. Näin esimerkiksi aiemmin kotouttamistoimenpiteiden ulkopuolelle

jäävät ryhmät, kuten kotiäidit, ovat oikeutettuja alkukartoitukseen. Kartoituksen perusteella arvioidaan, tarvitseeko maahanmuuttaja varsinaista kotoutumissuunnitelmaa, joka sisältäisi suunnitelman kotoutumiskoulutuksesta ja muusta tarvittavasta tuesta työllistymisen edistämiseksi. Nämä ovat merkittäviä maahanmuuttajien kotoutumista parantavia muutoksia ja kannustavat maahanmuuttajien parissa työskenteleviä viranomaisia nykyistä tehokkaampaan yhteistyöhön.

Uuden lain perusteella kotoutumissuunnitelmaan ovat oikeutettuja kaikki ne maahanmuuttajat, joiden katsotaan tarvitsevan sitä alkukartoituksen perusteella. Näin kotoutumiskoulutus tavoittaa eri maahanmuuttajaryhmät nykyistä laajemmin. Kotoutumiskoulutus määritellään laissa, mikä selkiyttää nykyistä tilannetta. Koulutus sisältää ainakin kieli- ja yhteiskunnallista opetusta sekä kulttuuristen ja elämänhallintaan liittyvien valmiuksien edistämistä. Ensimmäistä kertaa koulutuksen kielellinen tavoite määritellään laissa: tavoitteena on, että maahanmuuttaja saavuttaisi vähintään toimivan peruskielitaidon. Erityisen tärkeää on myös se, että maahanmuuttajien ohjaus hänelle sopivaan kotoutumiskoulutukseen tapahtuu nykyistä nopeammin ja tehokkaammin.

Maahanmuuttajille ja etniselle vähemmistölle suunnatun tiedon lisääminen

Sisäisen turvallisuuden ohjelman yksi keskeinen kehittämiskohde on tarjota eri maahanmuuttajaryhmille kattavammin tietoa suomalaisesta lainsäädännöstä ja palvelujärjestelmästä sekä tehostaa maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen neuvontapalveluja. Tähän liittyen ALPO -tukirakenneprojekti kokoaa kaikille maahanmuuttaneille suunnatun alkuinfon sisällön, ja selkokielen materiaali valmistui vuoden 2010 aikana. Esite Tasa-arvoisena Suomessa - tietoa maahanmuuttajanaiselle ja miehelle on päivitetty ja se on käännetty 11 keskeiselle maahanmuuttajakielelle. Infopankki-verkkoportaalin rahoituspohja vahvistui.

Sisäasiainministeriössä on kehitetty kotouttamisen, kotoutumisen ja etnisten suhteiden seurantarjestelmää. Sen avulla saadaan tietoa maahanmuuttajien elinoloista, heidän kotoutumiseen liittyvistä näkemyksistään sekä julkisen sektorin tarjoamien palveluiden riittävydestä ja saatavuudesta. Seurantatietoa saadaan sekä valtakunnalliselta, alueelliselta että paikalliselta tasolta. Tulokset kootaan ja arvioidaan joka neljäs vuosi kotoutumisen tilan kokonaiskatsauksessa, joka on suunniteltu toteutettavaksi ensimmäisen kerran vuonna 2013. Kokonaiskatsauksen tarkoitus on tuottaa tietoa poliittisen ja muun päätöksenteon taustaksi. Sen avulla voidaan arvioida kotouttamistoimien riittävyttä ja vaikuttavuutta sekä etnisten suhteiden tilaa.

Järjestöillä on runsaasti toimintaa, jolla lisätään maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta. Monika-Naiset liitto tekee työtä maahanmuuttajatyttöihin ja -naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Lyömätön Linja Espoossa ja Miehen Linja (Naisten Apu Espoossa ry) ovat järjestäneet maahanmuuttajataustaisille miehille yhteistyökumppanien kanssa kotouttavia ja

lähisuhde- ja perheväkivaltaa ennaltaehkäiseviä vertaistukiryhmiä. A-klinikkasäätiö on yhdessä muiden järjestötoimijoiden kanssa toteuttanut ja juurruttanut kehittämistyötä mm. päihde- ja seksityön piirissä (erityisesti yhteistyössä Pro-tukipisteen kanssa). Painopisteenä on ollut venäjänkielisten maahanmuuttajien kanssa tehtävässä työssä, mutta tarvetta on lisääntyvästi ollut myös muiden kieli- ja kulttuurivähemmistöjen parissa tehtävään työhön. Pelastakaa Lapset ry:n ja Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen yhteistyöhanke NoRa-No Racism on kehittänyt rasminvastaisia toimintamalleja verkkoympäristöihin. Valtion vuoden 2011 talousarvioesityksen sisäasiainministeriön pääluokkaan on kohdistettu 100 000 euroa maahanmuuttajajärjestöjen toiminnan vahvistamiseksi.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa asetettu tavoite asiakaskertoimen käyttöönottoon alueilla, joissa asiakkaina on runsaasti maahanmuuttajia, ei ole toteutunut. Vuoden 2010 alusta voimaan tulleeseen valtiosuusjärjestelmään ei tehty muutoksia, joissa olisi otettu huomioon maahanmuuttoväestön jakautuminen maassa eri tavalla ja maahanmuutosta aiheutuvat kustannukset.

Oleskelu- ja kansalaisuusasioiden käsittelyn nopeuttaminen

Maahanmuuttoviraston käsiteltäväksi tulevien asioiden kokonaismäärä kasvoi edelleen. Perheenyhdistämishakemusten käsittelyajat ovat pysyneet pitkinä johtuen hakijamäärien kasvusta sekä viranomaisten resursseista. Vuonna 2010 päätöksiä pystyttiin kuitenkin tekemään enemmän kuin asioita tuli vireille. Ulkomaalaisasioiden sähköisen asiainkäsittelyjärjestelmän (UMA) ensimmäinen vaihe otettiin käyttöön marraskuun alussa 2010. Toisessa vaiheessa on tarkoitus siirtyä täysin sähköiseen asiainkäsittelyyn sekä tarjota asiakkaille mahdollisuus myös sähköiseen asian vireillepanoon.

Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuus

Suomen Pelastusalan keskusjärjestö on laatinut asumisen paloturvallisuutta käsittelevän selkokielisen aineiston, johon kuuluu maahanmuuttajan opas ja ohjaajan opas.

Suositus etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien turvallisuusasioiden ottamisesta osaksi paikallista turvallisuussuunnittelua valmistui vuonna 2009.¹¹

Yhdenvertaisuuden edistäminen

Sisäasiainministeriössä on keväällä 2010 valmistunut ohjeistus "Yleiset suositukset yhdenvertaisuussuunnitelman sisällöiksi" (YVL 4 §). Suositukset koskevat kaikkia kuntien, kuntayhtymien ja valtion viranomaisia ja ne on julkaistu suomeksi, ruotsiksi ja pohjois-saameksi. Jo aikaisemmin sisäasiainministeriö oli ohjeistanut oman

¹¹ Etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien turvallisuus paikallisissa turvallisuussuunnitelmissa, SM julkaisu 29/2009

hallinnonalansa yhdenvertaisuussuunnittelun ja ministeriössä on vahvistettu yhdenvertaisuussuunnitelma 2009–2011. Viranomaisten yhdenvertaisuussuunnittelua ovat selvästi edistäneet vuonna 2010 järjestetyt työpajat yhdessä kuntasektorin ja eri ministeriöiden kanssa sekä käytännönläheinen ja aiheeseen hyvin perehdyttävä "Yhdenvertaisuussuunnittelun opas". Tarvitaan kuitenkin vielä työtä ja asenteisiin vaikuttamista, että viranomaiset ymmärtävät vuodesta 2004 voimassa olleen yhdenvertaisuuslain vaatimusten yhteiskunnallisen merkityksen.

Vähemmistövaltuutettu tulee vuonna 2011 valmistelemaan vähemmistöjen rekrytointia koskevan oppaan.

Rasistiset ja viharikokset

Poliisin tietoon tulleita rasistisia rikoksia on seurattu vuosittain vuodesta 1998 lähtien. Vuonna 2009 tilastointia kehitettiin laajemmaksi viharikollisuuden tilastoinniksi. Tutkimuksen jatkuvuuden turvaamisesta ja siihen liittyvästä rahoitustarpeesta on keskusteltu. Esityksiä tutkijan vakituisen viran perustamisesta on tehty, mutta tiukassa rahatilanteessa se ei ole onnistunut.

Työtä rikosketjun tehostamiseksi rasististen ja viharikosten käsittelyn osalta on jatkettu. Ongelmana on tunnistettu muun muassa poliisihallinnon ja oikeushallinnon rasistisen rikoksen määritelmäerot, jonka johdosta poliisi määrittelee rasistisen rikoksen laajemmaksi kuin syyttäjälaitos. Toinen tärkeä syy on se, että rikosprosessiketjun eri viranomaiset toimivat eri todennäköisyyskynnysten perusteella. Poliisihallinto ja syyttäjälaitos ovat sopineet yhteisesti toimenpiteistä rikosketjun tehostamiseksi niiden rikosten kohdalla, joiden taustalla voi olla rasistinen motiivi.

Kiihottamista kansanryhmää vastaan koskevien rangaistussäännösten ulottuvuutta viharikoksia koskevana säännöksenä selvitettiin siten, että rikoksen vaikuttimina mainittaisiin nimenomaisesti elämäkatsomus, sukupuoli suuntautuneisuus ja vammaisuus. Vastaavat vaikuttimet mainittaisiin yhdenmukaisuussyistä myös rasistisia ja muita sellaisia vaikuttimia koskevassa rangaistuksen koventamissäännöksessä. Asiaa koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle joulukuussa 2010.

Rasististen rikosten lisäksi kartoitettiin sellaisia tekoja, joiden motiivina ovat olleet epäillyn ennakkoluulot uhrin uskonnollista vakaumusta, seksuaalista tai sukupuolista suuntautumista tai vammaisuutta kohtaan.

Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen työllistymisen edistäminen

Valtion työmarkkinalaitos antoi 26.1.2009 ohjeen VM 1/01/2009 (Ohje virantäytössä noudatettavista periaatteista). Ohjeessa korostetaan kaikille hakijoille tasapuolista ja yhdenvertaista haku- ja valintamenettelyä. Hakijoiden kannalta tasapuolinen ja

yhdenvertainen hakumenettely tarkoittaa, että ketään viranhakijaa ei aseteta eriarvoiseen asemaan epäasiallisin perustein.

Vuoden 2010 alussa tuli voimaan aluehallinnon uudistus, jonka myötä maahanmuuttoon, kotouttamiseen ja hyviin etnisiin suhteisiin liittyvien tehtävien koordinointi koottiin alueellisesti seitsemään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY). Sisäasiainministeriö ohjaa ja yhteensovittaa maahanmuuttajien kotouttamista yhdessä eri hallinnonalojen kanssa. Maahanmuuttajien työllistymistä ja kouluttautumista tuetaan yhteistyössä työ- ja opetushallinnon kanssa.

Vuoden 2010 aikana työmarkkinatukena maksettavaa kotoutumistukea maksettiin yhteensä 15 510 maahanmuuttajalle. Enintään kolme vuotta jatkuva kotoutumissuunnitelma laadittiin ensimmäistä kertaa 7885 henkilölle. Työvoimapolitiisissa toimenpiteissä oli yhteensä 14 032 kotoutujaa.

Vähemmistöuskontojen opetuksen kehittäminen

Ihmisoikeusliitto teki vuonna 2009 selvityksen vähemmistöuskontojen opetuksen toteutumisesta¹². Selvitys on niin kattava, että sen perusteella voidaan arvioida vähemmistöuskontojen opetuksen tilannetta Suomessa. Opetushallitus on laatinut niihin pienryhmäisiin uskontoihin, joita Suomessa opetetaan, opetussuunnitelman perusteet. Islamin uskontoon on vuonna 2010 aloitettu oppikirjasarjan laadinta. Kaikkien vähemmistöuskontojen opettajatilannetta on pyritty parantamaan täydennyskoulutuksella. Helsingin yliopisto on peruskouluttanut uusia opettajia. Vähemmistöuskontojen opettajia on koottu vuosittain 1-3 kertaa neuvottelu- ja koulutuspäiville, joissa heille on annettu opetuksessa tarvittavaa lisätietoutta.

Mittari	Lähtö-taso 2007	Toteu-tuma 2008	Toteu-tuma 2009	Toteutu-ma 2010	Väli-tavoite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Turvapaikkahakemus-ten normaalimenettelyn käsittelyajat, vrk (keski-arvo)	275	176	235	304	210	180	Migri
Kansalaishakemusten käsittelyajat, vrk (keski-arvo)	448	447	380	385	250	180	Migri
- selvät hakemukset	1128	819	460	358	500	300	
- erityistä selvitystä vaativat				540			
Viranomaiset laativat yhdenvertaisuussuunni-	54 % ¹³	54 % ¹⁴		50%/70 % ¹⁵	80 %	100 %	SM / Oikeusyksikkö

¹² Anu Koikkalainen: Uskonnonopetus ja ihmisoikeudet, Ihmisoikeusliitto 2010

¹³ Joensuun yliopiston tutkimus

¹⁴ Joensuun yliopiston tutkimus

telmat, %							
Poliisille ilmoitettujen ja rasistisiksi rikoksiksi luokiteltujen epäiltyjen rikosten lukumäärä, suhteessa Poliisiammattikorkeakoulun vuosittaiseen rasismitutkimuksen tuloksiin, %	61 % (2006)	39 % ¹⁶	36 % ¹⁷		suurempi kuin 75 %	suurempi kuin 90 %	Polamk vuosittainen rasismitutkimus

¹⁵ Sisäministeriön koordinoiman Yhdenvertaisuus etusijalle -hankkeen yhteydessä keväällä 2010 lähetettiin kysely yhdenvertaisuussuunnittelun tilanteesta kaikille Suomen kunnille. Kyselyyn vastasi puolet kunnista ja näistä 50 %:ssa suunnitelma oli olemassa tai valmisteilla. Tämän jälkeen hankkeen järjestämiin Yhdenvertaisuussuunnittelun työpajoihin osallistui edustajia sadasta eri kunnasta ja valmiiden suunnitelmien määrän on arvioitu nousseen 70 %:iin.

¹⁶ Vuosien 2008 ja 2009 luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin, sillä rasismitutkimuksen menetelmää muutettiin vuoden 2008 tutkimuksen yhteydessä.

¹⁷ Vuosien 2008 ja 2009 luvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempiin vuosiin, sillä rasismitutkimuksen menetelmää muutettiin vuoden 2008 tutkimuksen yhteydessä.

3.2.2 Maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen turvallisuuden parantaminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.2)

	tp 1	Tarjotaan kattavammin tietoa Suomen lainsäädännöstä ja palvelujärjestelmästä. Vahvistetaan kansalaisjärjestöjen asemaa tuki- ja neuvontapalveluissa. Toteutetaan asiakaskerroin. Sisäasiainministeriö / 2009
	tp 2	Huolehditaan oleskelulupien tehokkaasta ja oikeudenmukaisesta käsittelystä. Nopeutetaan oleskelulupa- ja kansalaisuushakemusten käsittelyaikoja. Sisäasiainministeriö / pysyvä
	tp 3	Otetaan etnisten vähemmistöjen turvallisuuskysymykset osaksi suunnittelujärjestelmää ja lisätään etnisten vähemmistöjen osallisuutta suunnittelussa. Yhdenvertaisuussuunnitelmat kattavasti. Kannustetaan kaikkia kuntia laatimaan kotouttamisohjelmat. Sisäasiainministeriö / pysyvä
	tp 4	Edistetään etnisten vähemmistöjen edustajien rekrytointia julkisen sektorin tehtäviin. Annettu valtion työmarkkinalaitoksen ohje 26.1.2009 VM 1/01/2009. Valtiovarainministeriö / Sisäasiainministeriö / 2008-2010
	tp 5	Tehokas puuttuminen rasistisiin rikoksiin ja internetissä esiintyviin rasistisiin viesteihin rikosoikeudellisin keinoin. Oikeusministeriö / 2009
	tp 6	Varmistetaan, että viranomaisilla on riittävät keinot puuttua etnisten vähemmistöjen turvallisuutta uhkaaviin tilanteisiin, joissa on kulttuurista johtuvia erityispiirteitä. Sisäasiainministeriö / 2009
	tp 7	Selvitetään vähemmistöuskontojen opetuksen kokonaistilanne. Opetushallitus / 2010

3.2.3 Väkivallan vähentäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.3)

Tavoitteena on, että väkivallan määrä vähenee.

Kansallisen uhritutkimuksen mukaan suomalaisten kokema väkivalta on pysynyt vakaalla tasolla vuodesta 1980 lähtien. Uhkailun määrä on hieman lisääntynyt. Tarkasteltaessa eri väkivaltatyyppeiden kehitystä vuodesta 1980 on perheväkivallan määrä pysynyt varsin vakaalla tasolla, katuväkivallan määrä on vähentynyt ja työssä kohdatun väkivallan määrä on kasvanut voimakkaasti erityisesti naisten kohdalla.

Poliisin tietoon tulleiden henkirikosten, niiden yritysten ja pahoinpitelyrikosten määrä on laskenut vuoden 2008 tasosta. Poliisin kotihälytystehtävien, joiden syynä on perheväkivalta, määrä on noussut vuodesta 2008. Vuoden 2009 jälkeen kasvu on tasaantunut. Poliisin tavoitteena on, että perheväkivallasta ilmoitetaan mahdollisimman kattavasti. Nuorten 18–20 -vuotiaiden tekemien törkeiden pahoinpitelyiden ja henkirikosten yritysten määrä on kasvanut tasaisesti vuosittain.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Väkivallan uhrien tukipalvelujen parantaminen

Väkivallan uhrien palvelujen parantaminen edellyttää rahoitusta erityisesti Rikosuhripäivystyksen valtakunnallistamiseksi ja turvakotien määrän lisäämiseksi. Rahoitusta koskevat esitykset on valmisteltu osana kehysvalmistelua, mutta tähän mennessä rahoitusta ei ole myönnetty. Rikosuhripäivystyksen uhrিতukipalvelujen vahvistamiseksi on valmisteilla uusi rahoitusesitys kehyksiin 2012-2015. Rahoitukseen liittyvistä ongelmista johtuen todistajantuki jokaiseen käräjä- ja hovioikeuteen on edennyt hitaasti, mutta työ ei ole pysähtynyt. Vuoden 2010 syksystä alkaen on päivystystä Rovaniemen lisäksi Vaasassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö teetti turvakoteja koskevan selvityksen Diakonia-ammattikorkeakoululla. Selvitys valmistui vuoden 2010 alussa ja sen mukaan maamme turvakotijärjestelmässä on useita haasteita, joiden pohjalta on tehty ehdotuksia turvakotijärjestelmän kehittämiseksi. Yksi selvityksen ehdotuksista on, että turvakotijärjestelmä on valtakunnallistettu vuoteen 2015 mennessä. Tätä koskeva

rahoitusesitys sisältyy kehusehdotukseen. Muita päätöksiä esitysten eteenpäin viemiseksi ei ole tehty.

Vuonna 2008 Rikosuhripäivystys (RIKU), Lapin yliopisto, Rovaniemen käräjäoikeus ja Rovaniemen hovioikeus aloittivat yhteistyön todistajien tukemiseksi ensimmäisen kerran hovioikeuden piirissä. Todistajantukea kokeiltiin Rovaniemen hovioikeudessa 1.8.2008–31.7.2009 välisenä aikana.

Komissio on 30.11.2009 osoittanut Rikoksen uhrien tukipuhelimelle uuden yleiseurooppalaisen puhelinnumeron 116 006. Viestintävirasto on myöntänyt numeron 116 006 Suomen Settlementiliitto ry:lle 25.2.2010. Numero suunnitellaan otettavaksi käyttöön keväällä 2011.

Lyömätön Linja Espoossa ja Miehen Linja (Naisten Apu Espoossa ry) on tarjonnut väkivaltaa ennaltaehkäiseviä ja katkaisevia palveluja lähisuhde- ja perheväkivaltaa käyttäneille henkilöille paikallisesti Espoossa ja maahanmuuttajataustaisille valtakunnallisesti. Lisäksi järjestö on kouluttanut ihmissuhdealan opiskelijoita ja ammattilaisia.

Raiskauskriisikeskus toteutti vuosina 2008–2010 kolmevuotisen Nettitukinainen-projekti, jonka tavoitteena oli antaa tietoa, tukea ja neuvontaa seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan kysymyksissä Internetin avulla. Jatkorahoituksen puutteen vuoksi hanke jouduttaneen lopettamaan vuonna 2011.

Oikeudellisen työn kehittämisen tarve on lisääntynyt rikosten uhrien oikeuksia koskevien kansainvälisten ja kansallisten velvoitteiden myötä.

Monika-naiset liitto ylläpitää väkivallan uhriksi joutuville maahanmuuttajanaيسille Mona- turvakotia. Vuonna 2009 salaista turvakotiverkostoa laajennettiin ja nyt palvelua tarjotaan niin pääkaupunkiseudulla kuin Pohjois-Suomessakin. Vuoden 2009 tammikuussa liitto aloitti Euroopan unionin kotouttamisrahaston tuella MoniNaisten Talo –hankkeen, joka on suunnattu haavoittuvassa asemassa olevien maahanmuuttajanaisten ja –lasten kotoutumisen tukemiseksi.

Lapsiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen

Vuonna 2009 tehdyn tutkimuksen mukaan lapset ja nuoret ovat usein väkivallan kohteena. Kyseessä on yleensä lievä väkivalta ja tekijänä on toinen lapsi tai nuori. Tämä väkivalta jää usein aikuisilta huomaamatta.

Lapsiin kohdistuva kuritusväkivalta on vähentynyt merkittävästi viime vuosikymmenten aikana. Kuritusväkivallan vähentämisohjelma valmistui vuonna 2010.

Lasten houkuttelemisen tapaamiseen seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa kriminalisoimista koskeva hallituksen esitys hyväksyttiin keväällä 2011.

Nuorisoväkivallan vähentäminen

Poliisilaitokset ovat kehittäneet yhteistyötä ja varhaista puuttumista sosiaali- ja terveystieteiden kanssa sekä tehostaneet erityisesti lapsiin, naisiin, nuoriin ja vanhuksiin kohdistuvan väkivaltarikollisuuden tunnistamista yhteistyössä muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Erityisesti seksuaalisen ja muun väkivallan kohteeksi joutuneiden lasten kokonaisvaltaiseksi auttamiseksi valmistellaan Lastentalo-toimintamallin käyttöönottoa. Mallia pilotoidaan vuonna 2012 edellyttäen, että hankkeelle myönnetään määrärahaa.

Nuorisotyön määrärahasta on rahoitettu järjestöjä, jotka toimivat aktiivisesti nuorisoväkivallan vähentämiseksi. Toiminta on tavoittanut kohderyhmää. Erikseen on tuettu nuorten ennaltaehkäisevää päihdetyötä. Väkivaltaa kouluissa on vähennetty useilla hankkeilla, joita viranomaiset ja järjestöt ovat toteuttaneet yhdessä.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan vähentäminen

Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämishjelma hyväksyttiin 10.6.2010. Ministeriöt ovat laatineet suunnitelman sen toimeenpanemiseksi. Ohjelman toimeenpanoa seurataan osana sisäisen turvallisuuden ohjelman seurantaa ja poikkihallinnollisessa perhe- ja lähisuhdeväkivallan virkamiestyöryhmässä.

Alueellisilla koulutuspäivillä on tuotu esille lähisuhde- ja perheväkivaltaan liittyviä kysymyksiä valtakunnallisten suositusten toimeenpanemiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Tietoisuus väkivaltailmiöstä ja tarvittavista palveluista on lisääntynyt ja esille on noussut osaamisen ja palveluiden puute. Kuntakartoitukset osoittavat, että kunnissa lähisuhdeväkivallan vastainen työ ei ole edennyt toivotulla tavalla. Palveluiden saatavuutta ei ole kyetty parantamaan. Kuntien kiristyneen taloudellisen tilan vuoksi on karsittu ei-lakisääteisiä, esim. järjestöiltä ostettavia palveluita lähisuhdeväkivallan uhrille tai tekijälle.

Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmän päätös 29.4.2009: Sisäisen turvallisuuden ohjelman väkivallan vähentämistoimenpiteiden täydentäminen kansallisen väkivallan vähentämishjelman loppuraportin perusteella

Tehostetaan vankien vapauteen valmentamista ja jälkihuoltoa ja huolehditaan sen riittävästä resurssoinnista

Rikosseuraamuslaitos on lisännyt avolaitossijoituksia ja pyrkinyt edelleen lisäämään valvotun koevapauden käyttöä. Avolaitoksessa vangit saavat paremmat edellytykset

opetella siviilissä tarvittavia taitoja. Hallittuun vapauttamiseen on panostettu käynnistämällä vapauttamisyksikkö Kuopion vankilan yhteyteen sekä suunnittelemalla muiden vapauttamisyksiköiden toimintaa sekä uutta valvontarangaistusta. Vangille tehtävien vapauttamissuunnitelmien valmisteluun on pyritty kiinnittämään huomiota muun muassa raportoinnin ja tarkastustoiminnan yhteydessä.

Kehitetään riskinarviointimenetelmiä ja edistetään niiden käyttöönottoa erityisesti lähisuhdeväkivallan uusiutumisen ehkäisemiseksi

Pilotointi on käynnistynyt kolmella paikkakunnalla 1.9.2010 ja kestää vuoden. Keskeiset ministeriöt (STM, OM, SM) rahoittavat pilotointia. Pilotoinnin tulokset arvioidaan aikaisintaan vuoden 2011 lopussa, jonka pohjalta päätetään jatkotoimista.

Selvitetään mahdollisuudet luoda toimivia turvajärjestelyjä lähestymiskiellolla suojuetuille

Muistio lähestymiskiellon sähköisen valvonnan mahdollisuuksista valmistuu keväällä 2011.

Lisätään väkivallan vastaista ohjelmatyötä vankiloissa.

Rikosseuraamuslaitos on panostanut väkivaltarikoksista tuomittujen ohjelmatoimintaan muun muassa toteuttamalla erilaisia väkivaltakysymyksiin painottuvia toimintaohjelmia sekä yhtä väkivallan puheeksiottoon keskittyvää yksilöohjelmaa. Parisuhdeväkivallan katkaisuun perehtyneiden ohjaajien koulutus alkoi syksyllä 2010 ja ensimmäiset ryhmämuotoiset lähisuhdeväkivalta-ohjelmat toteutettiin Riihimäen ja Helsingin vankiloissa.

Otetaan pysyvään käyttöön naisvangeille tarkoitettua väkivallasta vapaaksi ryhmät. Naisvangeille suunnattua ohjelmatoimintaa on laajennettu toteuttamalla erityisesti naisille tarkoitettua norjalaista keskustelu- ja motivointiohjelmaa Vanajan vankilassa sekä käynnistämällä parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisvankien tukiryhmäohjelman Hämeenlinnan vankilassa.

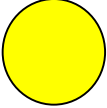
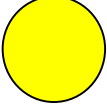
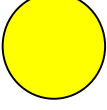
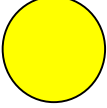
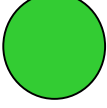
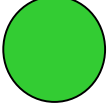
Kehitetään rangaistukseen tuomittujen päihdeongelmaisten hoito-ohjelmia osana rangaistuksen täytäntöönpanoa sekä ennen vapautumista että sen jälkeen.

Vankiloissa on toteutettu erilaisia päihdeohjelmia, joihin osallistuu keskimäärin 450 vankia vuosittain. Kuntoutusjatkumot vapautumisen jälkeen suunnitelmallisena verkostotyönä on toteutettu päihde- ja kuntoutusorganisaatioiden kanssa.

Mittari	Lähtöta- so 2007	Toteutu- ma 2008	Toteutu- -ma 2009	Toteutu- -ma 2010	Välita- voite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Poliisiin tietoon tulleet henkirikokset (tappo, murha, surma, lapsensurma, pahoinpitelyri- kos + kuolemantuot- tamus), lkm	keski- määrin 129 (v. 2003 – 2006)	keski- määrin 122 (v. 2005– 2007)	keski- määrin 127 (v. 2006– 2008)	keski- määrin 127 (v. 2007– 2009)	keski- määrin alle 110 (v. 2009 – 2011)	keski- määrin alle 100 (v. 2013- 2015)	Henkirikolli- suuden seurantajärjes- -telmä (OPTULA)
Poliisiin tietoon tulleiden henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä, kpl	37 603	37 706	35 853	35 798	34 000	32 000	Poliisin tulostietojär- jestelmä
Perheväkival- taan liittyvät hälytystehtävät *	18 548	18 963	19 786	19 463	vähem- män kuin 20 000	vähem- män kuin 18 000	Poliisin tulostietojär- jestelmä
Vamman aiheuttaneen väkivallan uhriksi joutuneet, %	1,9 % (v. 2006)	Kysely toteute- taan seuraava n kerran v. 2009	2,0 %		1,8 % (v. 2009)	1,7 % (v. 2012)	Kansallinen uhritutkimus (OPTL/ Polamk)
Poliisille ilmoittaminen (vähintään lyönnin sisältävät väkivaltatap- aukset), %	23 % (v. 2006)	Kysely toteute- taan seuraava n kerran v. 2009	15 %		30 % (v. 2009)	35 % (v. 2012)	Kansallinen uhritutkimus (OPTL/ Polamk)
Rikosuhripal- veluja laajentamalla tavoitetaan ja autetaan useampia uhreja	969 tukisuh- detta	1136 tukisuh- detta		1379 tukisuh- detta	1000 tukisuh- detta	3000 tukisuh- detta	Rikosuhri- päivystys
Toistuvasti turvakotiin tulleiden perheiden määrä	20 % turvakoti- -kävijöis- -tä				15 % turvakoti- -kävijöis- -tä	10 % turvakoti- -kävijöis- -tä	STM, Ensi- ja turvakotien liitto

3.2.3 Väkivallan vähentäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.3)

	tp 1	<i>a</i>	Lisätään turvataitokasvatusta lapsille ja nuorille. Opetushallitus / 2011
		<i>b</i>	Kehitetään Lastentalo-toimintamalli. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2010
		<i>c</i>	Tehdään laaja kuolemansyyselvitys alle 2-vuotiaina, joko väkivallan tai mahdollisen tapaturman uhrina epäselvissä olosuhteissa kuolleille lapsille. Sosiaali- ja terveysministeriö / <i>pysyvä</i>
	tp 2		Valtakunnallistetaan turvakoti- ja rikosuhripäivystyksen toiminta. Rikosuhripäivystyksen osalta Oikeusministeriö / 2015
	tp 3		Kriminalisoidaan lasten houkuttelemisen tapaamiseen seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa ja varmistetaan lainsäädännön toimeenpano. Oikeusministeriö / " <i>kriminalisointi 2009, toimeenpanon arviointi 2010</i> "
	tp 4		Vahvistetaan lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyn resursseja ja koordinaatiota. Sosiaali- ja terveysministeriö / 2010

3.2.4 Kilpailukyvyn lisääminen yritystoiminnan turvallisuutta parantamalla

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.4)

Tavoitteena on, että Suomi on vuonna 2015 Euroopan turvallisin maa yritystoiminnan näkökulmasta. Turvallisuuden merkitys kansallisena kilpailutekijänä otetaan huomioon suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Yritystoiminnan turvallisuutta on parannettu useilla käynnissä olevilla tai jo päätökseen saaduilla hankkeilla. Tärkeimpiä näistä on säännöllinen tilannekuvatoiminta yrityksiin kohdistuvan ja yrityksiä hyödyntävän rikollisuuden seuraamiseksi. Elinkeinoelämän ja viranomaisten välistä yhteistyötä toteutetaan kansallisesti yritysturvallisuuden kansallisessa yhteistyöryhmässä, joka asetettiin uudelle kaudelle vuonna 2010.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyötä kehitettiin

Yritysturvallisuuden kansallinen yhteistyöryhmä asetettiin ensimmäisen kerran vuonna 2006. Yhteistyöryhmän työ on ollut tuloksellista, ja se asetettiin uudelle toimikaudelle vuonna 2010. Yhteistyöryhmän puheenjohtajuus on vaihtuva, ja puheenjohtajina toimivat vuosittain sisäasiainministeriö, Keskuskauppakamari, oikeusministeriö ja Elinkeinoelämän keskusliitto.

Viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyönä valmisteltiin yritysten käyttöön rikosten torjunnan toimintamalli ELVIRA. Malli on kaikkien yritysten käytettävissä ja se löytyy Keskusrikospoliisin verkkosivulta yritysturvallisuus otsikon alta. Toimintamallin tarkoituksena on tukea rikosten torjunnan osalta pelastuslainsäädännön edellyttämää omatoimista varautumista ja suunnittelua. Toimintamalli edistää turvallisuusajattelun kehittymistä yrityksen sisällä, nostaa turvallisuus- ja riskitietoisuutta sekä parantaa sitä kautta myös torjuntatoimenpiteiden vaikuttavuutta. Turvallisuusriskien arviointia on tarpeen toteuttaa sekä yrityksen johdosta päin (top-down), mutta myös käytännön tasolta (bottom-up), jossa omaan toimintaan liittyvät riskit tunnetaan parhaiten. Niissä yrityksissä ja toimintaympäristöissä, joissa on jo käytössä pelastuslainsäädännön ja muiden vaatimusten edellyttämää erilaisia turvallisuussuunnitelmia, toimintamallia

voidaan käyttää tarkistuslistana toteamaan onko kaikki relevantit riskit ja uhat huomioitu. Toimintamalli sisältää kysymyssarjan rikosten torjunnan kehittämiseksi yrityksissä. Se soveltuu erikokoisille yrityksille ja sitä voi soveltaa kulloisenkin tarpeen mukaan.

Tilannekuvatoimintaa kehitettiin

Viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyönä laaditaan yrityksiin kohdistuvan ja niitä hyödyntävän rikollisuuden tilannekuva kaksi kertaa vuodessa. Tilannekuvan kokoamisesta vastaa Keskusrikospoliisi ja siihen liittyvään tiedonkeruuseen osallistuvat laajasti eri viranomaiset ja yritykset. Tilannekuvat ovat kaikkien yritysten käytössä.

Vastaavaa tilannekuvatoimintaa on valmisteltu yrityksiin toimintavalmiuksien parantamiseksi normaaliolojen häiriötilanteissa ja kriiseissä.

Ensimmäisen yritysuhritutkimuksen tuloksia julkaistiin vuoden 2010 lopussa verkkoversiona. Tutkimus Yritykset rikoksen kohteena valmistuu kokonaisuudessaan vuonna 2011.

Pelastuslaki uudistettiin

Hallituksen esitys pelastuslaiksi ja laiksi meripelastuslain 23 §:n muuttamisesta annettiin 19.11.2010. Esityksessä on selkeytetty omatoimisen varautumisen roolia kohteiden turvallisuustyössä. Pelastussuunnitelma voidaan myös täydentää kohteen turvallisuusasiakirjaksi, jossa huomioidaan kohteen kaikki riskilajit tarpeellisella laajuudella. Pelastuslakia esitetään uudistettavaksi siten, että pelastusviranomaiset voivat kohdentaa palveluja valvottavien kohteiden tarpeiden perusteella, mikä tuottaa lisäarvoa ja vaikuttavuutta sekä viranomaisen että kohteen turvallisuustyöhön. Valvontasuunnitelmaperusteinen työtapa otetaan käyttöön pelastuslain uudistuksen myötä.

Laki antaa perusteet valvontatoiminnan suuntaamiseen riskiperusteisesti. On todennäköistä, että uusi pelastuslaki parantaa pelastusviranomaisten ennaltaehkäisytyön vaikuttavuutta.

Alueelliset pelastuslaitokset ovat tehneet tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa. Pelastuslaitokset ovat ohjeistaneet, neuvoneet, valvoneet ja muilla eri tavoilla edistäneet yritysten pelastussuunnitelmien laadintaa ja tarkistamista. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa pelastussuunnitelmien laadintaprosentti yrityksissä ja laitoksissa on noin 88 %.

Yhteinen yritysturvallisuuskriteeristö -KATAKRI

Laajassa yhteistyössä viranomaisten ja yritysten kanssa laadittu yritysturvallisuuskriteeristö valmistui vuoden 2009 lopussa. Kriteeristö päivitetään ensimmäisen kerran keväällä 2011. Kriteeristöön liittyvän koulutuksen valmistelu on käynnissä. Tavoitteena on, että jatkossa koulutuksesta valmistuu kriteeristön käyttöön päteviä auditoreita sekä lisäksi kriteeristön hallitsevia asiantuntijoita yrityksiin. Yrityksiltä saatu alustava palaute kriteeristöön on ollut hyvin rohkaisevaa. Useat yritykset ovat hyödyntäneet lähtötason suosituksia omavalvonnan ja auditoinnin parantamiseksi turvallisuuskulttuurissaan.

Turvallisuustietoa yhden luukun periaatteella - turvallisuusportaali

Turvallisuusportaalin tavoitteena on helpottaa yrityksille tärkeän turvallisuustiedon saatavuutta. Portaalia valmistellaan poliisin johdolla ja se toteutetaan teknisesti osana sisäasiainministeriön portaalihanketta. Vuoden 2009 aikana teetettiin toimeenpanosuunnitelman mukaisesti esiselvitys eli tietoverkossa olemassa olevan materiaalin kartoitus. Poliisihallitus asetti 3.6.2010 turvallisuusportaaliala valmistelleen työryhmän, joka luovutti loppuraporttinsa Poliisihallitukselle 16.2.2011. Työryhmä esitti, että yritysturvallisuusportaalin kokeiluversio otetaan käyttöön tulevan kevään aikana. Työryhmän esiin nostamia keskeisimpiä portaalin käynnistämiseen liittyviä kysymyksiä ovat portaalien toiminnallisuuden varmistaminen ja erityisesti sen ylläpidon resursointi.

Kansallinen tietoliikenneturvallisuusviranomainen perustettiin

Viestintävirasto on nimetty kansalliseksi tietoliikenneturvallisuusviranomaiseksi. (NCSA). Viranomaisen toimintaa säätelevä laki (ns. NCSA -laki) hyväksyttiin eduskunnassa lokakuussa 2010. Toiminto on käynnistetty vuoden 2010 aikana ja yksikön tehtävät ovat laajenemassa.

Mittari	Lähtöta so 2007	Toteutu ma 2008	Toteutu ma 2009	Toteutu ma 2010	Välitavo ite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Turvallisuusindi- kaattoreilla mitattu, globaali kilpailukyky kilpailijamaihin verrattuna, sijoitus 131 maan joukossa. Turvallisuusindi-							The Global Competitiveness Report (World Economic Forum). 2007 – 2008

kaattorit: 1. rikollisuuden ja väkivallan aiheuttamat liiketoimintakustannukset	2 1	2 1			2 1	1 1	
2. terrorismin aiheuttamat liiketoimintakustannukset	2	2			2	1	
3. järjestäytynyt rikollisuus							
4. poliisipalvelujen luotettavuus	1	1			1	1	
Yritysten rikosturvallisuus. Yrityskyselyissä esiin tulleet yrityksiin kohdistuneet rikokset (edellisten kolmen vuoden aikana) 1) Työntekijöihin kohd. uhkailu 2) Työntekijöihin kohd. väkivalta 3) Kriittisen tiedon urkinta/yritysvakoilu 4) Murto toimi- tai tuotantotiloihin	Lähtötaso v. 2005 1) 29 % 2) 7 % 3) 9 % 4) 28 %	* 1) 21 % 2) 3 % 3) 9 % 4) 17 %			1)25% 2)6 % 3)8 % 4)25 %	1)23 % 2)5 % 3)7 % 4)23 %	Yritysten rikosturvallisuus-selvitys..Keskuskauppa-kamari.
CERT- FI:n tietoon tulleiden tietoturvaloukkausten ja uhkien lukumäärä	2191	3133	2515	4245	2500	2900	Viestintävirasto CERT-FI- yksikkö
Yrityksiin kohdistuneet tuhopoltot	364** 81***	469** 113***	549** 133***	407** 82***	300**	250**	Pronto

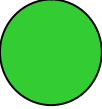
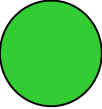
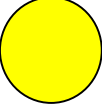
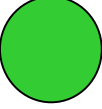
* Vastauspohjaa on laajennettu kattamaan myös alle 5 henkilön yritykset eivätkä tulokset ole siten suoraan vertailukelpoiset vuoden 2005 tuloksiin

**kaikki tahalliset rakennuspalot

***Liike-, liikenteen, teollisuuden ja maatalousrakennukset

3.2.4 Kilpailukyvyn lisääminen yritystoiminnan turvallisuutta parantamalla

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.4)

	tp 1	Päivitetään yritysten pelastussuunnitelmat ja täydennetään niitä kattavasti rikosturvallisuussuunnitelmissa. Lisätään viranomaisten yhteistyötä yrityksiin kohdistuvassa tarkastustoiminnassa. Toteutus pelastuslain uudistuksen yhteydessä. Sisäasiainministeriö / 2010
	tp 2	Luodaan yhteinen yritysturvallisuuskriteeristö. Puolustusministeriö / 2009
	tp 3	Edistetään yritysten turvallisuuskulttuuria toteuttamalla turvallisuusportaali, josta saadaan tietoa "yhden luukun" periaatteella. Sisäasiainministeriö / "1. vaihe 2009, 2. vaihe 2010, 3. vaihe 2015"
	tp 4	Selvitetään tarve perustaa kansallinen tietoliikenneturvallisuusviranomainen. Liikenne- ja viestintäministeriö / 2009

3.2.5 Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy (Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.5)

Tavoitteena on, että suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen torjuntavalmius paranee.

Viranomaisten yhteistyötä suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisyssä on kehitetty edelleen. Kalustoa ja menetelmiä on uudistettu. Alueelliset pelastuslaitokset ovat lisänneet valmiutta suuronnettomuuksien torjunnassa ja tukeneet alueensa kuntien varautumista vakaviin onnettomuuksiin.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Yhteistoiminnan kehittäminen

Merellisten toimijoiden yhteistoiminta käynnistyi vuonna 1994. Se on tuottanut hyviä tuloksia ja sen kehittämistä jatketaan edelleen.

Rajavartiolaitos on sopinut poliisin kanssa alusöljypäästöjen esitutkinnan keskittämisestä Rajavartiolaitokseen. Viron kanssa on sovittu alusöljypäästöjen lentovalvonnan yhteensovittamisesta Suomenlahden alueella. Ruotsin kanssa vastaavaa menettelyä on ylläpidetty ja kehitetty Pohjois-Itämeren ja Pohjanlahden alueella.

Ympäristöministeriön keväällä 2009 asettama työryhmä jätti ympäristöministeri Paula Lehtomäelle 22.6.2010 laatimansa ehdotuksen valmiussuunnitelmaksi isojen alusöljyvahinkojen torjunnan järjestämisestä, johtamisesta ja viestinnästä (TOJO-hanke). Työryhmässä olivat mukana ympäristöministeriön lisäksi myös Suomen ympäristökeskuksen (SYKE), Rajavartiolaitoksen, Merivoimien, alueellisen pelastustoimen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen edustajat. Ehdotus viimeistellään siitä saatujen lausuntojen perusteella.

Suuronnettomuuksiin ja ympäristötuhoihin varautuminen

Valtioneuvoston asettama työryhmä, joka valmisteli alueellista kriisijohtamismallia, jätti raporttinsa vuonna 2009.

Valtion aluehallintoa uudistettaessa varautumisen ohjausjärjestelmää selkeytettiin ja sisäasiainministeriön toimialaan kuuluviin tehtäviin lisättiin aluehallinnon yhteinen varautuminen poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin (15 §).

Merivoimien käyttöön tuleva uusi, öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaan kykenevä monitoimialus on valmistunut ja kastetaan Uudessakaupungissa 8.3.2011. Alus pystyy huolehtimaan vaativista torjunta- ja pelastustehtävistä myös jääolosuhteissa. Alus sijoitetaan Suomenlahdelle. Rajavartiolaitos valmistelee yhteistoiminnassa Suomen Ympäristökeskuksen kanssa hankintasopimusta vuonna 2014 toimitettavalle öljyntorjuntakykyiselle ulkovartiolaivalle.

Pelastustoimen strategiassa 2015 yhtenä painopistealueena on varautuminen suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin. Alueelliset pelastuslaitokset ovat varautuneet suunnittelulla ja suunnitelmilla päivittäisiä onnettomuuksia suurempiin onnettomuuksiin sekä normaaliolojen häiriötilanteisiin. Tällä hetkellä pelastustoimen toimintakyky päivittäisissä pienehköissä onnettomuuksissa on hyvä. Suuronnettomuudet ja poikkeusolot vaativat sellaisia järjestelyjä ja valmiuksia, joita päivittäisissä onnettomuustilanteissa ei tarvita.

Suomen ympäristökeskus kehittää karttapohjaista ympäristövahinkojen torjunnan tilannekuvajärjestelmää (BORIS II). Järjestelmä korvaa nykyisin käytössä olevan vastaavan järjestelmän ja tulee palvelemaan öljyntorjuntaviranomaisia. Järjestelmän ensimmäinen demoversio on valmistunut alkuvuodesta 2011.

Suomen ympäristökeskus on valmistellut öljyntorjuntakeskuksen perustamista Porvooseen. Hankkeen toteutuksesta on kuitenkin toistaiseksi luovuttu, muun muassa koska öljyntorjuntakeskuksen kulut olisivat edellyttäneet budjettirahoituksen lisäämistä.

Itä-Uudenmaan, Helsingin ja Länsi-Uudenmaan pelastustoimen alueet laativat ns. SÖKÖ II -hankkeessa toimintamallit Suomenlahdella tapahtuvan vakavan alusöljyvahingon varalle. Toimintamallissa kuvataan menettelytavat alusöljyvahingon torjunnan koordinoimiseksi tilanteessa, jossa öljy ajautuu rantaan. Hankkeen loppuseminaari on toukokuussa 2011.

Etelä-Savon pelastuslaitoksella on ollut käynnissä laaja öljyntorjunnan kehittämishanke, jonka avulla on parannettu yhteistoimintaa Saimaan alueella. Mukana ovat olleet kaikki Saimaan alueen pelastuslaitokset ja muut toimijat.

Valmiusjärjestelmän kehittäminen ja riskien hallinta

Pelastuslaitokset ovat olleet mukana maakunnallisten valmiussuunnitelmien valmistelussa ja tukeneet alueensa kuntien valmiussuunnittelua ja kriisijohtamista.

Valmiussuunnittelun kannalta kesän 2010 myrskyt ja vuoden 2011 tykkylumitilanne antoivat kokemusta, joka tullaan hyödyntämään jatkossa. Paikallisen turvallisuussuunnittelun ja valmiussuunnittelun näkökulmat ovat täsmentyneet ja tarkentuneet. Paikallisen turvallisuussuunnittelun tavoitteena on parantaa kuntalaisten arjen turvallisuutta erityisesti ennalta ehkäisevää työtä lisäämällä, valmiussuunnittelun tarkoituksena on turvata kansalaisten kannalta keskeiset palvelut ja toiminnot normaaliolojen häiriötilanteissa ja kriiseissä.

Omatoimisen varautumisen kehittäminen

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on perustanut hankkeen nimeltä ” Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen uhkamallien vaatimukset yksilön ja yhteisöjen omatoimiselle varautumiselle 2011–2012”. Hanke sisältää myös uhkamallien tarkastelun, joka osaltaan voi toimia pohjana myös viranomaisten riskianalyyysityölle.

Hätäkeskustoiminnan kehittäminen

Hätäkeskuslaitoksen toiminnan- ja tietojärjestelmän kehittämishanke on käynnistynyt. Hankkeen määrittelyvaihe on saatu valmiiksi vuoden 2009 aikana. Järjestelmän operatiivinen käyttöönotto tapahtuu vuosina 2012–2015.

Luonnononnettomuuksien varoitusjärjestelmä - LUOVA

Luonnononnettomuuksien varoitusjärjestelmä LUOVA on valmistunut. Järjestelmäkokonaisuuden laajuuden huomioon ottaen toteutus ja järjestelmän ensimmäisen version testaus yhteistyössä toimijoiden ja loppukäyttäjien kanssa on edennyt nopealla aikataululla. Pilottijakson aikana todettiin tarpeita kehittää ja parantaa järjestelmään liittyvää asiantuntijatoimintaa, varoitusten tietosisältöä sekä järjestelmän teknistä toimivuutta. Jatkossa tullaan erillisillä hankkeilla edelleen tehostamaan järjestelmän operatiivisia valmiuksia välittää varoituksia ja vaikutusanalyysseja Suomessa sekä ulkomailla tapahtuvista onnettomuuksista.

Kriisiviestinnän kehittäminen

Valtioneuvoston kanslia asetti vuonna 2009 kriisiviestinnän kansalaisportaalin toteuttamishankkeen. Valtioneuvoston kanslia vastaa portaalin sisältösuunnitteluun ja visuaalisen ilmeen luomiseen liittyvistä kysymyksistä. Valtiokonttori vastaa portaalin teknisistä ratkaisuksista. Portaalin toimittajan kanssa on tehty tuki- ja ylläpitopalveluja koskeva puitesopimus. Portaalin avulla tullaan hyödyntämään viranomaisten, median, järjestöjen ja kansalaisten välittämää tietoa kriisitilanteissa ja poikkeusoloissa. Muina aikoina se tarjoaa perustietoja ja ohjeita kriisien varalle.

Mittari	Lähtötaso 2007	Tilanne 2008	Tilanne 2009	Tilanne 2010	Tavoite 2015*	Lähde
Öljyvahingon torjuntakapasiteetti avomerellä	Torjuntakyky vuonna 2007: Suomenlahdella 3500 tonnia, Saaristomerellä 5000 tonnia ja Pohjanlahdella 2000 tonnia	Torjuntakyvyssä ei ole tapahtunut muutoksia vuoteen 2007 verrattuna			Torjuntakyky vuonna 2015: Suomenlahdella 30 000 tonnia, Saaristomerellä 15 000 tonnia ja Pohjanlahdella 5 000 tonnia vuorokaudessa	YM

3.2.5 Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.5)

	tp 1 a	Olemassa olevan öljyntorjuntakaluston valmiutta parannetaan. Merelliset toimijat -yhteistyöryhmä (METO) / 2009
	b	Ölly- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiutta parannetaan rakenteilla olevalla monitoimialuksella. Ympäristöministeriö / 2015 mennessä
	c	Tiivistetään öljyntorjuntayhteistyötä ympäristöministeriön, sisäasiainministeriön ja puolustusministeriön välillä. Ympäristöministeriö / 2009
	d	Perustetaan öljyntorjuntavarikkojärjestelmä ja varmistetaan öljyntorjunnan toimintaketju avomereltä mantereelle. Ympäristöministeriö / 2009
	e	Selvitetään vaarallisten aineiden onnettomuuksien korvausjärjestelmä. Ympäristöministeriö / 2011
	tp 2 a	Selvitetään ja varmistetaan alue- ja paikallistason viranomaisten johtamis-, tilannekuva- ja viestijärjestelmien yhteensopivuus. Sisäasiainministeriö / 2009-2015
	b	Lisätään viranomaisten ja järjestöjen yhteistoimintaa erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Sisäasiainministeriö / 2015
	tp 3 a	Laaditaan viranomaisten välinen suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen yhteinen riskianalyysi. Sisäasiainministeriö / 2010
	b	Lisätään järjestöjen voimavarojen hyödyntämistä ja asiantuntemuksen käyttöä suuronnettomuusuhkien arvioinnissa. Sisäasiainministeriö / 2010
	c	Osana valtioneuvoston tilannekuvaa kehitetään luonnononnettomuuksista varoittamiseen liittyvä osio. LVM, Ilmatieteen laitos / 2010

3.2.6 Rajaturvallisuus, laittoman maahantulon estäminen ja tullivarmuus

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.6)

Tavoitteena on, että viranomaisyhteistyöllä ennalta estetään ja paljastetaan Suomeen suuntautuvaa laitonta maahantuloa ja sen järjestämistä, ihmiskauppaa, kansalaisten turvallisuutta uhkaavien tavaroiden maahan tuontia ja muuta rajat ylittävää rikollisuutta. Edistetään rajanylitysliikenteen sujuvuutta erityisesti valtakunnan kaakkoisrajalla sekä Helsinki–Vantaan lentokentällä. Suomen rajaturvallisuuden ja tullivarmuuden taso ylläpidetään vuoden 2007 tasolla.

Laittoman maahantulon torjunnan tavoitteena ovat hallinnassa olevan tilanteen ylläpitäminen ja ennalta ehkäisevien toimenpiteiden kehittäminen osana Euroopan unionin jäsenmaiden ja Schengen-maiden sekä laittoman maahantulon lähtömaiden yhteistyötä. Ulkomaalaisvalvontaa tehostetaan koko valtakunnan alueella Schengenin alueen sisärajoilta poistuneiden rajatarkastusten aiheuttamien haittojen korvaamiseksi. Ulkomaalaisvalvonnan suoritteiden määrää lisätään vuoden 2007 tasosta. Laittomasti maassa oleskelevat henkilöt poistetaan maasta asiallisesti ja tehokkaasti.

Tullivalvonnan tavoitteena on varmistaa ulkomaanliikenteen ja -kaupan säännöstenmukaisuus ja turvallisuus sekä ehkäistä ja paljastaa tullirikoksia ja estää huumausaineiden, aseiden, säteilyvaaraa aiheuttavien aineiden sekä ihmisille ja ympäristölle vaarallisten tuotteiden laitton maahantuonti. Tullivalvontaa ja siihen liittyviä kohteellisia tarkastuksia kohdistetaan tavaroihin, kulkuneuvoihin ja matkustajiin Suomeen tulon ja Suomesta lähdön yhteydessä sekä tavaroiden osalta myös varastoinnin yhteydessä.

Maan rajojen valvontaa on kehitetty neliportaisen rajavalvontamallin mukaisesti. Haasteena on itärajan rajanylityspaikkojen sujuvuus, joissa liikenne on taas lisääntynyt taloudellisen taantumun väistyttyä. Kansainvälinen yhteistyö on ollut aktiivista, ja myös ulkomaanedustustojen toimintaa laittoman maahantulon ennalta ehkäisyssä on kehitetty.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Kansainvälinen yhteistyö

Rajavartiolaitos on osallistunut aktiivisesti EU:ssa tapahtuvaan rajavalvonnan kehittämiseen. Pidemmän aikavälin kehitystyö tapahtuu komission vuonna 2008 julkaiseman kolmen tiedoksiannon puitteissa. Tiedoksiantojen mukaisista hankkeista on käynnissä Eurooppalaisen ulkorajavalvonnan (EUROSUR) kehitystyö sekä rajaturvallisuusvirasto FRONTEXin kehittämistä koskeva osuus. Rajavartiolaitos on lisäksi osallistunut aktiivisesti rajaturvallisuusvirasto FRONTEXin koordinoimiin yhteisoperaatioihin sekä Kreikan ja Turkin rajalla käynnistyneeseen ensimmäiseen RABIT-operaatioon.

Yhteistyön lisääminen

Jo entuudestaan hyvin sujuvaa kansallista yhteistyötä on tiivistetty ja kansainvälistä yhteistyötä syvennetty. Rajavartiolaitoksen ja tullin tehtävien yhteensovittamisen pilotointi toteutettiin Nuijamaalla, minkä perusteella toimintamalli vakiinnutettiin Nuijamaalla. Helmikuussa 2011 toimintamallia laajennettiin Vaalimaalle. Toimintamallin soveltuvuus muille itärajan rajanylityspaikoille selvitetään erikseen. Suomen ja Viron PTR -johdon tapaamisia on jatkettu. Venäjän rajavartiopalvelun kanssa yhteistoimintaa erityisesti lentoasemien ja merirajavalvonnan tiedonvaihdossa on kehitetty. Suomi on osallistunut merellisten viranomaisten yhteistoiminnan ja tietojenvaihdon kehittämiseen Euroopan unionissa, Itämeren, Pohjanmeren ja Pohjois-Atlantin alueella sekä Venäjän rajavartiopalvelun johtamaan laajaan rajaturvallisuusoperaatioon. Kolmikantaisessa rajaturvallisuusyhteistoiminnassa Suomi - Norja - Venäjä ja Suomi - Viro - Venäjä on käsitelty rajatilannetta ja laittoman maahantulon ilmiöitä sekä toteutettu kolmikantaisia operaatioita, asiantuntijatapaamisia ja harjoituksia.

Menetelmien ja tekniikan kehittäminen

Rajojen valvonnan ja rajatarkastusten menetelmien ja tekniikan kehittämistä on jatkettu. Uusi rajojen valvontamalli on otettu käyttöön ja tätä tukevaa johtamisjärjestelmää on kehitetty. Vuonna 2010 vastaanotettiin kuusi uutta partiovenettä ja lunastettiin optio kymmenen lisäveneen hankinnalle. Vuoden 2010 aikana aloitettiin AB 206 -kaluston korvaavan neljän uuden yksimoottorisen kevyen helikopterin käyttöönotto.

Automaattisten rajatarkastusten kehittämistä koskeva hanke on edennyt suunnitellusti. Operatiivisessa käytössä on Helsinki-Vantaan lentoasemalla yhteensä 13 ja Vaalimaan rajanylityspaikalla kolme itsepalveluperiaatteella toimivaa automaattilinjastoa. Laitteiden lukumäärää ja toiminnallisuuksia lisätään suunnitellusti. Rajatarkastusmenetelmien kehittämiseen liittyen on myös otettu käyttöön kannettava rajatarkastuslaite, minkä avulla tehdään rajatarkastukset liikkuvassa junassa Helsingin ja Vainikkalan

rataosuudella. Lisäksi Rajavartiolaitos on ottanut käyttöön operatiiviseen tietojärjestelmäänsä kuuluvan uuden rajatarkastussovelluksen, johon tullaan liittämään myös matkustajatietojen (mm. Advanced Passenger Information) vastaanotto.

Tulli on jatkanut tullitarkastustoiminnan menetelmä- ja tekniikkakehitystä. Tullin liikkuvien valvontaryhmien tehtäviä on priorisoitu näiden ryhmien käytössä olevia ns. liikkuvan toimiston tietojärjestelmiä hyödyntäen. Liikkuvia ryhmiä on kattavasti koko maan alueella ja ne pystyvät tullivalvontatehtävien ohella tarjoamaan Tullin asiakaspalvelut myös varsinaisten tullitoimipaikkojen ulkopuolella. Uuden nopean Allegro-junan liikennöinnin käynnistyttyä on otettu käyttöön yhdessä rajavartiolaitoksen kanssa yhteistyömallit, joilla toteutetaan tarkastukset liikkuvassa junassa. Lisäksi otettiin käyttöön liikkuvaan toimintaan soveltuvat päätteet.

Ulkorajalla henkilöliikenteen sujuvuus on pysynyt muutamien pahimpien ruuhkahuippujen poikkeuksia lukuun ottamatta hyvällä tasolla, mutta voi kasvun vuoksi vaikeutua. Kaakkoisrajan raskaan liikenteen jonot ovat palanneet. Helsinki-Vantaan lentoaseman ja itärajan rajanylityspaikoilla on toimeenpantu rajaliikenteen sujuvuuteen vaikuttavia yhteisiä hankkeita. Kahden hallitusohjelman mukainen Vaalimaan rajanylityspaikan hankesuunnitelma valmistui vuonna 2006 ja tarkistettiin valtiovarainministeriön vaatimuksista vuonna 2009. Hanke ei ole vielä edennyt Valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan päätettäväksi.

Ulkomaalaisvalvonta

Sisärajojen rajatarkastusten lakkauttamisen kompensoivina toimina on jatkettu ulkomaalaisvalvonnan kehittämistä viranomaisten omana ja myös yhteistoimintana. Ulkomaalaisvalvonnasta huolehditaan suunnitellusti koko maassa. Poliisin painopistealueena oli laittoman maahantulon torjuntaan ja turvapaikka-asioihin liittyvien ulkomaalaisasioiden hoitamisen yhdenmukaistaminen. Poikkihallinnollista laittoman maahantulon torjunnan mittaristoa valmistellaan.

Ulkomaalaisasioiden koulutus

Ulkomaalaisasioihin liittyvää koulutusta on jatkettu ja lisätty. Suurimmissa laittoman maahanmuuton lähtö- ja kauttakulkumaissa on järjestetty aluekoulutuksia yhdessä Suomen kansallisten keskusviranomaisten ja alueella toimivien Suomen edustustojen kanssa. Koulutusta asianomaisissa ministeriössä on tehostettu. Ulkoasiainministeriö on järjestänyt koulutusmatkoja suurimpiin riskiedustustoihin yhteistyössä mm. Suojelupoliisin, Maahanmuuttoviraston ja Rajavartiolaitoksen kanssa.

Laittoman maahantulon torjunta

Laittoman maahantulon vastainen toimintaohjelma vuosille 2010–2011 on hyväksytty 11.2.2011. Ohjelman toimeenpano on käynnistynyt hyvin ja sen toteuttamista seuraa

Poliisihallituksen asettama poikkihallinnollinen laittoman maahantulon torjunnan seurantatyöryhmä. Työryhmä raportoi toimenpiteiden toteutumisesta säännöllisesti.

Ohjelma kattaa rajaturvallisuuden kaikki kehät ja painottuu toimiin, jolla pyritään vaikuttamaan vapaan liikkuvuuden alueen kautta saapuvaan laittomaan maahantuloon. Rajavartiolaituksen yhdyshenkilöt onnistuvat torjumaan vuonna 2010 yli 5 000 laittoman maahanmuuttajan tai mahdollisen ihmiskaupan uhrin viisuminmyönnön tiiviissä yhteistyössä ulkoasianministeriön virkamiesten kanssa.

Laittoman maahantulon torjuntaa Suomen rajojen ulkopuolella on jatkettu ylläpitämällä vakituista yhdyshenkilöverkosta ja lisäksi asettamalla tilapäisiä yhdyshenkilöitä laittoman maahanmuuton torjunnan kannalta tarpeellisiin ulkomaanedustustoihin sekä aktiivisella yhteistoiminnalla liikenteenharjoittajien kanssa.

Tullivarmuuden ylläpitäminen

Tullivarmuutta on parannettu nostamalla kohteellisten fyysisten tarkastusten osuutta mm. hyödyntämällä liikennettä vähemmän haittaavaa teknologiaa, kuten esimerkiksi läpivalaisutekniikkaa ja säteilyvalvontatekniikkaa. Samoin hyödynnetään tietoteknisiä järjestelmiä, joista esimerkkinä rekisterikilpien ja konttien kuvaus- ja tunnistusjärjestelmää (LIPRE). Näin on voitu tehostaa tarkastusprosessia entisestään aiheuttamatta suurempaa haittaa liikenteen sujuvuudelle. Laki rikoslain 46 luvun muuttamisesta tuli voimaan 1.10.2009. Muutoksen seurauksena rikoslakiin lisättiin säännökset tulliselvitysrikoksista. Tullihallitus on järjestänyt ja järjestää asiasta sisäistä ja ulkoista koulutusta.

Tullin elintarvike- ja kulutustavaravalvonnan valvontasuunnitelman painopiste oli sekä kansallisella että EU - tasolla tehdyn riskiarvion perusteella ongelmallisiksi epäillyissä tuotteissa ja tuoteryhmissä. Kohdistettaessa valvontaa riskituotteisiin apuna käytetään EU:n nopeiden hälytysjärjestelmien (RASFF, RAPEX) kautta tulevia tietoja. Tavaravirtaan ja varastotoimijoihin kohdennettiin 2008–2009 vuoden aikana tehostettua valvontaa. Varastotarkastusten painopisteenä vuonna 2009 ovat olleet tarkastukset, joissa virheellisyydet ovat painottuneet kirjanpidon virheellisyyksiin.

Yhteisön riskienhallintaa toteutetaan yhteisellä sähköisellä riskienhallintajärjestelmällä, joka koostuu järjestelmästä, jolla vaihdetaan riskeihin liittyvää tietoa (RIF) sekä yhteisistä painopistealueista ja yhteisistä riskien arviointiperusteista ja -malleista. Kullakin valtiolla on oltava oma riskianalyysijärjestelmä, jonka avulla ilmoitustietojen riskianalyysiä tehdään. Suomen tulli on kehittänyt Tullin riskienhallinta- ja tarkastusjärjestelmää (RITA), johon voidaan tallentaa kerättyä riskitietoa ja jonka avulla tehdään riskianalyysiä sekä toteutetaan ja ohjataan eri syistä tehtäviä tarkastustoimenpiteitä.

Yhteisiä riskien arviointiperusteita käytetään mm. tuonnin ja viennin ennakoilmoituksissa, joiden sähköinen menettely käynnistyy koko yhteisön alueella siirtymäajan jälkeen vuoden 2011 alussa. Sähköisesti annetuille ennakoilmoituksille tulee tehdä riskianalyysiä etenkin vaarattomuuteen ja turvallisuuteen liittyen. Marraskuussa 2010 Tulli ja poliisi järjestivät yhteisen valvontaoperaation nimeltä Paketti, jonka yhteydessä tehostettiin maahan saapuvien postipakettien tarkastuksia kansainvälisten terrorismiepäilyjen johdosta.

Mittari	Lähtötaso 2007	Toteutum a 2008	Toteutum a 2009	Toteutum a 2010	Välitavoit e 2011	Tavoite 2015	Lähde
<i>Rajatarkastusviranomaisten rajatarkastuksissa tai rajalla paljastamat laittomasti tai puutteellisin edellytyksin maahan pyrkineet ja maassa oleskelleet henkilöt (lkm)</i>							
- puutteelliset maahantuloedellytykset, väärin tietojen antaminen, epärehelliset tulot, seksuaalipalvelut, turvallisuusriskit (UlkL 148§)	1907	1775*	1346*	1169	2200	2800	RVL
- rikokset ja rikkomukset (väärennysrikokset, ulkomaalaislain maassa oleskelua koskevat rikkomukset, luvattomat rajanylittäjät ml. yritykset / rajavalvonta, valtionrajarikokset / rajatarkastukset)	1189	1265	1437	1074	1200	1300	RVL
- laittomasti maahan järjestetyt henkilöt	545	1265	1812	746	600	700	PTR/KRP

<i>Poliisin, Rajavartiolaitoksen, Maahanmuuttoviraston ja työsuojeluviranomaisen sisämaan ulkomaalaisvalvonnassa havaitsemat laittomasti maassa oleskelevat tai työskentelevät henkilöt</i> – ulkomaalaislain rikkomukset (lkm/htv)	955/6	1173/	1466 (rikitrip ulkom rikkomus)	2091 (rikitrip ulkom rikkomus)	1200/10	1600/12	PTR/KRP
<i>Turvapaikanhakijat</i> – turvapaikkaprosessin aikana kadonneet, % kaikista turvapaikanhakijoista	20,2% kaikista turvapaikanhakijoista	n. 20% kaikista turvapaikanhakijoista	n. 20 % kaikista turvapaikanhakijoista	n. 20 % kaikista turvapaikanhakijoista	Enintään 20 % kaikista turvapaikanhakijoista	Enintään 20 % kaikista turvapaikanhakijoista	Maahanmuuttovirasto
Tullitarkastusten osuvuus (%)	10	5 – 22	4-22	8-24	15	20	Tulli
Tullin paljastamat rikokset (lkm)	4652	5590	5906	6497	4700	4700	
Tullin paljastamien rikosten selvitystaso (%)	93	92,5	92,1	87,8	92	92	
Tullirikostutkinnan vaikuttavuus (M €)	51	35,95	50,12	40,6	51	51	

* Paljastettujen puutteellisten maahantuloedellytysten tason putoaminen johtuu Suomen ja uusien Schengen-maiden välisen rajaliikenteen muuttumisesta sisärajalikenteeksi meriliikenteessä joulukuussa 2007 ja lentoliikenteessä maaliskuussa 2008. Samaan aikaan paljastettujen varsinaisten rikosten määrä kasvoi.

3.2.6 Rajaturvallisuus, laittoman maahantulon estäminen ja tullivarmuus

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.6)

	tp 1	Kehitetään operatiivista yhteistyötä laittoman maahantulon ja ihmiskaupan torjumiseksi. Sisäasiainministeriö / 2011
	tp 2	Kehitetään rajavalvonnan, rajatarkastusten ja tullitarkastusten menetelmiä ja tekniikkaa sekä rajanylitysliikenteen sujuvuutta. Sisäasiainministeriö / 2015
	tp 3	Kompensoidaan rajatarkastustoiminnan lopettamisesta johtuvia seurauksia. Sisäasiainministeriö / 2011
	tp 4	Tehostetaan globaalien laittoman maahantulon torjuntaa laatimalla laittoman maahantulon vastainen toimintasuunnitelma. Sisäasiainministeriö / 2009
	tp 5	Lisätään ja laajennetaan ulkomaalaisasioihin liittyvää yhteistoimin järjestettyä koulutusta sekä asetetaan ohjausryhmä ohjaamaan koulutusta. Sisäasiainministeriö / 2011
	tp 6	Tarkistetaan lainsäädännön puutteet, jotka estävät viranomaisia puuttumasta tilanteisiin, joissa tullille on annettu tuonnin, viennin tai kauttakulkuliikenteen yhteydessä väärää tietoa. Oikeusministeriö / 2009

3.2.7 Ihmiskaupan ja siihen rinnastuvan rikollisuuden estäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.7)

Tavoitteena on ihmiskaupan ehkäisy ja uhrien auttaminen sekä ihmiskauppaan syylistyneiden vastuuseen saattaminen.

Ihmiskaupan torjuntaan liittyvät haasteet ovat kasvaneet. Prostituutioon liittyvän ihmiskaupan rinnalle on yhä voimakkaammin noussut ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö ja siihen liittyvä ihmiskaupan mahdollisuus.

Ihmiskaupan vastaista toimintaa on toteutettu suunnitelman mukaisesti. Ihmiskauppaa koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.8.2004. Lainsäädännön voimassaoloaikana poliisin tietoon on tullut vain vähän ihmiskaupparikoksia ja vielä harvempi rikos on ollut syyteharkinnassa tai tuomioistuimen käsittelyssä. Tuomioita ihmiskaupasta on annettu erittäin vähän, ja nämä ovat liittyneet paritustoimintaan ihmiskaupan yhteydessä. Kansainvälisissä raporteissa on kuitenkin esitetty arvioita, että Suomi olisi vuosittain satojen ihmiskaupan uhrien kauttakulku- ja kohdemaana.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Kansainvälinen yhteistyö ihmiskaupan torjumiseksi

Ulkomaanedustustoissa toimivat yhdyshenkilöt ovat jatkaneet toimintaa ihmiskaupan ennaltaehkäisemiseksi. Uusi määräaikainen maahanmuuttoalan yhdyshenkilö aloitti Addis Abebassa kesäkuussa 2009.

Ihmiskauppaa on pyritty estämään yhteistyössä asemapaikalla toimivien Schengen-maiden edustustojen kanssa. Viisumivollisten maiden kansalaisten osalta ihmiskaupan uhriksi joutuminen on usein voitu pysäyttää jo hakutilanteessa, kun väärinkäyttöihin liittyvät ilmiöt on voitu tunnistaa ajoissa.

Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja auttaminen

Vähemmistövaltuutetun ensimmäisessä ihmiskauppaa käsittelevässä raportissa todetaan, että ihmiskaupan vastaisen toiminnan suurin haaste on edelleen ihmiskaupan uhrien tunnistaminen. Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän piirissä on ollut vuodesta 2006 alkaen noin sata henkilöä, joista suurin osa on osoittautunut muiden kuin varsinaisten ihmiskaupparikosten uhreiksi. Tunnistamisen vaikeudesta huolimatta avun saamisen kynnys ei siis ole korkealla.

Ihmiskaupan vastainen toiminta

Valtioneuvosto hyväksyi ihmiskaupan vastaisen tarkennetun toimintasuunnitelman vuonna 2008. Suunnitelman toimeenpanoa seuraavan ohjausryhmän toimikautta lainsäädäntö- ja toimenpidesuosituksen antamiseksi on jatkettu 31.3.2011 saakka.

Ihmiskauppaan ja sen ehkäisyyn osaltaan liittyviä toimia sisältyy työvoiman maahanmuuton toimenpideohjelmaan vuosille 2009–2011 (hyväksytty valtioneuvostossa 5.11.2009) ja toimintaohjelmaan talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämiseksi vuosina 2010–2011 (hyväksytty valtioneuvostossa 17.12.2009). Ulkomaalaisrekisterilakiin ja verotusmenettelylakiin tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.3.2010. Lait tehostavat maahanmuutto- ja veroviranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Koulutus ja tiedottaminen

Ohjausryhmän asettama koulutus- ja tiedotusala työryhmä luovutti raporttinsa 31.12.2010. Ihmiskauppa-aiheinen verkkosivusto (ihmiskauppa.fi, människohandel.fi, humantrafficking.fi) avattiin toukokuussa 2010. Sivusto sisältää muun muassa käytännön ohjeita uhrien tunnistamista helpottavan indikaattorilistan. Ihmiskauppailmiöstä on järjestetty valtakunnallinen viiden koulutustilaisuuden sarja. Koulutuksiin on osallistunut muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajia.

Syyttäjälaitos on järjestänyt vuosittain ihmiskauppaa käsittelevän koulutustilaisuuden alansa asiantuntijoille. Koulutuksiin on osallistunut myös tuomioistuimien edustajia. Myös muut viranomaiset ja kolmannen sektorin toimijat ovat järjestäneet ihmiskauppa-aiheista koulutusta muun muassa uhrien tunnistamiseksi.

Ihmiskauppatilanteen seuranta

Vähemmistövaltuutettu aloitti toimintansa kansallisena ihmiskaupparaporttoijana 1.1.2009. Vähemmistövaltuutetun ensimmäinen ihmiskaupparaportti ”Kertomus 2010 - Ihmiskauppa ja siihen liittyvät ilmiöt sekä ihmiskaupan uhrien oikeuksien toteutuminen Suomessa” K 17/2010 vp julkaistiin vuoden 2010 kesäkuussa.

Raportissa arvioidaan ihmiskaupan vastaisen toiminnan kolmen keskeisimmän osa-alueen toimintaa. Nämä ovat ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, ihmiskaupan uhrien maassa oleskeluun ja maasta poistumiseen liittyvät menettelyt sekä rikosprosessi ja ihmiskauppaa koskevien rangaistussääntöjen soveltaminen ja tulkinta. Raportin keskeiset suositukset ovat seuraavat: 1) auttamisjärjestelmään pääsyn kynnyksen madaltaminen tietoisesti ja suunnitelmallisesti, 2) auttamisjärjestelmän tarkoituksen, tavoitteiden sekä esitutkintaan ja rikosprosessiin liittyvien suhteiden selventäminen sekä 3) ihmiskaupan uhrien oikeusturvan ja asianmukaisen hallintomenettelyn takeiden vahvistaminen. Lisäksi ihmiskaupparaportoiija suosittelee muuttamaan rikos- ja ulkomaalaislakia sekä kehittämään viranomaiskäytäntöjä uhrien tunnistamisen parantamiseksi ja rikostorjunnan tehostamiseksi.

Järjestöjen toiminta ihmiskaupan tunnistamiseksi ja uhrin auttamiseksi

Järjestöillä on merkittävä tehtävä ihmiskaupan tunnistamisessa ja uhrin auttamisessa. Ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja alkuvaiheen tukeen tähtäävää etsivää ja neuvontatyötä tekevien järjestöjen työn siirtämistä valtionavun piiriin on selvitetty, mutta valtionapujärjestelmä sen vaatimine resursseineen ei ole toteutunut.

Järjestöistä muun muassa Pro-tukipiste, Rikosuhripäivystys ja Monika-Naiset liitto tekevät laajasti työtä ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja auttamiseksi.

Mittari	Lähtöta so 2007	Toteutu ma 2008	Toteutu ma 2009	Toteutu ma 2010	Välitavoite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Ihmiskauppa ja sen kaltaiset rikokset (rikosilmoitusten lkm.)	3	9	1*	11	20	30	PTR/KRP
- ihmiskauppa ja törkeä ihmiskauppa	6	7	9	0	8	10	
- törkeä paritus	14	14	22	35	20	25	
- kiskonnantapainen työsyryntä - törkeä laittoman maahantulon järjestäminen	14	11	16	14 (rikitrip)	70	80	
Ihmiskaupan ja sen kaltaisten rikosten tuomiot** - ihmiskauppa ja törkeä	0	1	0	0	10	15	Sakarijärjestelmä

ihmiskauppa							
– ihmiskaupan kaltaiset rikokset	17	12	24	39	50	55	
Auttamisjärjestelmän piiriin otetut henkilöt /ehdotetut	9/9	16/16	17/41***	51/63	27/35	55/70	Migri
– viranomaisten kautta	9	14	14/38***	19/24	20	25	
– järjestöjen kautta	0	2	3/3	22/23	15	25	
Ihmiskaupan uhreille myönnetty	4	1	1	0	6	10	Migri
– harkinta-aika	0	0	7	1	3	5	
– oleskelulupa							

* Ihmiskauppa 1, törkeä ihmiskauppa 0

** Lähteenä on käytetty syyttäjälaitoksen Sakari-järjestelmää, jonne on tallennettu käräjäoikeuksien ratkaisut. Lukuihin on laskettu mukaan ainoastaan syytteen mukaisesti tuomitut tapaukset.

*** Sisältävät viranomaisten lisäksi yksityisen asianajajan suoraan Joutsenon vastaanottokeskukselle esittämät 22 henkilöä (marjanpoimijoita), joita ei otettu auttamisjärjestelmään

3.2.7 Ihmiskaupan ja siihen rinnastuvan rikollisuuden estäminen

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.7)

	tp 1	Lisätään tietoisuutta ihmiskaupasta sen ennaltaehkäisemiseksi. Sisäasiainministeriö / 2011
	tp 2	Selkiytetään ihmiskaupan ja sen kaltaisten rikosten määrittelyä. Sisäasiainministeriö / 2010
	tp 3	Kehitetään ihmiskauppatilanteen raportointia ja seurantaa. Sisäasiainministeriö / 2009

3.2.8 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.8)

Tavoitteena on, että järjestäytyneen rikollisuuden ja muun vakavan rikollisuuden edellytykset ja toimintamahdollisuudet vähenevät. Halukkuus rekrytoitua järjestäytyneisiin rikollisryhmiin vähenee. Järjestäytyneen rikollisuuden leviäminen estyy ja vakavan rikollisuuden yhteiskuntaan kohdistuvat haittavaikutukset vähenevät.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa ja torjuntaedellytyksiä on kehitetty. Järjestäytyneen rikollisuuden haasteet ovat kasvaneet. Uutena ja kasvavana ilmiönä ovat ns. hit and run -keikat, jotka ovat lisääntyneet merkittävästi. Järjestäytyneen rikollisuuden uhka kohdistuu erityisesti tietyille aloille, joihin on kohdistettu myös torjuntatoimia yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaedellytysten varmistaminen

Viranomaisten järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan toimintaedellytykset ovat parantuneet. PTR (poliisi, tulli, rajavartiolaitos) yhteistyötä koskeva laki ja -asetus astuivat voimaan 1.1.2010. Yksityiskohtaisemmin PTR -viranomaisten yhteistyöstä sovitaan yhteistoimintasopimuksissa. PTR -rikostiedustelua ja analyysitoiminnon organisointia ja johtamisjärjestelmiä on uudistettu vastaamaan muun muassa poliisihallinnon rakenteellisia uudistuksia. Poliisin kohdetorjuntamääräys on uudistettu eri yksiköiden yhteistoimintaa korostetusti painottaen, ja kohdetorjuntamääräykseen liittyvää rahoitusprosessia ollaan uudistamassa entistä paremmin vastaamaan reaaliaikaisen toiminnan vaatimuksia. Esitutkintaviranomaiset ovat osallistuneet lukuisiin kansainvälisiin tutkintaryhmiin ja yhdysmiesverkostoa on laajennettu. Yhteistyötä on tiivistetty rangaistusten täytäntöönpanoviranomaisten kanssa, jotta vankiloissa tapahtuvaa rekrytointia järjestäytyneisiin rikollisryhmiin estettäisiin.

Kohdetorjuntaan liittyvää rahoitusprosessia on uudistettu ja se tuli voimaan 1.1.2011. Uudistuksella saavutetaan reaaliaikainen projektien rahoitustuki.

Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta

Ulkomailta Suomeen kohdistuva rikollisuus on lisääntynyt merkittävästi. Nämä ns. hit and run -keikat johdetaan, tiedustellaan ja toteutetaan ulkomailta. Rikoksen toteuttavat ryhmät poistuvat maasta nopeasti keikan jälkeen. Kesällä 2010 toteutettiin laajana poliisi- ja viranomaisyhteistyönä ulkomailta tullessiin hit and run -rikoksia tehtaileviin rikollisryhmiin kohdistettu rikostorjuntaprojekti. Projektissa tehtiin tiivistä yhteistyötä ulkomaisten viranomaisten ja yhdysmiesten kanssa.

Projekti tuotti erittäin hyviä tuloksia. Sen ansiosta saatiin kiinni yli 200 ulkomaista rikoksesta epäiltyä ja lukuisia sarjajuttuja selvitettiin. Poliisin uudistettu hallintorakenne toimi tehokkaasti ja viranomaisyhteistyössä opittiin uusia toimintamalleja.

Ulkomaalaiset vangit Suomen vankiloissa

Suomessa tuomittuja ulkomaalaisia rikosentekijöitä siirretään heidän kotivaltioonsa suorittamaan tuomiota keskimäärin 6-8 vuosittain.

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta

Valtioneuvosto vahvisti 17.11.2009 järjestyksessä viidennen toimintaohjelman talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämiseksi vuosiksi 2010–2011. Lisäksi on asetettu talousrikostutkinnan operatiivinen ohjausryhmä.

Talousrikostutkinnan resursseja on lisätty sekä poliisissa että syyttäjälaitoksessa.

Viranomaisyhteistyökeskuksen perustamiseksi valmisteltiin ehdotus, jota koskeva lakiesitys annettiin eduskunnalle 2010. Laki astui voimaan 1.1.2011, jonka myötä keskus aloitti toimintansa.

Yhteistyö elinkeinoelämän kanssa järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi

Järjestäytyneen rikollisuuden ajankohtaisista uhkista laaditaan vuosittain teematilannekuva, joka käsitellään ja julkaistaan yritysturvallisuuden kansallisen yhteistyöryhmän toimesta. Keväällä 2010 teematilannekuvan aiheena oli rakennusalan yrityksiin kohdistuva ja niitä hyödyntävä rikollisuus. Kevään 2011 tilannekuvan aiheena on ravintola-ala.

Tullin yksityisen sektorin kanssa ylläpitämää rikostorjunnallista yhteistyötä (MOU-yhteistyö) on uudistettu, laajennettu ja syvennetty. Tullilla on erittäin laaja ja toimiva operatiivinen viranomaisverkosto kansainvälisessä yhteistyössä. Lukuisia uusia rikostorjunnallisia tulliyhteistyösopimuksia on saatettu voimaan, minkä lisäksi jo voimassa olevien kansainvälisten sopimusten (erit. Napoli II –yleissopimuksen) käyttö on systemaattista. Tulli on jatkanut Venäjän kanssa tehtävää läheistä rikostorjuntayhteistyötä.

Rikosprosessiin osallistuvien suojele

Keskusrikospoliisiin on perustettu toiminto, jonka tehtävänä on suorittaa erityistä henkilöturvallisuustyötä. Poliisihallitus on antanut 8.10.2010 ohjeen järjestelyistä sijoitettaessa suojele tarpeessa olevia henkilöitä. Yksikön tehtävänä on todistajan tai todistelutarkoituksessa kuultavan henkilön, rikosprosessiin osallistuvien virkamiesten sekä edellä mainittujen henkilöiden läheisten suojeleminen. Yksikön toiminta käynnistyi vuonna 2010. Toiminnan laajentaminen edellyttää lisärahoitusta ja uudelleensääntelyä. Henkilöturvallisuustyössä huomioidaan psykososiaalinen hyvinvointi.

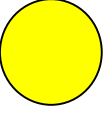
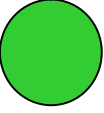
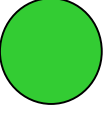
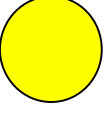
Varsinaista toimintaohjelmaa henkilöturvallisuudesta ei ole voitu laatia puutteellisen lainsäädäntö vuoksi. Toiminnon toteuttamiseksi on perustettava eri viranomaisten edustajista koostuva poikkihallinnollinen tukiverkosto. Verkosto toimii tapauskohtaisesti, koska toimintaohjelmaa ei ole. Toiminto on kaikesta huolimatta käynnistynyt.

Henkilöturvallisuutta koskevaa lakiesitystä ei ole annettu.

Mittari	Lähtötaso 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Välitavoite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Järjestäytyneiden rikollisryhmien lukumäärä	89	89	66	71	85	Vähemmän kuin 80	KRP
Järjestäytyneiden rikollisryhmien jäsenten lukumäärä	1185	1135	948	926	1100	Vähemmän kuin 1000	KRP
EU – kriteerit täyttävien järjestäytyneiden rikollisryhmien jäsenten ja niiden vankilassa olevien jäsenten suhdeluku (%)	14 %	15 %	14,4 %	13 % (521 EU-ryhmien jäsenestä vankilassa on 66 jäsentä)	19 %	20 %	KRP ja Rikosseuramusvirasto
Rikostutkinnassa menettämisseurauksien ja rikosperusteisten korvausten turvaamiseksi haltuun saatu rikoksella hankittu hyöty €	39 M€	64 M€	42 M€	29 M€	43M€	50M€	Poliisin tulostietojärjestelmä

3.2.8 Järjestäytyneen rikollisuuden torjunta

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.8)

	tp 1	Tehostetaan kansallista ja kansainvälistä viranomaisyhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Sisäasiainministeriö / 2008 eteenpäin pysyvä
	tp 2	Lisätään sektorikohtaista yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa laatimalla teemakohtaiset tilannekatsaukset kerran vuodessa. Sisäasiainministeriö / kartoitus ja toimenpidesuosituksset 2009, toimeenpano 2009 eteenpäin
	tp 3	Talousrikostorjunnan tehostamiseksi vakinaistetaan viranomaisyhteistyökeskuksen (VIRKE) toiminta. Sisäasiainministeriö / 2011
	tp 4	Rikosprosessiin osallistuvia suojellaan perustamalla henkilöturvallisuusyksikkö. Sisäasiainministeriö / 2009

3.2.9 Tietoverkkorikollisuuden ja internetin käyttöön liittyvien riskien torjunta

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.9)

Tavoitteena on, että tehokkaan rikostutkinnan varmistamiseksi tietoverkkorikollisuuden torjunnan rajapintoihin liittyvät vastuut ja toimintamallit ovat selkeät, tietoverkkorikosten ja ilmiöiden havainnointikyky hyvä ja ilmoitusaktiivisuus lisääntyy. Tieto- ja viestintätekniiikan kehitys huomioidaan kokonaisvaltaisesti rikostorjunnassa ja rikosvastuun toteuttamisessa.

Tietoverkkorikollisuus on alati kasvava rikollisuuden ala, ja poliisi on kehittänyt voimakkaasti toimintaansa sen torjumiseksi. Internetin käyttöön liittyvien riskien torjunta tehostui ja tuli ajankohtaiseksi Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien johdosta. Myös vihapuheet ja uhkailu Internetissa on saanut laajasti huomiota ja vaatinut viranomaistoimia.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Tehokkaan rikostutkinnan edellytysten varmistaminen

Hallitus on antanut eduskunnalle lokakuussa 2010 esityksen esitutkinta-, poliisi- ja pakkokeinolain kokonaisuudistukseksi, jossa on säännökset muun muassa poliisin toimivaltuuksista rikosten ennalta estämisestä mukaan lukien tiedonhankinta internetympäristössä.

Sisäasiainministeriö asetti identiteettivarkauksia käsittelevän työryhmän, jonka ehdotus luovutettiin ministeri Holmlundille 26.1.2011. Työryhmä ehdottaa, että oikeusministeriö asettaisi työryhmän, jonka tehtävänä olisi tarkastella esille tuotuja ongelmia sekä tarkastella lainsäädännön toimivuutta ja kattavuutta erityisesti uhrin näkökulmasta. Työryhmä selvitti myös keinoja, joilla valtio voi tulevaisuudessakin suojata kansalaisten henkilöllisyyttä sekä perinteisessä että sähköisessä toimintaympäristössä.

Rasistisia rikoksia selvittänyt oikeusministeriön työryhmä luovutti 19.1.2010 loppuraporttinsa, jossa esitetään muun muassa säännöksiä, joilla voitaisiin paremmin puuttua nettirasismiin.

Internetin valvonta ja omavalvonta

Internetiin vuorokaudessa ladatun aineiston määrä on valtava eikä sitä voida valvoa vain viranomaisen keinoin. Tietoverkkorikollisuuden torjunnassa on tärkeässä asemassa sivustojen ylläpitäjien vastuullisuus ja moderaattoreiden sekä kansalaisten ilmoitusaktiivisuuden lisääminen. Ilmoitusaktiivisuuden lisäämiseksi poliisi on luonut internetin vihjeilmoitusjärjestelmän, jonka kautta voidaan helposti ilmoittaa poliisille internetissä havaituista rikosepäilyistä. Internet-vihjepalvelu otettiin käyttöön 11.3.2010.

Keskusrikospoliisissa aloitettiin 11.3.2010 ns. poliisin nettivinkki -toiminta. Toimintaan voivat osallistua yritykset ja yhteisöt liittämällä sivuilleen nettivinkki -nappulan. Nettivinkkiin on tullut kahdeksassa kuukaudessa yli 5000 yhteydenottoa. Kansalaisten lähettämästä yli 5000 vinkistä on lähetetty 942 tapausta paikallispoliisiin toimenpiteitä varten. Määrää voidaan pitää merkittävänä.

Poliisi on panostanut verkkovalvontaan, joka on erilaisiin rikosilmiöihin kohdistuvaa yleisvalvontaa ja tilannekuvan ylläpitämistä. Poliisi toiminut edelläkävijänä virtuaalisen lähipoliisitoimintansa kautta, jossa on kyse rikosten ennalta ehkäisemisestä kuten ohjauksesta, neuvonnasta, yhteydenpidosta ongelmanuoriin ja tiedottamisesta lakimuutoksiin liittyvistä asioista sekä osallistumisesta keskusteluihin eri yhteisöissä. Poliisin virtuaaliprofiilit luovat näkyvyytensä vuoksi osaltaan turvallisuuden tunnetta nettiin.

Tietoteknisentutkinnan ja verkkotiedustelun kattavuutta, oikeusvarmuutta ja laatua on tehostettu peruskoulutuksen, hallinnon sisäisten erikoistumisopintojen ja kansainvälisen erikoiskoulutuksen sekä kyseiselle sektorille kohdistettujen lisävirkojen kautta. Poliisin pohjoismaisten tietotekniikkarikostyöryhmien kautta taktista ja teknistä menetelmäkehitystä sekä tietojenvaihtoa on lisätty. Yhteistyö tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliiton sekä viestintäviraston Cert - yksikön kanssa on jatkuvaa. Suomessa poliisiviranomaisten ja Internet-operaattoreita edustavan FiCom Oy:n välillä on ollut hyvää yhteistyötä.

Lapsipornografian estotoimia koskevat käsittelyohjeet ja menettelytapaohjeistus on laadittu yhteistyössä operaattoreiden kanssa. Poliisin tietosaanti perustuu lainsäädäntöön, jonka osalta on havaittu merkittäviä puutteita. Näistä on valmisteilla erillinen selvitys. Yhteispohjoismainen operaatio lapsipornon levittäjien paljastamiseksi toteutettiin kesällä 2009.

Tietotekniikkatutkinnan ohjausryhmä perustettiin Poliisihallitukseen, ja valtakunnallinen ohjaus ja koordinointi aloitettiin vuonna 2010.

Poliisin tietotekniikkatutkinnan valtakunnallinen koordinointi ja yhdenmukaistaminen eri poliisilaitosten ja poliisiyksiköiden osalta aloitettiin kesällä 2010. Hankerahoitusta on kohdistettu muun muassa Poliisiammattikorkeakoulun tietotekniikkaluokan laitteistoihin ja sovelluksiin, vihje-palvelun rakentamiseen, koulutusmateriaalin painatuskustannuksiin sekä kansainvälisiin erikoiskoulutuksiin.

Tulli on rekrytoinut, varustanut ja kouluttanut seitsemän päätoimista elektronisen todisteaineiston teknistä tutkijaa. Näiden teknisten tutkijoiden avulla Tulli pystyy hyödyntämään aiempaa tehokkaammin rikosasioissa tavattavaa todistemateriaalia, mikä nopeuttaa rikosprosessia esitutkinnan osalta ja lisää oikeusvarmuutta todisteena käsiteltäväksi tulevien aineistojen osalta.

Lapset, nuoret ja turvallinen internet

Suomi osallistui Euroopan komission Safer Internet –ohjelman puitteissa toteutettuun EU Kids Online II (2009 - 2011) -tutkimukseen, jolla lisätään tietoisuutta lasten ja nuorten internetin käytöstä, siihen liittyvistä riskeistä sekä turvallisuudesta. Suomen lisäksi tutkimuksessa oli mukana 24 maata. Euroopan-laajuista tutkimusprojektia johti London School of Economics. Suomessa kansalliseen tutkimusryhmään kuului tutkijoita Tampereen yliopistosta ja Jyväskylän yliopistosta. Tutkimusraportti julkaistiin lokakuussa 2010.

”Finnish Internet Awareness and Safety 2010-2012” (FIAS 2010-2012) on Pelastakaa Lasten, Mannerheimin Lastensuojeluliiton ja Viestintäviraston yhteisprojekti osana Eurooppalaista koordinoitua nettiturvallisuustyötä. Projektin tavoitteina on verkon laittomaan aineistoon ja haitalliseen toimintaan puuttuminen, lasten ja nuorten nettiturvallisuuden edistäminen, tietoisuuden kasvattaminen ja tiedon kartuttaminen. Projektiin kuuluu useimpien muiden Euroopan maiden tavoin kolme päätoimintoa: Pelastakaa Lasten ylläpitämä Hotline internetin laittoman ja haitallisen aineiston ilmoittamiseksi (Nettivihje), MLL:n ylläpitämä Helpline (Lasten ja Nuorten Puhelin) sekä Viestintäviraston koordinoima Tietoturvapäivä. Kansainvälinen yhteistyö projektin puitteissa ja siihen liittyvissä verkostoissa (INHOPE, Insafe) ja työryhmissä on tiivistä. Pelastakaa Lapset toimii projektin hallinnollisena koordinoijana.

Pelastakaa Lapset ylläpitää Nettivihjettä internetin laittoman aineiston ilmoittamiseksi. Tarkoituksena on laittoman, lasten seksuaalista hyväksikäyttöä esittävän kuvamateriaalin poistaminen sen alkulähteellä, sekä tiedon välittäminen relevantille viranomaiselle asianmukaisia jatkotoimia varten siinä maassa, jossa aineistoa ylläpidetään. Vuonna 2010 vihjeitä tuli 3228. Ilmoitetuista sivuista 29 %:n arvioitiin sisältävän laitonta aineistoa. Kansainväliseen INHOPE:n koordinoimaan Hotline -verkostoon kuuluu 39 Hotlinea 34 maassa eri puolilla maailmaa. Pelastakaa Lapset

tarjoaa eri alojen ammattilaisille tietoa digitaaliseen mediaan liittyvästä lasten seksuaalisen hyväksikäytön ilmiöstä. Grooming –video TV-kampanjalla on tavoitettu 3 miljoonaa katsojaa. Aikuispornografian kuluttajille sekä aikuisviihdeyrityksille on suunnattu tietoa teemalla ”Lapsipornoa ei ole, kyse on lapsen seksuaalisesta hyväksikäytöstä” Sexhibition –messuilla.

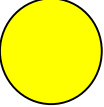
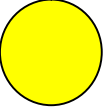
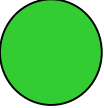
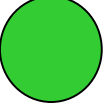
Mittari	Lähtötaso 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Välitavoite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Poliisin tietoon tulleiden tietoverkkorikollisuuteen liittyvien rikosten määrän kehitys ¹⁸	450	491	496	681	525	600	Poliisin tulostietojärjestelmä
CERT- FI:n tietoon tulleiden tietoturvaloukkausten ja uhkien lukumäärä	2191	3133	2515	4245	2500	2900	Viestintävirasto CERT-FI-yksikkö
Poliisin tietoon tulleiden tietoverkkorikollisuuteen liittyvien rikosten selvitysprosentit ¹⁹	47,6 %	48,7 %	48,6 %	40,7%	48 %	50 %	Poliisin tulostietojärjestelmä
Suomalaisissa tietoverkoissa havaittujen haittaohjelmatartuntojen määrä suhteutettuna laajakaistaliittymien lukumäärään (indeksi)	100	69	219		90	75	Viestintävirasto CERT-FI-yksikkö

¹⁸ Mittari sisältää seuraavat rikosnimikkeet RL 38:7 lievä tietoliikenteen häirintä, RL 38:1 salassapitorikos, RL 38:2 salassapitorikkomus, RL 38:8b suojausten pukujärjestelmärikos, RL 38:7a tietojärjestelmän häirintä, RL 38:5 tietoliikenteen häirintä, RL 38:8 tietomurto, RL 38:3 tietomurron yritys, RL 38:6 törkeä tietoliikenteen häirintä, RL 38:4 törkeä viestintäsalaisuuden loukkaus, RL 38: 3 viestintäsalaisuuden loukkauksen yritys ja RL 38:3 viestintäsalaisuuden loukkaus.

¹⁹ Mittari sisältää seuraavat rikosnimikkeet RL 38:7 lievä tietoliikenteen häirintä, RL 38:1 salassapitorikos, RL 38:2 salassapitorikkomus, RL 38:8b suojausten pukujärjestelmärikos, RL 38:7a tietojärjestelmän häirintä, RL 38:5 tietoliikenteen häirintä, RL 38:8 tietomurto, RL 38:3 tietomurron yritys, RL 38:6 törkeä tietoliikenteen häirintä, RL 38:4 törkeä viestintäsalaisuuden loukkaus, RL 38: 3 viestintäsalaisuuden loukkauksen yritys ja RL 38:3 viestintäsalaisuuden loukkaus

3.2.9 Tietoverkkorikollisuuden ja internetin käyttöön liittyvien riskien torjunta

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.9)

	tp 1	Tietoverkkorikoksia koskeva lainsäädäntö tarkistetaan ja varmistetaan viranomaisten riittävät ja ajantasaiset tutkintakeinot sekä uusien rikosmuotojen kriminalisointi ja sivustojen ylläpitäjien vastuu. Sisäasiainministeriö / "lainsäädäntöselvitys 2009, hankkeiden toteutus 2011"
	tp 2	Poliisin resursseja tietoverkkorikollisuuden torjunnassa ja tutkinnassa vahvistetaan. Sisäasiainministeriö / 2009
	tp 3	Lisätään ilmoitusaktiivisuutta tarjoamalla keskitetty palvelujärjestelmä, jonka kautta voidaan helposti tehdä ilmoituksia. Sisäasiainministeriö / palvelut ja prosessit 2009
	tp 4	Tietoverkkorikollisuuden torjuntaedellytykset turvataan ja viranomaisten osaamista kehitetään sisällyttämällä lainvalvontaviranomaisten perus- ja jatkokoulutukseen tietotekniikkarikoksia käsitteleviä opintoja. Sisäasiainministeriö / 2010

3.2.10 Terrorismin torjunta, ääriliikkeiden laittoman toiminnan ehkäisy ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisy

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.10)

Tavoitteena on, että edellytykset, mahdollisuudet ja motivaatio harjoittaa terrorismia ja sitä tukevaa toimintaa heikkenevät. Kehitys väkivaltaiseen radikalisoitumiseen estyy ja ääriliikkeiden laittomaan toimintaan puututaan tehokkaasti.

Suomeen ei kohdistu suoraan terrorismin uhkaa. Terrorismin uhka on kuitenkin siirtynyt lähemmäksi Suomea. Tanskassa terrorismin uhka on varsin korkea ja Ruotsissa toteutettiin joulukuussa 2010 isku, joka ei vaatinut tekijän lisäksi muita uhreja. Suomessa terrorismin torjunnan painopiste on ennalta ehkäisevässä työssä.

Toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisy ja tunnistaminen sekä terrorismin torjunta

Valtioneuvosto hyväksyi kansallisen terrorismin torjunnan strategian 11.3.2010. Strategia sisältää strategiset linjaukset, joiden pohjalta ehdotetaan toteutettavaksi eri viranomaisille vastuutettuja toimenpiteitä. Toimenpiteet liittyvät väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisemiseen, terroritekojen paljastamiseen ja estämiseen, yhteiskunnan suojaamiseen sekä varautumiseen ja seurausten hallintaan.

Viranomaisten yhteistyötä terrorismin torjunnassa edistää terrorismin torjunnan laaja-alainen yhteistyöryhmä, joka asetettiin 15.6.2010. Yhteistyöryhmä arvioi muun muassa viranomaisyhteistyön kehittämistarpeita, koulutustarpeita sekä tutkimuksen kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Viranomaistahojen ja suurimpien kaupunkien edustajien koulutus terrorismin torjuntaan liittyvissä asioissa käynnistyi vuonna 2010.

Tulli otti vuoden 2009 aikana vastuu Suomen kansallisena Proliferation Security Initiative eli PSI-yhteyspisteenä toimimisesta. PSI-aloitteen tavoitteena on joukkotuhoaseiden leviämisen estäminen.

Yhteistyö kansalaisyhteiskunnan ja maahanmuuttajien kanssa

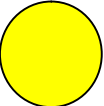
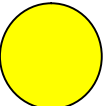
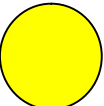
Etnisten suhteiden neuvottelukunta toimii sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Uskontojen ja kulttuurien välinen vuoropuhelu -työryhmä toimii neuvottelukunnan rakenteissa. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisemiseksi tarvitaan myös muuta yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyssä maahanmuuttajien omat yhteisöt ovat tärkeässä asemassa.

Poliisi on asettanut poliisin ja maahanmuuttajien neuvottelukunnan.

Mittari	Lähtötaso 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Toteutuma 2010	Välitavoite 2011	Tavoite 2015	Lähde
Suomessa toimivien Euroopan unionin neuvoston yhteisen kannan 2001/931/YUTP mukaiset tunnistetut terroristiorganisaatiot	0	0	0	0	0	0	Suojelupoliisi
Rikoslain mukaisten terrorismirikosten lukumäärä Suomessa	0	0	0	0	0	0	Suojelupoliisi

3.2.10 Terrorismin torjunta, ääriliikkeiden laittoman toiminnan ehkäisy ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisy

(Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohta 6.10)

	tp 1	Kartoitetaan laajasti eri viranomaisten mahdollisuudet ja keinot tukea terrorismin torjunnan kansallisia vastuutahoja. Sisäasiainministeriö / <i>"strategia valmiina 2009, toimeenpano tämän jälkeen"</i>
	tp 2	Selvitetään väkivaltaisen radikalisoitumisen syntyyn vaikuttavat tekijät ja torjunnan nykytila, järjestetään viranomaiskoulutus ja viranomaisten välinen laaja-alainen yhteistyö. Sisäasiainministeriö / <i>"käynnistäminen 2008, toimenpideohjelma valmis 2009"</i>
	tp 3	Luodaan yhteistyörakenteet kansalaisyhteiskunnan kanssa väkivaltaisen radikalisoitumisen torjumiseksi. Sisäasiainministeriö / 2009
	tp 4	Järjestetään radikalisoitumista ja terrorismia koskeva tutkimustoiminta. Sisäasiainministeriö / 2009

3.3 Koulusurmien johdosta päätetyt toimet

Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä täydensi sisäisen turvallisuuden ohjelmaa koulusurmien johdosta marraskuussa 2009 ja uudelleen vuoden 2010 alussa. Eri ministeriöt käynnistivät koulusurmien johdosta yli 100 toimenpidettä. Näitä kuvataan lyhyesti seuraavassa niiden toimenpiteiden osalta, jotka liittyvät sisäisen turvallisuuden ohjelmaan.

Koulusurmien johdosta päätetyt toimenpiteet on toteutettu suunnitellun mukaisesti. Osa toimenpiteistä on jo saatettu loppuun, osa on siirtynyt osaksi eri viranomaisten pysyvää toimintaa ja osa tullaan saattamaan loppuun päätetyn aikataulun mukaisesti. Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä on seurannut ja tarvittaessa edistänyt toimenpiteiden toimeenpanoa.

Osana sisäisen turvallisuuden ohjelmaa toteutettuja toimenpiteitä - esimerkkejä

Nuorten kanssa tehtävän työn kehittäminen

Nettinuorisotyötä on laajennettu ja kehitetty edelleen. Nuorisotyöntekijöiden valmiuksia kriisityöhön on parannettu. Laki nuorisolain muuttamisesta astui voimaan 20.8.2010. Lain kohdassa 7 b säädetään etsivästä nuorisotyöstä, jonka tavoitteena on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä tuen ja palvelujen piiriin.

Netissä tavoitettavissa olevien poliisien määrää on lisätty ja poliisilla on oma sivusto Facebookissa. Haasteena on sosiaalisen median nopea muuttuminen ja viranomaisten kyky pysyä muutoksessa mukana.

Oppilaitosten ja korkeakoulujen turvallisuuden parantaminen

Oppilaitosten turvallisuutta parantavat ohjeet, jotka ottavat huomioon myös varautumisen uusiin uhkiin, valmistuivat vuoden 2010 alussa. Ohjeiden toimeenpanoa koskeva suunnitelma hyväksyttiin sisäisen turvallisuuden ministeriryhmässä keväällä 2010. Ohjeiden toimeenpanoa seurataan säännöllisesti.

Opetushallitus on asettanut 25.10.2010 työryhmän valmistelemaan koulujen turvallisuusopasta. Turvallisuusoppaassa annetaan käytännön ohjeita koulujen riskien arviointia ja turvallisuussuunnittelua varten.

Korkeakoulujen turvallisuutta parantava ohjeistus valmistui vuoden 2010 lopussa ja niiden toimeenpanoa valmistellaan. Ohjeet sisältävät kokonaisturvallisuuden

osaamismallin sekä kehittämisohjelman, joiden avulla korkeakoulut voivat edistää turvallisuuttaan.

Opetushallitus on käynnistänyt ohjeisiin liittyvän koulutuksen yhteistyössä Pelastusopiston ja poliisin kanssa. Koulutus toteutetaan otsikolla Turvallisuuden edistämien ja kriisitilanteisiin varautuminen.

Kodin ja koulun yhteistyötä koskeva esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita uudistettiin marraskuussa 2010. Perusteet sisältävät velvoitteen tiedottaa ja perehdyttää oppilaat ja huoltajat koulun toimintamalleihin erilaisissa uhkatilanteissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on valmistellut oppilaitosten ja oppilaiden turvallisuutta parantavan hallituksen esityksen (HE 164/2010) laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain, ammattikorkeakoululain, yliopistolain sekä rikosrekisterilain 6 §:n muuttamisesta. Esitykset annettiin 1.10.2010.

Poliisi ja pelastustoimi ovat nimenneet yhdyshenkilön jokaiselle koululle. Tavoitteena on helpottaa koulujen ja turvallisuusviranomaisten välistä yhteydenpitoa ja madaltaa kynnystä ottaa epäselvissä asioissa yhteyttä poliisiin tai pelastustoimeen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut pysyvän seurantaryhmän arvioimaan oppilaitosten turvallisuustilannetta, tapauksia ja ilmiöitä. Ryhmässä on edustus sisäasiainministeriöstä, Poliisihallituksesta, sosiaali- ja terveysministeriöstä, aluehallintovirastosta, Opetushallituksesta ja opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Ryhmän tehtävänä on raportoida ja tehdä ehdotuksia asianomaisille viranomaisille sekä sisäisen turvallisuuden ministeriryhmälle, kerätä tietoa eri viranomaisten turvallisuutta parantavista kehittämistoimista sekä antaa suosituksia hyvien käytäntöjen levittämisestä oppilaitoksiin.

Turvallisuustaitojen opetus

Turvallisuustaitojen opetus osana perusopetusta on asetettu tavoitteeksi sisäisen turvallisuuden ohjelmassa. Tavoitteena on, että kautta maan turvallisuustaitojen opetus toteutetaan vähintään tietyllä tasolla ja päätetyt sisällöt huomioon ottaen. Tarkoituksena ei ole kuitenkaan esittää erillistä turvallisuus-opintokokonaisuutta. Opetuksen järjestämisestä päätetään osana opetussuunnitelmien uudistamista.

Viranomaisten välinen tiedonvaihto ja salassapito

Koulusurmiin liittyen asetettiin tavoitteeksi viranomaisten välisen tiedonvaihdon tehostaminen ja mahdollisten esteiden poistaminen. Tähän liittyen on toteutettu useita toimia. Oppilas- ja opiskelijahuollon kysymyksiä selvittäneen työryhmän muistio luovutettiin 22.9.2009. Oppilashuoltoon sekä tietojen salassapitoon ja käsittelyyn liittyvät perusopetuslain muutokset tulivat voimaan 1.1.2011.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut ohjeet 1.6.2009 mielenterveystyötä tekeville tahoille psykiatristen terveystietojen luovuttamisesta puolustusvoimille kutsuntaikäisistä asevelvollisista. Maaliskuussa 2010 ilmestyi uuden neuvolatoiminnan, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon asetuksen (380/2009) perustelut ja soveltamisohjeet käytännön tueksi.

Sisäasiainministeriö asetti joulukuussa 2009 poikkihallinnollisen työryhmän selvittämään poliisin tiedonsaantioikeuteen liittyviä ongelmia ja valmistelemaan tarvittavat kehittämissuositukset. Tiedonvaihtoon liittyvä ohjeistus on edelleen monelta osin puutteellista.

Asevelvollisten terveystarkastuksia on kehitetty niin, että niiden yhteydessä voitaisiin havaita taipumus väkivaltaisuuteen. Ennakkoterveystarkastuksia ja kutsuntatarkastuksia on tehostettu parantamalla asevelvollisten terveydentilaa koskevien rekisteritietojen saatavuutta ja ajantasaisuutta.

Aselain ja aserekisterin uudistaminen

Aselainsäädäntöä uudistava hanke asetettiin 29.9.2009. Hallitus antoi 26.6.2009 eduskunnalle esityksen laiksi ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta sekä kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen YK:n yleissopimuksen ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamiseksi (HE 106/2009 vp). Esitys sisältää lyhyiden käsiaseiden luvansaantia ja näillä aseilla tapahtuvan ampumaharrastuksen jatkumisen valvontaa koskevia tiukennuksia. Esityksessä ehdotetaan parannettavaksi aselupaviranomaisten mahdollisuuksia saada luvanhakijan ja -haltijan henkilökohtaista sopivuutta koskevia tietoja terveydenhuollosta ja puolustusvoimilta. Näiden lisäksi esitys sisältää asedirektiivin muuttamista koskevan direktiivin (2008/51/EY) ja YK:n tuliasepöytäkirjan kansallisen voimaansaattamisen edellyttämät muutokset. Eduskunta on 27.10.2010 hyväksynyt lakiesitykset hallituksen esitysten pohjalta. Uudistamisen toisessa vaiheessa tarkastellaan muun muassa ampumaratojen perustamista koskevia säännöksiä sekä erityisen vaarallisten esineiden ja aineiden hankkimista ja hallussapitoa koskevia säännöksiä.

Aserekisterin uudistaminen on käynnistetty. Hanketta varten on varattu yhteensä 2,9 miljoonan euron määräraha.

Nettivalvonnan tehostaminen

Poliisi tehosti merkittävästi internetin valvontaa koulusurmien johdosta. Poliisi on lisännyt yhteistyötä operaattorien kanssa sekä kehittänyt järjestelmiä, joiden kautta

kansalaisilla on mahdollisuus helposti toimittaa tietoja poliisille kyseenalaisesta materiaalista verkossa.

Toimenpiteitä on selostettu tarkemmin tämän julkaisun kohdassa 3.2.9.

Riskikohteiden huomioiminen paikallisessa turvallisuussuunnittelussa

Riskikohteiden arviointi on otettu osaksi paikallista turvallisuussuunnittelua joillakin alueilla. Esimerkkinä voidaan mainita Itä-Suomi, jossa toteutettiin maakunnallinen seminaarisarja oppilaitosten turvallisuuden parantamiseksi.

Monitoimitilojen turvallisuutta arvioiva työryhmä asetettiin joulukuussa 2010 ja se jättää raporttinsa huhtikuussa 2011. Tämän jälkeen arvioidaan tarvittavat jatkotoimenpiteet.

3.4 Yhteenveto ohjelmassa päätetyistä toimenpiteistä, jotka eivät ole edenneet

Sisäisen turvallisuuden ohjelman toimeenpano on onnistunut kokonaisuudessaan hyvin. Ohjelmassa päätettiin yhteensä 73 toimenpiteestä, joista vain kolmen (3) toimeenpano ei ole edennyt päätetyllä tavalla. Toimenpiteiden kokonaisluku ei sisällä koulusurmien johdosta päätettyjä toimenpiteitä, jotka eivät sisällyneet valtioneuvoston periaatepäätökseen 8.5.2008.

Toimenpiteet, joiden toimeenpano ei ole edennyt päätetyn mukaisesti

Tilannekuvan kehittäminen (ohjelman kohta 5.4 toimenpide 1)

Ohjelmassa päätettiin luoda aluehallintoon poikkihallinnollinen tilannekuvajärjestelmä, jonka toimii yhteistyössä keskushallinnon tilannekuvajärjestelmän kanssa ja tukee paikallishallinnon toimintaa. Päävastuu toimenpiteestä oli osoitettu valtioneuvoston kanslialle. Valtion aluehallinnon uudistus, joka tuli voimaan 1.1.2010, on tärkein syy siihen, että toimenpidettä ei toteutettu. Aluehallinnon uudistuksen valmistelu sitoi voimavaroja ja uuden aluehallinnon käynnistyttyä toiminnan vakiinnuttaminen vaati aikaa ja resursseja. Tilannekuvatoiminnan kehittäminen yhtäaikaaisesti hallinnon uudistuksen kanssa osoittautui mahdottomaksi.

Suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen ehkäisy (ohjelman kohta 6.5)

Toimenpiteessä 1 e päätettiin, että vaarallisten aineiden onnettomuuksien korvausjärjestelmä tuli selvittää. Päävastuussa toimenpiteestä oli ympäristöministeriö. Asiaa on selvitetty 15 vuotta sitten Aluskemikaalivahinkotoimikunnassa, mutta se ei johtanut toimenpiteisiin. Korvausjärjestelmän tarpeellisuus, erityisesti tarve torjuntavalmiuden hankkimisesta ja ylläpidosta aiheutuvien kustannusten korvaaminen valtion viranomaisille ja pelastusviranomaisille öljysuojarahaston kaltaisesta järjestelmästä on sen jälkeen ollut toistuvasti esillä. Ympäristöministeriö ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin uuden selvityksen käynnistämiseksi.

Toimenpiteen 3 b mukaan järjestöjen voimavarojen hyödyntämistä ja asiantuntemuksen käyttöä suuronnettomuusuhkien arvioinnissa tuli lisätä. Päävastuussa toimenpiteestä oli sisäasiainministeriön pelastusosasto. Pelastusosasto on arvioinut, että järjestöjen kanssa toimitaan nykyisillä hyväksi havaituilla malleilla ja menetelmillä. Toimenpide perustui esityksiin, jotka sisältyivät merellisten suuronnettomuuksien ja ympäristötuhojen torjuntaa selvittäneen sisäisen turvallisuuden ohjelman valmistelun asiantuntijaryhmän työhön. Asiantuntijaryhmän esityksestä käy ilmi, että tavoitteena oli kehittää toimintaa edelleen niiden hyvin käytäntöjen pohjalta, joita jo on käytössä. Tämän perusteella voidaan arvioida, että toimenpidettä ei ole toimeenpantu sen tavoitteen mukaisesti, jonka sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on asetettu.

Liite 1: Turvallisuussuunnitelmien valmistelun tilanne 2010/2011

TURVALLISUUSSUUNNITELMIEN TILANNE

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä sisäisen turvallisuuden ohjelmasta on päätetty, että uudenmuotoiset paikalliset turvallisuussuunnitelmat tulee käsitellä valtuustoissa viimeistään vuoden 2010 aikana. Turvallisuussuunnitelmien tilanne päivitettiin poliisin tulokeskustelujen yhteydessä marraskuussa 2010. Yhteenvedo on ollut tarkistettavana aluehallintovirastoilla ja muilla asian kannalta keskeisillä tahoilla.

Turvallisuussuunnitelmien valmistelun tilanne, vuodenvaihte 2010/2011		
Helsingin poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Helsinki	Kaupungin turvallisuusohjelman valmistelu vuosille 2010 - 2013 on käynnissä. Kaupungin strategiaohjelma vuosille 2009–2012 hyväksyttiin vuonna 2009, ja se sisältää useita turvallisuuden kannalta keskeisiä asioita.
Etelä- Karjalan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Lappeenrannan seudun suunnitelma (Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale Suomenniemi, Taipalsaari)	Valmiina, menossa valtuustokäsittelyyn
	Imatran seutukunnan suunnitelma (Imatra, Ruokolahti, Parikkala, Rautjärvi)	Valmiina, hyväksytty valtuustoissa.
Itä-Uudenmaan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Vantaan kaupungin suunnitelma	Hyväksytty valtuustossa 14.12.2009
	Porvoon kaupungin ja Sipoon ja Askolan	Yhteinen turvallisuussuunnitelma on päivitetty. Tavoitteena

	kuntien yhteinen suunnitelma	valtuustokäsittelyt vuoden 2010 aikana.
	Loviisan kaupungin (Pernajan, Liljendalin ja Ruotsinpyhtään kunnat liittyneet kaupunkiin 1.1.2010) suunnitelma	Yhteinen turvallisuussuunnittelutyö käynnissä. Tavoitteena valtuustokäsittely vuoden 2010 aikana.
	Lapinjärven kunnan suunnitelma	Työ käynnissä. Tavoitteena valtuustokäsittely vuoden 2010 aikana.
	Myrskylän kunnan suunnitelma	Työ käynnissä. Tarkoitus liittää Orimattilan suunnitelmaan
	Pukkilan kunnan suunnitelma	Työ käynnissä. Tarkoitus liittää Porvoo, Sipoo, Askola -suunnitelmaan
Kanta-Hämeen poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Hämeenlinnan seutukunta (Hämeenlinna, Hattula, Janakkala)	Työ käynnissä.
	Riihimäen seutukunta (Riihimäki, Loppi, Hausjärvi)	Työ käynnissä, työ organisoitu ja painopisteet määritelty. Tavoitteena valtuustokäsittely vuoden 2010 lopussa.
	Forssan seutukunta (Forssa, Tammela, Jokioinen, Humppila, Ypäjä)	Suunnitelma valmis, osin käsitelty valtuustoissa.
Keski-Uudenmaan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Hyvinkää	Valmis, hyväksytty valtuustossa 14.12.2009
	Nurmijärvi	Suunnitelma lähes valmis, valtuustokäsittely vuoden 2010 alussa
	Mäntsälä-Pornainen	Työ käynnissä.
	Tuusula, Järvenpää, Kerava	Valmistelu aloitettu, tavoitteena valmistua vuoden 2010 loppuun mennessä
Kymenlaakson poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Kouvolan kaupungin ja	Valmis, käsittely valtuustossa

	Iitin yhteinen suunnitelma	helmikuussa 2010.
	Kotka ja Pyhtää	Työ ei edennyt, epätodennäköistä että valmistuu vuoden 2010 aikana
	Hamina, Vironlahti, Miehikkälä	Suunnittelu ei ole edennyt*
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Siuntio	Valtuusto palauttanut suunnitelman jatkotyöstämistä varten
	Raasepori, Inkoo, Hanko	Turvallisuussuunnittelu alkutekijöissään.
	Lohjan alue (Lohja, Karjalohja)	Suunnitelma lähes valmis, valtuustokäsittely alustavan suunnitelman mukaan syksyllä 2010.
	Karkkila, Nummi-Pusula	Työ aloitettu.
	Vihti	Suunnitelma valmis ja hyväksytty valtuustossa.
Päijät-Hämeen poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Päijät-Hämeen maakunnallinen suunnitelma (Asikkala, Hartola Heinola, Hollola Hämeenkoski, Kärkölä Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki, Sysmä)	Valmis ja käsitelty maakuntavaltuustossa sekä joissakin alueen kunnallisvaltuustoista
Varsinais-Suomen poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Raision kihlakunnan kuntien suunnitelma (Masku, Naantali, Raisio, Nousiainen, Rusko)	Hyväksytty 26.3.2009, ajalle 2008-2012
	Kaarinan kihlakunnan kuntien suunnitelma (Kaarina, Lieto, Paimio, Sauvo)	Hyväksytty 21.8.2008
	Turun kaupungin suunnitelma	Valmis 2009-2012
	Vakka-Suomen	Valmis 2009-2012

	suunnitelma (Kustavi, Laitila, Mynämäki, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki, Vehmaa)	
	Turunmaan suunnitelmat (Kemiönsaari, Länsi-Turunmaa)	Hyväksytty 17.8.2007
	Salon kaupungin suunnitelma, tarkoituksena kutsua myös Somero mukaan.	Työ aloitettu 27.4.2009, työ keskeytynyt.
	Loimaan seutukunnan suunnitelma (tavoitteena saada mukaan Loimaa, Oripää, Pöytyä, Koski, Marttila, Aura, Tarvasjoki)	Työ aloitettu tammikuussa 2010
Satakunnan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Pori	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Ulvila	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Nakkila	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Pomarkku	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Kiikoinen	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Rauma, Eura, Eurajoki	Valmis, hyväksytty valtuustossa pl. Eurajoki, joka käsitellään vuoden 2010 alussa
	Kankaanpää	Työ ei ole käynnistynyt
	Harjavalta	Ei valmistunut
	Huittinen	Ei valmistunut
	Köyliö	Ei valmistunut
	Säkylä	Ei valmistunut
	Honkajoki	Ei valmistunut
	Kokemäki	Ei valmistunut
	Jämijärvi	Työ ei ole käynnistynyt /Ei tietoa.
	Karvia	Työ ei ole käynnistynyt /Ei tietoa.
	Lavia	Suunnitelma valmis.
	Luvia	Suunnitelma valmis.
	Meriakarvia	Työ ei ole käynnistynyt /Ei tietoa.
	Siikainen	Työ ei ole käynnistynyt /Ei tietoa.
Pohjanmaan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Mustasaari, Maalahti,	Valmistuu vuoden 2010 aikana

	Korsnäs, Oravainen, Vöyri-Maksamaa	
	Kristiinankaupunki, Kaskinen, Närpio	Valmistunut vuonna 2009
	Vaasa	Valmistuu vuonna 2010
	Laihia	Valmistuu vuonna 2010
	Vähäkyrö	Työ käynnissä.
	Isokyrö	Työ käynnissä.
Pirkanmaan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Tampere	Valmis
	Etelä-Pirkanmaan kuntien suunnitelma (Akaa, Kylmäkoski, Urjala, Valkeakoski)	Valmis
	Lempäälä	Valmistunut 10.12.2008
	Nokia	Valmis
	Punkalaidun	Valmis
	Ylöjärvi	Valmis
	Kangasalan seudun kuntien suunnitelma (Kangasala, Kuhmalahti, Pälkäne)	Valmis, Kangasala käsitellään valtuustossa 2/2010
	Sastamala	Valmis, ei käsitelty valtuustossa
	Mänttä-Vilppula, Ruovesi, Virrat	Yhteinen suunnitelma Mänttä- Vilppulan osalta valmis, hyväksytty valtuustossa 13.12.2010. Ruovedellä ja Virroilla suunnitelman käsittely kesken.
	Pirkkala	Vuonna 2006 hyväksytyn suunnitelman päivitys käynnissä, valmistuu alkuvuonna 2011.
	Ikaalinen	Ei päivitetty (edellinen hyväksytty 2007)
	Kihniö	Suunnittelu ei ole edennyt* (edellinen tehty 2001)
	Vesilahti	Vuonna 2006 valmistuneen suunnitelman päivitys käynnissä, valmistuu alkuvuonna 2011.
	Hämeenkyrö	Valmistelu alkanut loppuvuodesta 2010.
	Orivesi-Juupajoki	Valmistunut joulukuussa 2010.

	Parkano	Valmisteilla alkaen loppuvuodesta 2010.
Keski-Suomen poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Keski-Suomen maakunnallinen suunnitelma, joka koostuu seitsemästä (7) seutukuntaakohtaisesta suunnitelmasta	Valmistuu vuoden 2010 aikana - maakuntaliiton palkkaama koordinaattori
Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Keski-Pohjanmaan maakunta ja Kruunupyyn kunta	Valmis, valtuustojen hyväksymä
	Luoto	Suunnittelu ei ole edennyt*
	Pedersöre	Suunnittelu ei ole edennyt*
	Pietarsaari	Suunnittelu ei ole edennyt*
	Uusikaarlepyy	Suunnittelu ei ole edennyt*
Etelä-Pohjanmaan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Alavus, Kuortane, Töysä, Ähtäri (yhteinen suunnitelma)	Suunnitelma päivitetty vuonna 2009 ja hyväksytty valtuustoissa 2010.
	Kauhajoki	Valmistelu käynnissä
	Kauhava	Valmistelu käynnissä
	Lappajärvi	Suunnitelman tarkistaminen käynnistynyt helmikuussa 2010. Työ kesken.
	Seinäjoki	Suunnitelma valmistunut 2008 ja hyväksytty valtuustossa.
	Alajärvi	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Evijärvi	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Ilmajoki	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Isojoki	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Jalasjärvi	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Karijoki	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Kurikka	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Lapua	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Soini	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Teuva	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa
	Vimpeli	Suunnittelu ei etene/Ei tietoa

Etelä-Savon poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Etelä-Savon maakunnallinen suunnitelma	Valmis.
	Juvan alue (Rantasalmi, Joroinen, Puumala, Juva)	Valmistunut, hyväksyminen vuoden 2010 alussa
	Pieksämäki	Hyväksytty 10.6.2008
	Savonlinna	Suunnitelma valmis, hyväksyminen vuoden 2010 alussa
	Mikkelin alueen kunnat (Mikkeli, Ristiina, Mäntyharju, Pertunmaa, Hirvensalmi, Kangasniemi)	Maakunnallisen suunnitelman piirissä
	Enonkoski, Heinävesi, Kerimäki, Punkaharju	Suunnittelu ei etene, odotetaan maakunnallista suunnitelmaa.
Pohjois-Karjalan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Ilomantsi	Alustavasti vireillä!
	Joensuu	Suunnitelma valmis.
	Juuka, Nurmes, Valtimo	Sovittu Ylä-Karjalan yhteisen suunnitelman valmistelusta. Juukassa ei aloitettu, Nurmes ja Valtimo valmiit, yhdistämistä ei vielä aloitettu.
	Kesälahti, Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi	Osa Keski-Karjalan yhteistä suunnitelmaa. Valmis.
	Kontiolahti	Suunnitelman tekeminen aloitettu.
	Lieksa	Työ käynnissä.
	Liperi	Työ käynnissä.
	Outokumpu	Valmis.
	Polvijärvi	Kunnanjohtaja: ei tehdä!
Pohjois-Savon poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Laaditaan maakunnallinen turvallisuussuunnitelma	Johtoryhmä on nimetty, projektityöntekijä palkattu, valmistunee 2011 aikana.

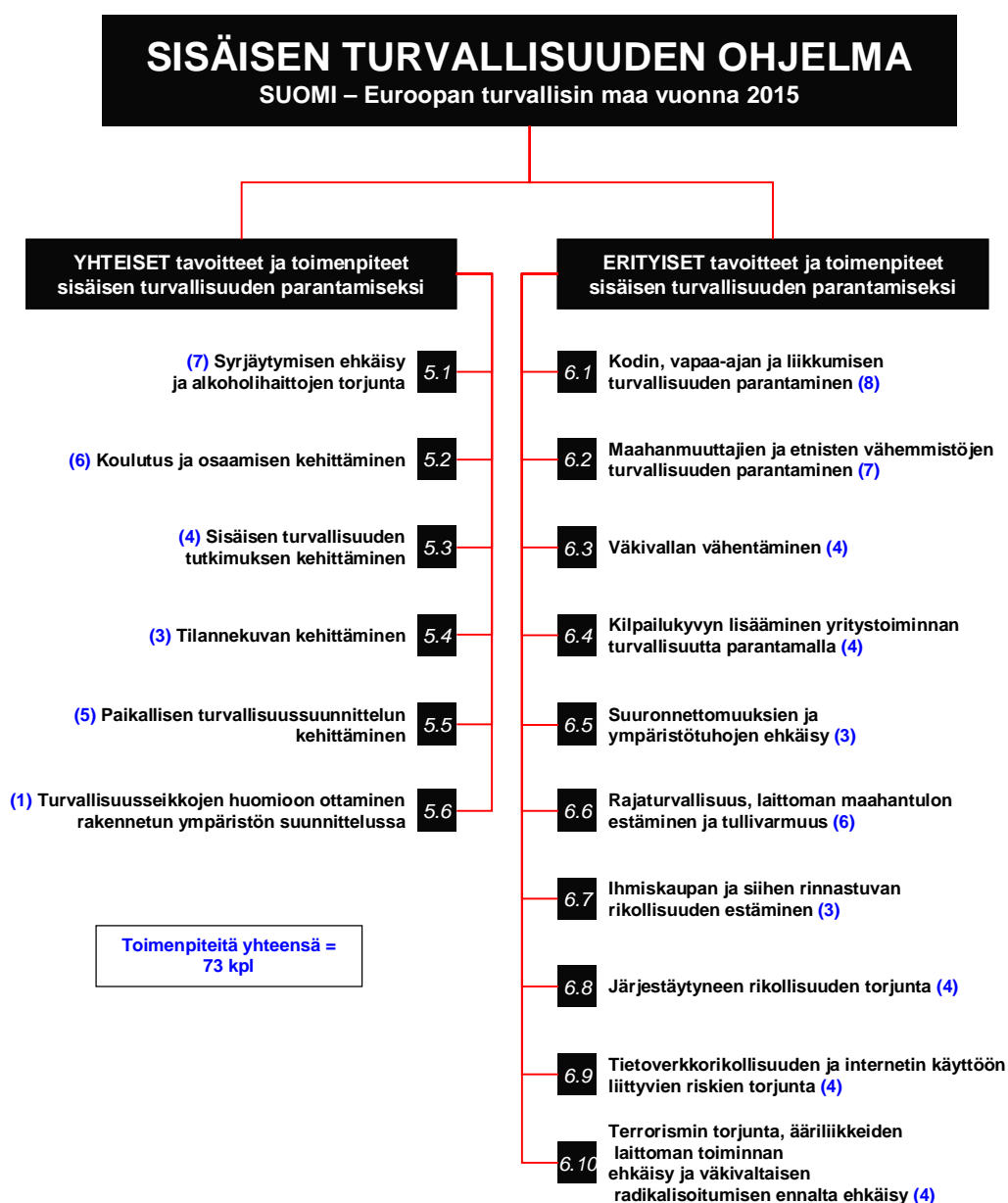
Oulun poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Ii	Aloittamatta.
	Yli-Ii	Kesken.
	Haukipudas	Aloittamatta.
	Oulu	Valmis
	Hailuoto	Aloittamatta.
	Kiiminki	Valmis.
	Oulunsalo	Kesken.
	Kempele	Kesken.
	Muhos	Suunnitelma valmis.
	Utajärvi	Valmis.
	Vaala	Kesken.
	Tyrnävä	Suunnitelma valmis.
	Liminka	Suunnitelma valmis
	Lumijoki	Aloittamatta.
Jokilaaksojen poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Raahen seutukunta	Hyväksytty. Valmis
	Ylivieskan seutukunta	Hyväksytty. Valmis
	Nivalan-Haapajärven ja Siikalatvan seutukunnat	Valmis
Kainuun poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Kainuun Maakunta: Kajaani Sotkamo Paltamo Ristijärvi Kuhmo Suomussalmi Hyrnsalmi Puolanka	Kainuun Maakunta - kuntayhtymän vetämänä Kainuuseen on valmistunut maakunnan ja kuntien yhteinen turvallisuussuunnitelma.
Koillismaan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Kuusamo	Hyväksytty 2009 valtuustossa
	Pudasjärvi	Hyväksytty 2007 valtuustossa
	Taivalkoski	Hyväksytty 2008 valtuustossa
Lapin poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Inari	Hyväksytty 1.6.2009. Valmis
	Kemijärvi	Suunnitelma valmis, käsittely kesken kunnanhallituksessa.

		Hyväksytty 17.5.2010. Valmis.
	Pelkosenniemi	Hyväksytty 5.10.2010. Valmis **
	Posio	Turvallisuussuunnitelma hyväksytty 14.4.2008. Valmis. Liikenneturvallisuussuunnitelma hyväksytty 13.3.2009
	Ranua	Valmis, hyväksytty 26.8.2010.
	Rovaniemi	Valmis, hyväksytty 21.9.2009.
	Salla	Päivitetään, valmistuu 2011 alkuvuodesta **.
	Savukoski	Päivitetään, valmistuu 2011 alkuvuodesta**.
	Sodankylä	Hyväksytty valtuustossa 12/2008.
	Utsjoki	Yhteinen suunnitelma Inarin kanssa. Suunnitelma valmis, hyväksytty valtuustossa 2010.
Peräpohjolan poliisilaitos		
	Kunta/alue	Tilanne
	Tornio	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Tunturi-Lappi (Kittilä, Muonio, Enontekiö)	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Ylitornio, Pello, Kolari	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Tervola	Työ kesken**.
	Keminmaa	Valmis, hyväksytty valtuustossa
	Kemi	Suunnitelma valmis.
	Simo	Suunnitelma valmis.

* Kunnassa/alueella saattaa olla olemassa ns. vanhanmuotoinen turvallisuussuunnitelma, joka on tehty ennen vuonna 2006 annettuja uusia linjauksia.

** Pelkosenniemen, Sallan, Savukosken ja Tervolan kuntien turvallisuussuunnitelmia valmistellaan yhdessä Taatusti turvassa – hankkeen kanssa. Tavoitteena on laatia ensin kylien turvallisuussuunnitelmat ja koota näistä kunnan turvallisuussuunnitelma.

Liite 2: Sisäisen turvallisuuden ohjelma, VNP 8.5.2008

SISÄISEN TURVALLISUUDEN OHJELMA

SUOMI - Euroopan turvallisin maa vuonna 2015

PÄIVITYKSET

- 1 Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä
5.11.2008
- 2 Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä
29.4.2009
- 3 Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä
8.9.2009
- 4 Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä
26.11.2009
- 5 Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä
10.3.2010
- 6 Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä
30.4.2010
- 7 Sisäisen turvallisuuden ministeriryhmä
10.6.2010